สรณ์ นางสงวน อัตตะสาระ

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

นางสงวน อัตตะสาระ

๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๐

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก

วัดโสมนัสวิหาร

เวลา ๑๗.๐๐ น.

คำขอบคุณ

เจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณแด่ท่านที่เคารพ และญาติมิตร ที่ได้ร่วมบำเพ็ญกุศลสวดพระ-อภิธรรมและฌาปนกิจศพ นางสงวน อัตตะสาระ ผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่งของเจ้าภาพ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

เจ้าภาพ

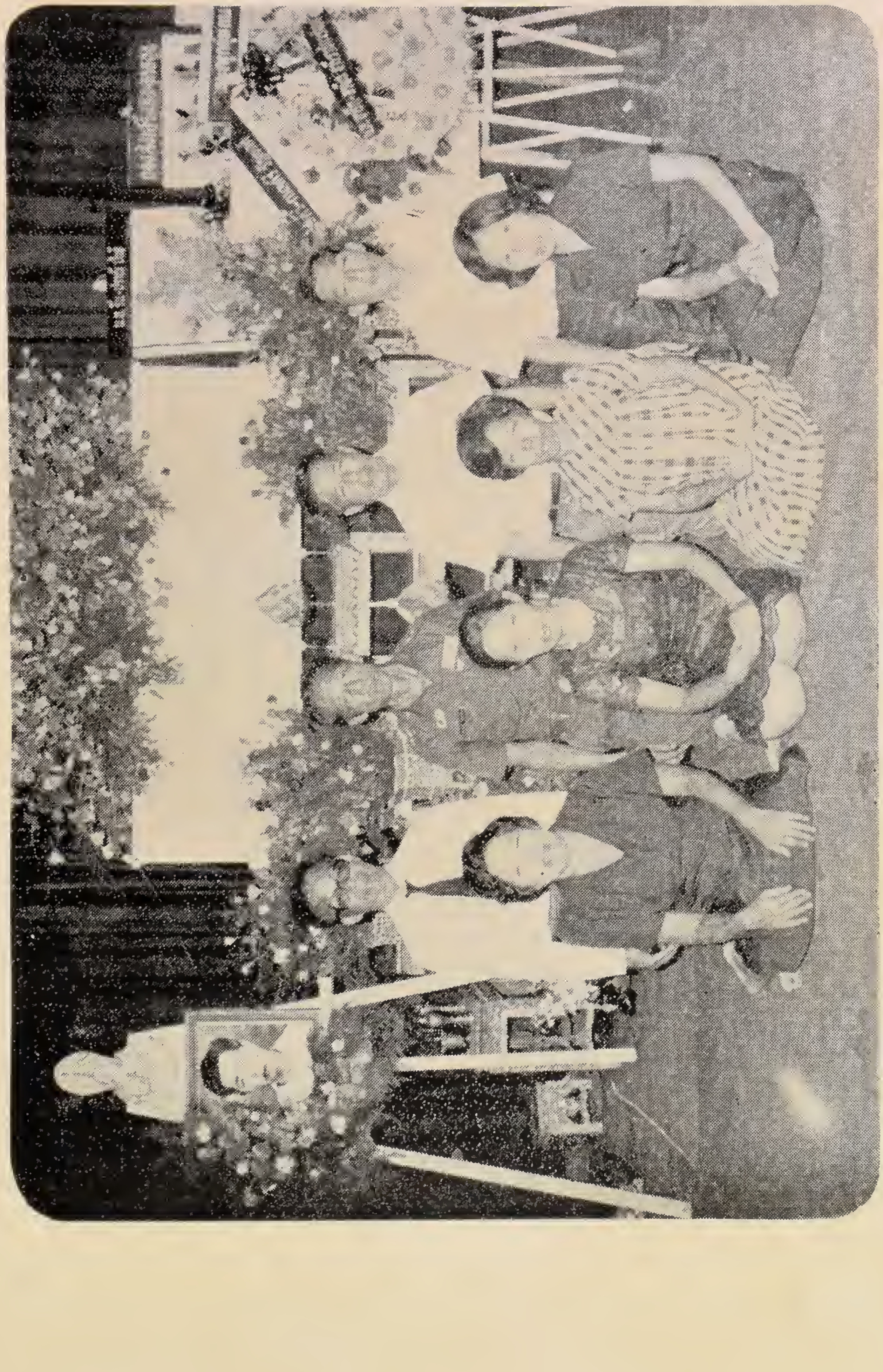
๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๐

นางสงวน อัตตะสาระ

ชาตะ *๑ พฤษภาคม ๒๔๔๘*

มตะ *๒๙ พฤษภาคม ๒๕๒๐*

ประวัติ
นางสงวน อัตตะสาระ

นางสงวน อัตตะสาระ เกิดที่บ้านตำบลบางชะนี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นบุตรี นายยอด นางปาน หอมเศรษฐี มีพี่น้องรวมกัน ๑๑ คน คือ

นางอรุณ ปั้นดี
นายด้วง หอมเศรษฐี
นางสมบุญ บรรหารศุภวาท
เป็นหญิง (ถึงแก่กรรม)
พระครูปิยทัสสีวรคุณ (เสงี่ยม หอมเศรษฐี)
นางสงวน อัตตะสาระ
ร.อ. นายแพทย์ เกรียงไกร หอมเศรษฐี
พ.ต. นายแพทย์ เติม หอมเศรษฐี
เป็นชาย (ถึงแก่กรรม)
พลเอก เต็ม หอมเศรษฐี
นางยวน ฐิติปริวัตร์

นางสาวสงวน หอมเศรษฐี ได้สมรสกับนายกระจ่าง อัตตะ-สาระ มีบุตรธิดาด้วยกัน รวม ๘ คน คือ

พ. ท. วิจิตร อัตตะสาระ
นางประมัย แสงจักร
พ. ท. ประดิษฐ์ อัตตะสาระ
นายสดับ อัตตะสาระ
นางดวงใจ นิระหานี
นายพินิจ อัตตะสาระ
นางบริบูรณ์ อุไทยธุราทร
น. ส. สายน้ำผึ้ง อัตตะสาระ

นางสงวน อัตตะสาระ ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๒๐ ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า รวมอายุได้ ๗๒ ปี.

หน้าที่ของอุบาสกอุบาสิกาที่ควรรู้และควรกระทำ

ในงานฌาปนกิจศพของคุณแม่อุบาสิกาสงวน อัตตะสาระ ตามที่ท่านเจ้าภาพจัดทำตามกำหนดวันเวลาและสถานที่ซึ่งแจ้งอยู่แล้วในหนังสือแจกเล่มนี้ ในฐานะที่อาตมาภาพเป็นเจ้าอาวาสอยู่ในวัดจุฬามณี ขอกล่าวถึงคุณสมบัติของอุบาสิกาสงวน อัตตะสาระ ไว้ในที่นี้ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่อนุชนรุ่นหลังสืบต่อไป อุบาสิกาสงวน อัตตะสาระ ท่านเป็นอุบาสิการักษาอุโบสถศีลเป็นประจำในสำนักวัดจุฬามณี มาตั้งแต่ยังไม่มีครอบครัว โดยที่คุณแม่อุบาสิกาปาน ห่อมเศรษฐี ผู้เป็นมารดาได้รับเกียรติเป็นหัวหน้าผู้นำฝ่ายสตรี เป็นผู้อุปถัมภ์วัดจุฬามณีมาจนตลอดอายุขัยของท่าน อุบาสิกาสงวน อัตตะสาระ ผู้เป็นบุตรีคนหนึ่งได้คอยติดตามคุณแม่มาทำการรักษาอุโบสถศีลที่วัดจุฬามณีนี้เสมอมามิได้ขาด เมื่อท่านได้มีครอบครัวแล้วก็ได้บำเพ็ญตนเป็นสัมมาทิฏฐิเข้าวัดบำเพ็ญทานการกุศล รักษาศีล ๕ ศีล ๘ อุโบสถศีล สดับฟังธรรมเป็นนิตย์เสมอมาจนถึงอวสานแห่งชีวิต. คุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกาที่ควรจะรู้เกี่ยวกับเรื่องศีลเรื่องทานการกุศลนั้น ดังต่อไปนี้

คำอาราธนาศีล ๕

มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม

ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม

ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม ฯ

คำอาราธนาศีล ๘

มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห อฏฺฐ สีลานิ ยาจาม

ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห อฏฺฐ สีลานิ ยาจาม

ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห อฏฺฐ สีลานิ ยาจาม ฯ

คำอาราธนาอุโบสถศีล

มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ ยาจาม. ว่า ๓ หน ฯ

คำอาราธนาพระปริตร

วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพทุกฺขวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพภยวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพโรควินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ ฯ

คำอาราธนาธรรม

พฺรหฺมา จ โลกาธิปตี สหมฺปติ
กตฺอญฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ
สนฺตีธ สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ ฯ

คำถวายทานที่ใช้ทั่วไป

สุทินฺนํ วต เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ นิพฺพานํ โหตุ

ทุติยมฺปิ สุทินฺนํ วต เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ นิพฺพานํ โหตุ

ตติยมฺปิ สุทินฺนํ วต เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ นิพฺพานํ โหตุ ฯ

คำกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศล

อิทํ เม ญาตีนํ โหตุ ฯ

พระครูบี้ยหัสสีวรคุณ เจ้าอาวาส วัดจุฬามณี

สารบาญ

คติพจน์สำหรับชาวบ้าน

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร
กองแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาคือชีวิตอย่าคิดสั้น

การศึกษาคือชีวิตอย่าคิดสั้น
ใช่เพียงชั้นประถมมัธยมไม่
หรือจบชั้นปริญญาวิทยาลัย
อย่าหลงใหลว่าตนนี้มีวิชา
อันความรู้ในโลกนี้มีหลายอย่าง
รู้หลายทางจะช่วยตนพ้นกังขา
ถึงรู้น้อยอาจขวนขวายได้ที่มา
ยังดีกว่าโง่เหมือนควายอายเขาเอย.

ความรู้เลิศล้ำยิ่งกว่าเพชรมณี

เพชรดีมณีแดงเขียวใสแสงมรกต
ยังไม่งดงามเลิศแลเฉิดฉัน
เท่าความรู้ที่พากเพียรเรียนทุกวัน
ให้คนนั้นพัฒนาทุกท่าไป

แต่บางครั้งคนเราช่างเขลานัก
จะรู้จักคุณค่าก็หาไม่
ดุจวานรได้แก้วแล้วทิ้งไป
อย่าหลับไหลรีบปลุกตนขวนขวายเอย.

คนไร้ปัญญาเป็นอาวุธ

พฤกษาไซร้ไร้ใบไม่สดชื่น
ไม่ร่มรื่นป้องกันตะวันฉาย
อัมพราไร้ดาราวาเรียงราย
จะพลอยให้จันทราไม่น่าชม
เปรียบดุจคนไร้ปัญญาเป็นอาวุธ
ยากที่สุดไม่ก้าวหน้าพาขื่นขม
เหมือนบัวเน่าทิ้งไปในโคลนตม
ดินยิ่งถมจมหายตายเปล่าเอย.

ความดีสถิตอยู่คู่โลกา

ถึงรูปสวยรวยทรัพย์นับล้านโกฏิ
อย่าลิงโลดว่าประเสริฐเลิศล้ำเหลือ
สังขารเหี่ยวแห้งไปไม่เหลือเฟือ
คนก็เบื่อระอาใจไม่ใยดี

อีกสินทรัพย์นับล้านท่านว่าไว้
จะจับจ่ายได้ไฉนในเมืองผี
แต่สิ่งที่ไม่เสื่อมทรามคือความดี
จะคงที่สถิตอยู่คู่โลกา

ธนาคารผีมีที่ไหน

สมัยนี้คนบูชาภาษิตเก่า
"มีเงินเขานับเป็นน้องทองนับเป็นพี่"
จึงมุ่งมั่นแทบล้มตายวายชีวี
เป็นเศรษฐียังไม่หยุดสิ้นสุดกัน
ถึงยามตายเอาเงินตรามายัดปาก
ยังโลภมากแม้เป็นผีนี่น่าขัน
ธนาคารผีเขามีที่ไหนกัน
ของจงหมั่นฝากความดีชาตินี้เอย.

จงงามจิตติดตัวไว้

ถึงเพชรงามค่าสูงลิบนับสิบล้าน
ถึงวิหารงามดูเด่นเป็นศักดิ์ศรี
ถึงมงกุฎสุดงามพร้อยพลอยมณี
ถึงเทพีสามโลกแม้แลตลึง
ถึงปราสาทราชวังดั่งทองทา
ถึงบุปผากลิ่นอบอวลชวนนึกถึง

ถึงทิวทัศน์งามดูพิศติดตาตรึง
ยังไม่ซึ้งเท่า "งามจิต" ติดตัวเอย.

จิตคนทรุดต่ำไปในสันดาน

มหานครของไทยสมัยนี้
ล้วนมากมีอาคารหรูดูเฉิดฉัน
ทั้งโรงแรมโมเต็ลดูเด่นครัน
เพราะคนนั้นต่างมุ่งหมายได้วิมาน
อันแผ่นดินถูกทับถมยิ่งจมทรุด
ก็พอยุดรั้งได้หลายสถาน
แต่จิตคนทรุดต่ำไปในสันดาน
การคิดอ่านแก้ไขยากลำบากเอย.

เลือดชั่วถ่ายกันได้ง่าย

เลือดมนุษย์แพทย์บอกไว้หลายจำพวก
การเอาบวกแม้นเหมือนกันนั้นพอได้
แต่ถ้าต่างจำพวกกันอันตราย
ไม่อาจถ่ายขอให้คิดพิจารณา
แต่เลือดชั่วของมนุษย์สุดวิเศษ
ทั้งไทยเทศแขกฝรั่งไม่กังขา
ถ่ายทอดกันอย่างพันพัวทั่วโลกา
อีกไม่ช้าเลือดชั่วโชกนองโลกเอย.

ดวงตาเห็นธรรมจะล้ำเลิศ

อันดวงตาคือหนทางสร้างความคิด
ช่วยให้จิตใจสบายหายสงสัย
เพียงมองดูพอรู้จักไม่หนักใจ
ว่าสิ่งไหนควรเรียนรู้ไม่ดูดาย
แต่ถ้าตานั้นเห็นธรรมที่ล้ำเลิศ
จะก่อเกิดผลดีมีหลากหลาย
ทั้งช่วยตนช่วยคนอื่นชื่นใจกาย
ทั่วโลกไซร้จะสุขสันต์นิรันดร

ฟังธรรม – ฟังไม่ทำ

ทุกวันนี้คนฟังธรรมหรือคำสอน
ตัวโอนอ่อนแทบนอนฟังดั่งเลื่อมใส
ดุจศรัทธาปสาทะจะแจ้งใจ
ดูอ่อนไหวในรสธรรมที่ล้ำลึก
แต่ไฉนบางรายช่างร้ายกาจ
อาละวาดร้ายเหลือทนอยู่จนดึก
ยามโมโหโกรธาไปไม่ได้นึก
แม้นรู้สึกเช่นนี้ไซร้เสียดายเอย.

จงอายกบมันบ้าง

ถึงเทวดาเขาว่ามีดีและชั่ว ที่เมามัวในเมืองแมนแดนสวรรค์
ฤๅมนุษย์จะเอาอย่างอ้างเทวัญ จึงใฝ่ฝันถึงชั้นฟ้าอยากคลาไคล
เรามองข้ามกบตัวน้อยที่ต้อยต่ำ แต่มันจำศีลได้อายมันไหม ?
เป็นมนุษย์สุดจะดีอยู่ที่ใจ แม้นเราไม่ถือศีลไว้อายกบเอย.

มนุษย์ดีมี ๓ อย่าง

มนุษย์เราเขาว่าดีมีสามอย่าง หนึ่งดีทางการกระทำที่นำผล
สองดีทางวาจาดีมีมงคล สามหลุดพ้นใจไม่ชั่วมัวเมามาย
ถึงทำดีถ้าปากร้ายก็วายวอด คงดีไปไม่ตลอดจักเสื่อมหาย
ถึงปากดีถ้าคิดชั่วมัวทำลาย สิ่งดีไซร้จะหายวับดับสิ้นเอย.

เมียชั่วหลายชนิด

อันเมียชั่วนั้นมากมายหลายชนิด
หนึ่งตั้งจิตปลิดชีวาคิดฆ่าผัว
สองผลาญทรัพย์สามีตนจนหมดตัว
สามใช้ผัวตนเหมือนทาสอนาถครัน
สี่นินทาสามีตนจนเช้าค่ำ
งานไม่ทำชอบแต่ด่าน่าเยาะหยัน
เพียงสี่อย่างผัวก็เศร้าเผ้าจาบัลย์
ในบ้านนั้นเหมือนนรกหมกไหม้เอย.

เมียดีสี่จำพวก

อันเมียดีสี่อย่างนี้ล้วนดีแท้
ดีเหมือนแม่รักลูกเต้าเจ้าจอมขวัญ
ดีเหมือนเพื่อนยอมตายถ่ายชีวัน
ดีเหมือนคอยบ้องกันให้พี่ชาย
ดีเหมือนทาสผู้ภักดีมีความสัตย์
สาระพัดเอาใจไม่ขาดหาย
สี่อย่างนี้คือข้อใหญ่ผูกใจชาย
ลองไปใช้จะได้ผลทุกคนเอย.

สายน้ำ – สายสวาท

โบราณว่าสายน้ำไหลตัดไม่ขาด
สายสวาทลูกนั้นไซร้ตัดได้ไฉน
เพราะเหมือนโซ่รัดรึงตรึงดวงใจ
เหมือนกอไผ่ถางยากลำบากครัน
การรักลูกถูกทางไซร้ต้องใกล้ชิด
ด้วยดวงจิตแน่วแน่ไม่แปรผัน
ไม่เมินเฉยทิ้งขว้างเสียกลางคัน
ให้ลูกนั้นเดินทางชั่วมัวเมาเอย.

ลูกมากจะยากนาน

ครอบครัวไทยสมัยนี้มีลูกมาก
แสนลำบากพ่อแม่จะแลเหลียว

ต้องหากินเช้าเย็นตัวเป็นเกลียว
จนแห้งเหี่ยวซูบผอมก็ยอมทน
ทั้งการเรียนของลูกนั้นพลันหายขาด
ไม่สามารถช่วยได้ให้เป็นผล
ด้วยเป็นเพราะลูกมากจึงยากจน
นี่เพราะผลไม่หาทางวางแผนเอย.

รักวัวหมั่นผูก – รักลูกอย่าหมั่นตี

โบราณว่ารักวัวนั้นจงหมั่นผูก
ถ้ารักลูกหมั่นเฆี่ยนตีจะมีผล
แม้นนิ่งเฉยเลยละจะเสียคน
เพราะมากล้นเกินวิสัยไปเยียวยา
ขอเพียงอย่าลงโทษด้วยโกรธขึ้ง
จงคำนึงถึงผลร้ายในภายหน้า
ควรชี้แจงเหตุผลกันด้วยปัญญา
ใช่ดุด่าเฆี่ยนตีกันจนบรรลัย

จงให้เด็กรู้ค่าเงินตราบ้าง

สมัยนี้เด็กไทยไม่รู้ค่า
ของเงินตราที่จับจ่ายมาใช้สอย
พอรับปุ๊บจ่ายปั๊บกลับหลุดลอย
เงินนับร้อยหมื่นพันอันตรธาน

ควรเข้มงวดรายรับจ่ายให้จงหนัก
ใช่นึกรักก็แจกจ่ายให้เด็กผลาญ
ควรจำกัดตามระบบงบประมาณ
เด็กของท่านจะรู้ค่าเงินตราเอย.

สังคมทรุด

อันความโลภนี้ไฉนไม่สิ้นสุด
เหล่ามนุษย์จึงเข่นฆ่ากันอาสัญ
บ้างโกงกินสินทรัพย์นับล้านพัน
ไม่หวาดหวั่นบาปกรรมที่ทำไป
สงสารครูและพระสงฆ์องค์เจ้า
ทุกค่ำเช้าเฝ้าอบรมบ่มนิสัย
ให้ระงับกิเลสได้ทั้งกายใจ
แต่ไฉนสังคมทรุดไม่หยุดเอย.

ต้องช่วยกัน

จะให้เด็กรักชาติศาสน์กษัตริย์
ต้องเร่งรัดดำเนินงานการศึกษา
โรงเรียนครบครูต้องมากหลากวิชา
ทั้งสรรหางบประมาณทุกด้านไป
แต่พ่อแม่แลคุณครูผู้ใกล้ชิด
ต้องมีจิตศรัทธาอย่าเหลวไหล

ต้องเคี่ยวเข็นเย็นค่ำอยู่ร่ำไป
จนเติบใหญ่ได้ดีมีวิชา

พรุ่งนี้เหมือนโจรปล้นทรัพย์

จะประกอบงานใดใจต้องมั่น
ไม่แปรผันรวนเรทำเหหัน
ต้องมุ่งจิตคิดก้าวหน้าอย่าผัดวัน
อย่ามัวผั้นรอคนเขามาเอาใจ
อย่าเพียงแต่หมายมั่นวันพรุ่งนี้
ว่าฤกษ์ดีฤกษ์งามตามสมัย
พรุ่งนี้นั้นเหมือนคนปล้นทรัพย์ไป
โจรที่ไหนใครจะมาเมตตาเอย.

อย่ากลัวว่าลูกหลานการบ้านมาก

บางคนกลัวว่าลูกหลานการบ้านมาก
จะลำบากไม่เข้าเรื่องเปลืองสมอง
ตำหนิครูว่าสอนศิษย์ผิดทำนอง
จึงขอร้องไม่ให้งานลูกหลานตน
ไม่ได้คิดว่าเด็กไทยสมัยนี้
ยามว่างมีทำอะไรไม่เป็นผล
คบเพื่อนชั่วนัวเนียจนเสียคน
แล้วจะบ่นโทษใครเศร้าใจเอย.

ลูกเราเลือกเป็นอะไรเลือกไปเถิด

อันอาชีพมีมากมายหลายชนิด
เมื่อลูกคิดเลือกอะไรจงไต่ถาม
แนะให้มองเห็นวิถีที่ดีงาม
ใช่บุ่มบ่ามปล่อยไปไม่ใยดี
ลูกของท่านเลือกอะไรเลือกไปเถิด
ต่างชูเชิดชาติเป็นสุขทุกวิถี
แต่เลือกเป็น ผ. ก. ค. รอราวี
แผ่นดินนี้เขาประณามหยามท่านเอย.

ผู้ใหญ่จงเป็นตัวอย่างที่ดี

จะให้เด็กประพฤติดีมีวินัย
ขอผู้ใหญ่วินัยดีมีแบบแผน
ไม่ชั่วร้ายให้เด็กรู้หรือดูแคลน
ต้องหนักแน่นในอารมณ์บ่มจิตใจ
งานต้องดีมีระเบียบเสร็จเรียบร้อย
ต้องหมั่นคอยตรวจตราอย่าเผลอไผล
เมื่อนั้นแหละเด็กจะดีมีวินัย
ถือผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างสร้างตนเอย.

หญิงงามที่แท้จริง

อันนารีจะเฉิดโฉมบรรโลมสง่า
ใช่เสื้อผ้าชนิดดีที่สวมใส่

หรือเอวองค์งามล้วนยั่วยวนใจ
ก็ยังไม่ถือว่างามตามตำรา
กุลสตรีจะมีชื่อคือฉลาด
อีกมรรยาทนั้นน่ารักเป็นนักหนา
ทั้งรักดีไม่ปล่อยกายไร้ราคา
เหล่านี้น่าจะแข่งขันกันดูเอย.

คนชั่วไม่หมดโลก

บนขุนเขาลำเนาไพรในโลกนี้
ล้วนมากมีสุมทุมพุ่มพฤกษา
แต่ก็อาจขจัดไปในพริบตา
จนหมดป่าปลอดโปร่งดูโล่งใจ
แต่โลกเราสมัยนี้มีคนชั่ว
ล้วนน่ากลัวจนบำราบปราบไม่ไหว
ถึงประหารล้มตายหายจากไป
คนชั่วใหม่ยิ่งร้ายกว่ามาแทนเอย.

เวลามีค่ายิ่งกว่าทอง

อันเวลาทุกนาทีที่ล่วงผ่าน เปรียบสายธารผ่านไปไม่กลับหลัง
ถึงเรียกร้องจนดับดิ้นสิ้นชีวัง อย่านึกหวังจะได้รับกลับคืนมา
แม้นพ่อแม่รู้คุณค่าดั่งว่านี้ จงช่วยชี้ให้ลูกเรียนเพียรศึกษา
ให้ลูกรีบเสาะแสวงแหล่งวิชา เพราะนาทีนั้นมีค่ายิ่งกว่าทอง.

อย่ารักชาติเพียงลมปาก

แผ่นดินทองของไทยใครก็รัก
แต่เราจักช่วยชาติไซร้ได้เพียงไหน
เพียงลมปากว่ารักแท้แน่หรือไร
เมื่อมือไม่สร้างสรรค์ช่วยกันทำ
อันเพลงชาติที่เด็กร้องท่องจำได้
เราทุกฝ่ายทำทุกสิ่งจริงหรือไม่
สามัคคีเอกราชของชาติไทย
จะยิ่งใหญ่ใช่ที่ปากพูดมากเอย.

ทำดีเมื่อไหร่สุขใจเมื่อนั้น

อันคนดีคนร้ายมีหลายหลาก　ไหนจะมากกว่ากันนั้นสงสัย
แต่ความจริงยิ่งแท้เราแน่ใจ　ชั่วเมื่อไหร่กรรมชั่วไซร้ไล่ตามทัน
ถึงรอดพ้นโทษประหารสถานหนัก　อย่าคึกคักลำพองใจไม่นึกพรั่น
อาจติดคุกหรือคนหยามประณามกัน　แต่ดีนั้นทำเมื่อไหร่สุขใจเอย.

จงร่วมใจกันแต่งขั้นเด็ก

อันกรุงโรมใช่เสกสรรวันเดียวเสร็จ
ฝนหนึ่งเม็ดใช่เป็นสระทะเลหลวง
อันงานใหญ่ระดมพลคนทั้งปวง
ช่วยให้ล่วงเสร็จสิ้นไปไม่เกี่ยงกัน

การพัฒนาให้เด็กดีมีศรีศักดิ์
ต้องพร้อมพรักร่วมกายใจไม่เดียดฉันท์
ทั้งฝ่ายครูผู้ปกครองปรองดองกัน
ช่วยแต่งปั้นเด็กทุกคนจนงามเอย.

จงให้กำลังใจเมื่อเด็กสอบ

ลูกหลานสอบแม้นใช้งานสถานหนัก
เด็กก็มักระอาใจไม่เป็นผล
คอยตักเตือนคอยกำชับให้ปรับตน
รีบขวนขวายดูตำราอย่าละเลย
แต่สิ่งหนึ่งซึ่งควรทำจงจำไว้
คือคอยให้กำลังใจไม่นิ่งเฉย
เด็กจะมุมานะจริงยิ่งกว่าเคย
ไม่ต้องเอ่ยด่าว่าเรื่อยเหนื่อยเปล่าเอย.

เด็กท่านว่างจะวุ่นวายร้ายเหลือทน

อันเวลานาทีย่อมมีค่า
จงสรรหางานไว้ให้เด็กบ้าง
แม้นปล่อยเด็กเหลวไหลไม่ถูกทาง
เวลาว่างจะวุ่นวายร้ายเหลือทน
ขอหน่วยงานทั้งหลายได้ครุ่นคิด
เมตตาจิตชูช่วยด้วยกุศล

อันผลดีใช้เพียงแต่แก้ความจน
ยังเห็นผลประสบการณ์ในงานเอย.

อย่าให้ลูกดูถูกงาน

อันอาชีพเมืองไทยนี้มีหลายอย่าง
แม้นรู้ทางทำกินไม่สิ้นหวัง
ถึงเหนื่อยยากลำบากกายใช้พลัง
ดีกว่านั่งหดหู่ไม่สู้งาน
จงให้เด็กสนใจในการกิจ
อย่าให้คิดขอเงินเราไปเผาผลาญ
แต่ข้อใหญ่อย่าให้ลูกดูถูกงาน
โดยเห็นท่านเป็นตัวอย่างแนวทางเอย.

คนลวงจะถ่วงโลก

การทำดีแม้ลับหลังยังดีกว่า
ชั่วซึ่งหน้าเป็นผลให้คนหยาม
แต่ถ้าดีแต่ต่อหน้าอย่าทำตาม
คนยิ่งหยามว่ากลับกลอกคนหลอกลวง
การทำดีแม้นเราหมั่นวันละนิด
จะชื่นจิตเหมือนท่องไปในแดนสรวง
แต่ถ้าคนโลกเรานี้มีแต่ลวง
ก็จะถ่วงให้โลกทรุดหยุดเดินเอย

ตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด ?

โบราณว่าตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด
ปรากฏชัดพอเชื่อได้หลายสถาน
แม้นผู้ใหญ่ทำดีไว้หลายประการ
เหล่าลูกหลานจะยึดเป็นเส้นทางเดิน
แม้นผู้ใหญ่ทำไม่ดีมีแต่ชั่ว
ลูกหลานตัวคนไหนไม่สรรเสริญ
ขอผู้ใหญ่อย่าเมามัวชั่วจนเพลิน
จะขวยเขินเมื่อเด็กด่าว่าให้เอย.

พูดดี – พูดอย่างไร

การพูดดีที่เขาว่าน่ายกย่อง
คือทำนองเสียงไพเราะเสนาะขาน
ไม่เกรี้ยวกราดโกรธาน่ารำคาญ
พูดฉะฉานยามแถลงจนแจ้งใจ
ไม่ลามกหยาบช้าวาจาถ่อย
เป็นผู้น้อยพูดถ่อมตนคนหลงใหล
แต่ถ้ามัวพูดนินทาไม่ว่าใคร
คนเขาไม่สรรเสริญเยินยอเอย.

ฝึกจิตตนให้พ้นบาป

เทวดาอยู่ที่ไหนใครบอกได้
ทั้งมารร้ายก็มากมีอยู่ที่ไหน

ขอตอบว่าแหล่งสถิตคือจิตใจ
ที่ฝึกใฝ่ดีหรือชั่วในตัวคน
การทำบุญในวัดไทยสมัยนี้
เป็นสิ่งดีควรทำไว้ไม่ไร้ผล
แต่ข้อใหญ่ที่ควรคิดคือจิตคน
ต้องฝึกฝนจนพ้นบาปหยาบช้าเอย.

เมื่อไหร่โลกจะล้นด้วยคนดี

ถ้าโลกนี้มีแต่พาลสันดานชั่ว
โลกคงมัวมืดหมดไม่สดใส
เพราะมีแต่ฆ่าฟันกันเรื่อยไป
อีกเมื่อไรโลกจะล้นด้วยคนดี
อีกตัณหาของมนุษย์ไม่สุดสิ้น
เพราะเสียงรูปรสกลิ่นไม่บินหนี
ถ้าตัดได้ไม่หลงใหลไม่ยินดี
ทั้งโลกนี้น่าภิรมย์ร่มเย็นเอย.

เรื่องเงินเรื่องใหญ่

การจัดสรรค่าใช้จ่ายภายในบ้าน
ต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้าอย่าวางเฉย
จ่ายเท่าไหร่เก็บเท่าไหร่ไม่ละเลย
ควรเปิดเผยบอกกล่าวให้เข้าใจ

สมัยนี้การหย่าร้างบาดหมางจิต
เพราะต่างคิดไม่ไว้วางต่างสงสัย
แม้นถกเถียงต่อว่ากันคราใด
เป็นเรื่องใหญ่คอขาดบาดตายเอย.

จงเลี้ยงลูกด้วยน้ำใจ

การเลี้ยงลูกถูกวิธีมีหลายอย่าง
เลี้ยงผิดทางเด็กจะร้ายหลายสถาน
อย่าหลงเชื่อบางคนว่าน่ารำคาญ
ว่าลูกหลานกินนมควายไร้เหลือทน
ถึงนมแม่เด็กดื่มด้วยไม่ช่วยนัก
เพราะประจักษ์เด็กยังร้ายไม่ได้ผล
การเลี้ยงเด็กให้เหมาะงามความเป็นคน
ต้องฝึกฝนป้อนน้ำใจไม่ห่างเอย.

ควรจะรักลูกให้ถูกทาง

ลูกของใครใครก็รักจักถนอม
ริ้นไรตอมยุงมดกัดบั่ดเป่าให้
ใครรังแกยอมอุทิศคิดสู้ตาย
ด้วยมุ่งหมายให้ลูกสุขทุกคืนวัน
แต่ลูกผิดคิดเข้าข้างอย่างลืมหลง
นานไปคงแก้เท่าไหร่ไม่แปรผัน

ลูกเข้ากรงคงนั่งเศร้าเฝ้าจาบัลย์
โอ้ ! ตัวฉันควรรักลูกให้ถูกทาง.

อย่าลืมตนเมื่อคนชม

ยามผูกมิตรคิดสัมพันธ์นั้นอย่าคลั่ง
จงระวังคนสรรเสริญเยินยอบ้าง
อาจเป็นเพราะเขาเสแสร้งแกล้งอำพราง
แล้วถากถางเมื่อเราพลาดอนาถครัน
แม้นมิตรใดคอยติชมให้ขมขื่น
จงหน้าชื่นพึ่งเขาว่าอย่าหุนหัน
คำติชมถึงขมขื่นทุกคืนวัน
เป็นเครื่องกั้นไม่ให้คนลืมตนเอย.

วิธีปลูกไมตรี

จะคิดปลูกไมตรีมีมวลมิตร
ต้องมีจิตบริสุทธิ์ผุดผ่องใส
ต้องมีทานคือให้ของที่ต้องใจ
แต่ต้องไม่เป็นสินบนให้คนชัง
อีกวาจาควรไพเราะเสนาะโสต
ไม่ควรโกรธหรือนินทาด่าลับหลัง
ทั้งทำดีให้ลือเลื่องกระเดื่องดัง
อีกทกครั้งปรับตนได้หลายที่เอย.

จิตคนไซร้พิชิตยากลำบากครัน

ม้าพยศคนยังปราบราบคาบหมด　ถึงบรรพตสูงแค่ไหนยังไปถึง
แม้ดวงจันทร์อยู่ไกลในดาวดึงส์　ยังไปถึงได้ไม่ยากลำบากกาย
ถึงเสือลายร้ายกาจชาติพยัคฆ์　ลงแส้หนักหลายหนจนเชื่องได้
แต่ใจคนหมกมุ่นดูวุ่นวาย　จิตคนไซร้พิชิตยากลำบากเอย.

จงอดทนสู้ทุกทาง

ถึงอำนาจวาสนาหาได้ยาก　ต้องลำบากมาแต่ต้นจนนักหนา
จะแข่งบุญแข่งกรรมที่ทำมา　ให้ก้าวหน้าก็ยากแค้นแสนเนิ่นนาน
แต่สิ่งหนึ่งซึ่งแข่งได้ไม่ไร้ผล　คืออดทนสู้ทุกทางอย่างกล้าหาญ
ทั้งความคิดทั้งจิตใจในการงาน　จะช่วยท่านพัฒนาก้าวหน้าเอย.

ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

บางครั้งคนจนปัญญาปัญหาหนัก
ทั้งเรื่องรักเรื่องชังนั่งขื่นขม
แก้ไม่ตกอกก็ช้ำระกำตรม
ทุกข์ทับถมใครจะช่วยด้วยศรัทธา
จะพึ่งพระพึ่งเพื่อนเรือนเคียงใกล้
จะพึ่งนายพึ่งลำบากยากนักหนา
จะพึ่งญาติน้องพี่ไม่มีมา
จงตั้งหน้าพึ่งตนอย่าบ่นเอย.

คนหลายประเภท

คนชอบกินอย่าสำแดงแกล้งยั่วยุ
คนชอบดุอย่ารุนแรงหรือแกล้งยั่ว
คนขี้ขลาดอย่าแกล้งหลอกบอกให้กลัว
คนโฉดชั่วอย่าผูกมิตรสนิทนาน
คนมักได้อย่าอวดของให้ลองดู
คนอวดรู้อย่าขัดคอยกข้อค้าน
คนขี้อายอย่าชี้หน้าด่าประจาน
ขอทุกท่านไปดำริตริตรองเอย.

อย่าผยองว่าตนแน่แก่วิชา

อันปัญญาดุจอาวุธสุดคมกริบ
แต่ไหวพริบดีกว่าจักหาไหน
เหมือนชั้นเชิงหลบป้องไม่ต้องภัย
จะอยู่ไหนไม่ถึงฆาตขาดชีวา
อันความรู้รู้กระจ่างอย่างประเสริฐ
จะเป็นเลิศก็ต้องใช้ให้ถูกท่า
อย่าอมภูมิว่าตนแน่แก่วิชา
เจอปัญหาเข้าจริงจริงวิ่งหนีเอย.

จะแก่เด็กหรือผู้ใหญ่

จะให้เด็กเป็นคนดีมีธรรมะ ถือสัจจะบริสุทธิ์ผุดผ่องใส
ไม่มุ่งจิตคิดโกงเขาเอาเปรียบใคร ขอผู้ใหญ่จงคิดสร้างตัวอย่างดี

สมัยนี้เงินนั้นหรือคืออำนาจ ผู้ใหญ่ขาดความรักในศักดิ์ศรี
ต่างโกงกินสินบนจนพ่วงพี ด้วยเหตุนี้จะแก้ไขที่ใครเอย.

กรรมชั่วตามทัน

อันแผ่นดินมีอธรรมครอบงำจิต
คนย่อมคิดโกงกินสินทรัพย์หลวง
ใช้เล่ห์เหลี่ยมฉ้อฉลคนทั้งปวง
ไม่นึกห่วงคนอื่นใดในพารา
เมื่อกรรมชั่วตามทันพลันปรากฏ
เกียรติยศจักมลายและขายหน้า
จะหลบซ่อนถิ่นไหนในโลกา
ก็ถูกด่าเหยียดหยามประณามเอย.

กฎหมาย – ธรรมะ – ประเพณี

เสรีภาพเรื่องหนึ่งพึงจำมั่น ใช่ตัวฉันทำอะไรดั่งใจหวัง
ใช่ตีด่าฆ่าฟันกันภินท์พัง ใช่คุมขังยึดทรัพย์เขาเอาฟรีฟรี
เสรีภาพคือสิ่งที่มีขอบเขต ทั่วประเทศปวงประชารู้หน้าที่
อันกฎหมาย – ธรรมะ – ประเพณี สามสิ่งนี้ต้องยึดไว้ให้มั่นเอย.

หายนะเพราะใจชั่ว

ความหายนะคนเราเขาว่าไว้
จักเกิดได้เพราะใจชั่วพามัวหมอง

คือละโมบทุกอย่างไปเผ้าใฝ่ปอง
อีกผยองเหลิงอำนาจบาทใหญ่ตน
ลืมกฎหมายลืมหลักธรรมน้อมนำจิต
มัวแต่คิดถึงความรวยด้วยฉ้อฉล
ยามสิ้นเกียรติสิ้นทรัพย์กลับอับจน
จะนั่งบ่นกำศรวลครวญกับใคร

อย่ารักชาติแต่ปาก

ความรักชาติใช่อยู่ที่ดีแต่ปาก
คือพูดมากคุยโม้เล่นโวหาร
แต่อยู่ที่การทำดีมีหลักการ
ขอทุกท่านจงจำไว้ให้จงดี
หนึ่งพึงรักสามัคคีมีทั่วรัฐ
สองประหยัดไม่พุ้งเพื่อเห่อศักดิ์ศรี
สามสอดส่องคอยต้านทานพาลไพรี
สี่ต้องมีหลักธรรมประจำใจ

การสร้างคนเห็นผลยาก

การสร้างคนผลที่ให้เห็นได้ยาก
ทั้งลำบากสิ้นเปลืองเรื่องใหญ่หลวง
ทั้งเวลาเงินทองของทั้งปวง
ก็ลุล่วงหมดไปไม่กลับคืน

ไม่เหมือนกับสร้างบ้านอาคารตึก
คนเห็นนึกนิยมได้ชมชื่น
แต่สร้างคนอาจช้ำต้องกล้ำกลืน
เพราะขมขื่นสอนเท่าไหร่ไม่ดีเอย.

จงร่วมแรงพัฒนาเด็ก

การพัฒนาเด็กทั้งหลายจะไร้ผล หากไร้คนร่วมแรงอย่างแข็งขัน
คือต้องมีศรัทธานานาพรรณ นับแต่ชั้นผู้บริหารกุมการเมือง
อย่าเพียงคิดว่าครูผู้สอนสั่ง มีพลังผลิตไซร้ได้ทุกเรื่อง
จงร่วมคิดร่วมปรึกษาอย่าขุ่นเคือง เด็กจะเฟื่องเพราะผู้ใหญ่ใฝ่ใจเอย.

คบเด็กสร้างบ้าน – คบหัวล้านสร้างเมือง

เราคบเด็กเพื่อหาทางช่วยสร้างบ้าน
คบหัวล้านช่วยสร้างเมืองเรื่องใหญ่หลวง
จงร่วมจิตคิดประสานงานทั้งปวง
ให้ลุล่วงอย่างเป็นสุขทุกเวลา

แม้นเราปล่อยให้เด็กชั่วมั่วเมาจิต
ทั้งผู้ใหญ่ก็ครุ่นคิดแต่ตัณหา
บ้านจะพังเมืองถล่มจมกายา
แล้วจะด่าโทษใครไม่ทราบเอย.

หมอดูคู่หมอเดา

อันหมอดูคู่หมอเดาคนเขาว่า ชี้ชะตาหลอกเราเล่นเป็นเรื่องขำ
แม้นเรามัวหมกมุ่นจิตคิดจดจำ จะชอกช้ำเมื่อหมดหวังนั่งคร่ำครวญ
อนาคตใช่ดินฟ้ามาลิขิต อันชีวิตยามตกอับกลับผันผวน
ก็เพราะเหตุมีนานาพาแปรปรวน จงถี่ถ้วนพิเคราะห์ดูให้รู้เอย.

กรรมทุกอย่างย่อมมีสาเหตุ

โหราศาสตร์ชี้ชะตาราศีมนุษย์ ว่าสิ้นสุดหรือขึ้นลงที่ตรงไหน
คนก็หลงเชื่อมั่นตามกันไป บ้างผินไผ่งอมือเท้าเฝ้าแต่คอย
แม้นชาติใดมีคนเป็นเช่นว่านี้ ชาติก็มีวันพินาศอาจเสื่อมถอย
จงเชื่อมั่นจิตเราหนาอย่าหลักลอย กรรมใหญ่น้อยล้วนมีเหตุสังเกตเอย.

บัณฑิตใช่อยู่ที่มีฝีปาก

อันบัณฑิตใช่อยู่ที่มีฝีปาก คือพูดมากคอยถากถางไม่สร้างสรรค์
หรือมัวเมาปริญญานานาพรรณ ว่าตัวฉันยากผู้ใดใครจะปาน
เป็นบัณฑิตต้องรู้ดีมีธรรมะ มีสัจจะวาจาดีมีหลักฐาน
มีความคิดริเริ่มใหม่ในการงาน ไม่ยกตนข่มท่านรำคาญเอย.

ใบปริญญานั้นหาง่าย

สมัยนี้ใบปริญญานั้นหาง่าย
เมื่อทุกฝ่ายตั้งใจช่วยด้วยกุศล
แต่การวัดอัตราค่าของคน
ใช่ดูผลปริญญาเพียงท่าเดียว

ควรรอบรู้และชำนาญในการกิจ
มีความคิดความสามารถฉลาดเฉลียว
มีไหวพริบเก่งกาจและปราดเปรียว
ใบพิมพ์เขียวปริญญาจึงน่าชม

วัยเด็กเหมือนผ้าขาวบริสุทธิ์

ไม่ว่าใครคิดอุ้มชูเอ็นดูเด็ก เมื่อยังเล็กมีเมตตาน่าถนอม
พอเติบใหญ่เราก็ชังมานั่งตรอม คิดหว่านล้อมให้เด็กร้ายกลายเป็นดี
เหตุไฉนไม่อบรมบ่มนิสัย ตั้งแต่วัยเด็กไซร้ให้เต็มที่
เหมือนผ้าขาวสะอาดไซร้ไร้ราคี พอถูกสีก็เปื้อนเปรอะเลอะเทอะเอย.

ธรรมะเสริมสร้างการวางตน

ไทยยุคนี้พัฒนาเขาว่าไว้
แต่เด็กไซร้เจริญจริงทุกสิ่งหรือ
เราอบรมวิชาการงานฝีมือ
ให้ยึดถือเป็นแนวทางการสร้างตน

แต่ในด้านคุณธรรมนำดวงจิต
เราควรคิดช่วยกันหมั่นฝึกฝน
เพราะธรรมะจะเสริมสร้างการวางตน
อย่าเพียงบ่น "เด็กเหลวไหล" ไม่แก้เอย

เส้นผมร่วงห่วงนักหนา

ลูกของท่านสมัยนี้น่าวิตก
ผมเผ้ารกดูไม่ได้ทั้งชายหญิง
นึกว่างามตามสมัยวิไลจริง
ถ้าท่านนิ่งก็ยิ่งเหลิงระเริงใจ
แต่เรื่องเรียนวิชาไหนไม่เป็นห่วง
จะตกร่วงกี่วิชาหาคิดไม่
แต่ผมร่วงห่วงนักหนาพากลุ้มใจ
ขอผู้ใหญ่ตักเตือนบ้างอย่าห่างเอย.

ช้างตายทั้งตัวใบบัวปิด

อันช้างตายทั้งตัวใบบัวปิด
ไม่มิดชิดกลิ่นจะเหม็นเป็นนักหนา
อันผู้ใหญ่ศีลธรรมไม่นำพา
ย่อมไร้ค่าคนเขาหยามความเป็นคน
เป็นพ่อแม่ก็เช่นกันหมั่นหลีกชั่ว
แม้นเมามัวชั่วไม่เว้นจะเห็นผล
คือเด็กลอกเลียนแบบอย่างแยบยล
แล้วจะบ่นด่าเด็กไซร้ได้อย่างไร

สุราเมรัยคือปัจจัยความฉิบหาย

อันสุราเมรัยใครเสพติด
ทางชีวิตมืดมนจนฉิบหาย
หนึ่งสินทรัพย์ตนนั้นพลันวอดวาย
สองอาจตายเมื่อทะเลาะเพราะความเมา
สามอายุสั้นเพราะโรคาพยาธิ
สี่คนตำหนินินทาพาอับเฉา
ห้าหน้าด้านนักหนาเวลาเมา
หกโง่เขลาปัญญาหดหมดสิ้นเอย.

มารยาทไทย*

ของ

กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา

การยืนตามลำพัง

ควรให้เป็นไปในลักษณะสุภาพ สบาย ขาชิด สง่า ไม่หันหน้า หรือแกว่งแขนไปมา จะยืนเอียงเล็กน้อยพองามก็ได้

การยืนเฉพาะหน้าผู้ใหญ่

ไม่ควรยืนตรงหน้าผู้ใหญ่ ควรยืนเอียงทางใดทางหนึ่ง ทำได้ ๒ วิธี คือ

ยืนตรง ขาชิด ปลายเท้าห่างกันเล็กน้อย มือทั้งสองแนบข้าง

ยืนค้อมส่วนบนตั้งแต่เอวขึ้นไปเล็กน้อย มือทั้งสองประสาน

การประสานมือทำได้ ๒ วิธี คือ

คว่ำมือซ้อนกัน จะเป็นมือไหนก็ได้

หงายมือทั้งสอง สอดนิ้วมือเข้าระหว่างร่องนิ้วของแต่ละมือ

การเดินตามลำพัง

เดินอย่างสุภาพ หลังตรง ช่วงเดินไม่ก้าวยาวหรือสั้นเกินไป แกว่งแขนพองาม ถ้าเป็นสตรีควรระมัดวังให้สะโพกเป็นไปตามปกติ

---

* (โดยได้รับอนุญาตจากกองวัฒนธรรม กรมการศาสนา)

การเดินกับผู้ใหญ่

เดินเยื้องไปทางซ้ายข้างหลังผู้ใหญ่ ห่างประมาณหนึ่งถึงสองฟุต ให้อยู่ในลักษณะนอบน้อม ถ้าเป็นการเดินในระยะใกล้ มือควรประสานกัน

การเดินสวนกับผู้ใหญ่

เดินค้อมตัว จะมากหรือน้อยสุดแล้วแต่ผู้ใหญ่ ถ้ามีอาวุโสหรือเป็นที่เคารพสูงก็ค้อมมาก แต่ถ้าเป็นทางแคบ ๆ หรือตรงบันได ควรหยุดยืนในอาการสำรวม ให้ผู้ใหญ่ผ่านไปก่อน

การเดินผ่านผู้ใหญ่

เมื่อผู้ใหญ่ยืน เดินค้อมตัว

เมื่อผู้ใหญ่นั่งบนเก้าอี้ หรือนั่งราบกับพื้น เดินเข่าหรือคลานลงมือ

การเดินค้อมตัว

เดินย่อเข่า ค้อมส่วนบนตั้งแต่เอวขึ้นไปเล็กน้อย มือแนบข้างตัว

การเดินเข่า นั่งคุกเข่าตัวตรง มืออยู่ข้าง ๆ ตัว

ยกเข่าขวา–ซ้าย ไปข้างหน้าทีละข้างสลับกัน ปลายเท้าตั้งช่วงก้าวพองาม ไม่กระชั้นเกินไป มือห้อยลงข้างตัว แกว่งได้เล็กน้อยเช่นเดียวกับการเดิน

การคลานลงมือ

นั่งคุกเข่าตัวตรง โน้มตัวลงเอามือทั้งสองจรดพื้น ฝ่ามือติดพื้น นิ้วติดกัน ปลายนิ้วชี้ไปข้างหน้า ปลายเท้าตั้ง

คลานโดยสืบเข่าและสืบมือไปข้างหน้า สลับข้างกัน อย่าให้ส่วนหลังโค้ง อย่าให้ท้องย้อยต่ำ คลานตรง ๆ อย่าส่ายสะโพก

ให้ระยะห่างของมือและเท้าเท่ากันตลอดทาง อย่าให้มือชิดกัน ให้ห่างกันเท่ากับช่วงไหล่ อย่าก้มหน้า

การนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่

นั่งลงศอก ในกรณีนั่งเก้าอี้

นั่งให้เต็มเก้าอี้ ในอิริยาบถที่สบาย ไม่เอาปลายเท้าหรือขาไขว้กัน

น้อมตัวลง เงยหน้าเล็กน้อย

วางแขนทั้งสองลงบนหน้าขา

มือประสาน

ในกรณีนั่งกับพื้น

นั่งพับเพียบเก็บเท้า

น้อมตัวลงต่ำ เงยหน้าเล็กน้อย

วางส่วนแขนลงบนหน้าขา

มือประสาน

การหมอบ นั่งพับเพียบเก็บเท้า
หมอบลงไป ให้เข่าข้างหนึ่งอยู่ระหว่างแขนทั้งสองข้าง แขนวางราบกับพื้นตลอดครึ่งแขนส่วนมือถึงศอก มือประสานหรือประนมแล้วแต่กรณี

การไหว้ จังหวะที่ ๑ *ประนมมือ*
ยกมือกระพุ่มไว้ที่ทรวงอก โดยวิธีให้ฝ่ามือทั้งสองประกบกัน นิ้วชิดกัน ปลายนิ้วตั้งขึ้นข้างบนอย่าให้เบนไปทางซ้ายหรือทางขวา ให้เอนไปข้างหน้าประมาณ ๔๕ องศา ให้ศอกทั้งสองข้างแนบกับลำตัว

จังหวะที่ ๒ *ไหว้*
ยกมือที่ประนมแล้วขึ้นไปจรดหน้า ก้มศีรษะลงน้อย ๆ ให้ลำตัวอ่อนนิด ๆ

การไหว้แบ่งออกเป็น ๔ อย่าง

ไหว้พระ ยกมือที่ประนมขึ้นจรดหน้าผาก ให้ปลายหัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว ให้ปลายนิ้วชี้จรดตีนผม

ไหว้บิดามารดา ครู อาจารย์ ยกมือที่ประนมขึ้นจรดส่วนกลางของหน้า ให้ปลายหัวแม่มือจรดปลายจมูก ให้ปลายนิ้วชี้จรดระหว่างคิ้ว

ไหว้ผู้ที่เคารพทั่ว ๆ ไป ยกมือที่ประนมจรดส่วนล่างของหน้า ให้ปลายหัวแม่มือจรดปลายคาง ให้ปลายนิ้วชี้จรดปลายจมูก

ไหว้ผู้ที่เสมอกัน ไม่ต้องยกมือที่ประนมขึ้นจรดหน้า เพียง

แต่ยกมือที่ประนมขึ้นนิดหน่อย

การรับไหว้ ยกมือทั้งสองมาประนมไว้ที่อก แล้วยกขึ้นนิดหน่อย

การกราบ การกราบบุคคลทั่วไป ซึ่งผู้กราบ มีความเคารพเป็นอย่างสูง ใช้วิธี *หมอบกราบ*

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

นั่งพับเพียบเก็บเท้า

หมอบลงให้เข่าข้างหนึ่งอยู่ในระหว่างแขนทั้งสองข้าง

วางแขนทั้งสองราบลงกับพื้น ตลอดครึ่งแขน คือจากศอกถึงมือ

ประนมมือวางลงกับพื้น แล้วก้มศีรษะลงให้หน้าผากจรดมือ ทำครั้งเดียว ไม่แบมือ

การกราบนี้ ใช้กับบุคคลที่มีอาวุโส จนถึงถวายความเคารพพระมหากษัตริย์ พระมเหสี และทำความเคารพศพ

กราบพระรัตนตรัยแบบเบญจางคประดิษฐ์

คือให้ส่วนของร่างกายทั้ง ๕ ส่วน (หน้าผาก ๑ มือทั้ง ๒ เข่าทั้ง ๒) จรดพื้น ไม่ใช้พระแท่นทรงกราบ

มีวิธีกราบดังนี้

ท่าเตรียม นั่งคุกเข่าปลายเท้าตั้ง ผายเข่าทั้งสองให้ห่างกันพองาม (ประมาณ ๑ คืบของตน) คว่ำมือพาดไว้เหนือเข่า

จังหวะที่ ๑ ยกมือประนมไว้ที่ทรวงอก

จังหวะที่ ๒ ยกมือที่ประนมขึ้นจรดหน้าผาก พร้อมกับก้ม

ศีรษะลงน้อย ๆ ให้ปลายหัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว ให้ปลายนิ้วชี้จรดตีนผม

จังหวะที่ ๓ ลดมือทั้งสองจากหน้าผาก น้อมตัวไปข้างหน้าพร้อมกับทอดมือทั้งสองลงกับพื้น ให้ศอกทั้งสองต่อกับเข่าทั้งสองและจรดพื้นด้วย

คว่ำมือทั้งสองแบราบลงกับพื้น ให้นิ้วทั้ง ๕ ชิดกัน ให้มือทั้งสองห่างกันประมาณ ๔ นิ้ว ก้มศีรษะลงให้หน้าผากจรดพื้นในระหว่างมือทั้งสอง ทำตามจังหวะทั้ง ๓ ติดต่อกันไปจนครบ ๓ ครั้ง แล้วยกมือขึ้นประนมไหว้ ให้มือทั้งสองจรดหน้าผากอีกครั้ง เรียกว่า "จบ"

หมายเหตุ การกราบพระรัตนตรัยนี้ หญิงนั่งกราบแบบเทพธิดาได้อีกแบบหนึ่ง คือนั่งให้เข่าทั้งสองชิดกัน ส้นเท้าราบ หงายฝ่าเท้า หลังเท้าขนานติดพื้น

วิธีกราบมี ๓ จังหวะเช่นเดียวกัน แต่จังหวะที่ ๓ ศอกทั้งสองข้างไม่ต่อเข่า ให้ศอกคร่อมเข่า

การกราบพระรัตนตรัยแบบหมอบกราบ

เป็นอีกแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันทั่ว ๆ ไป เป็นการกราบที่ไม่ครบองค์ ๕ ซึ่งที่ถูกต้องแล้ว ควรกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์เสมอ

มีวิธีกราบดังนี้

หมอบเก็บเท้า

มือประนมวางตั้งบนพื้น

ก้มศีรษะลงไปให้หน้าผากจรดสันมือ พร้อมกับคว่ำมือทั้งสองลงกับพื้น

ยกมือทั้งสองขึ้นในท่าประนมพร้อมกับยกศีรษะขึ้นด้วย

ทำเช่นนี้สามครั้ง แล้วนั่งตรงยกมือไหว้จรดหน้าผากอีกครั้งหนึ่ง

การจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

ประธานในพิธีจุดเทียน (ใช้เทียนชนวน) เล่มทางซ้ายมือของผู้จุดก่อน แล้วจึงจุดเล่มทางขวา (เวียนขวา – ทักษิณาวรรต)

จุดธูป

กราบพระรัตนตรัย

ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมลุกขึ้นยืนพร้อมกัน เมื่อประธานลุกขึ้นเดินไปประกอบพิธี

ประนมมือเมื่อประธานจุดเทียนเล่มแรก

ลดมือลงเมื่อประธานกราบพระรัตนตรัยเสร็จ นั่งลงพร้อมกับประธาน หรือเมื่อประธานบอกให้นั่งแล้วแต่กรณี

อาราธนาศีล ผู้อาราธนากราบพระรัตนตรัย (หันหน้าไปทางพระพุทธ)

ลดมือลงมาอยู่ในท่าประนม กล่าวคำอาราธนา

มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย

ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม

ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย
ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย
ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
ยกมือขึ้นจบ (ไหว้จรดหน้าผาก)

เมื่อพระให้ศีล ผู้อาราธนาศีลสมาทานศีลดัง ๆ พร้อมกับผู้อื่นเป็นข้อ ๆ จนจบ

กราบพระรัตนตรัย

อาราธนาพระปริตร ยกมือขึ้นประนมกล่าวคำอาราธนา

วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพทุกฺขวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพภยวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพโรควินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ

ยกมือขึ้นจบ แล้วลดมือลงประนม ฟังพระสวดพระปริตรต่อไปจนจบ

กราบพระรัตนตรัย

อาราธนาธรรม วิธีปฏิบัติ

จุดเทียนดูหนังสือนำไปตั้งข้างขวาธรรมาสน์ เป็นเครื่องหมายนิมนต์ให้พระขึ้นเทศน์ เมื่อพระขึ้นธรรมาสน์เรียบร้อยแล้ว

กราบพระรัตนตรัย

กล่าวคำอาราธนาศีล

อาราธนาธรรม

ถ้าเป็นการเทศน์ต่อจากการสวดมนต์เช้าหรือเพล ในตอนเช้าหรือเพลไม่ต้องอาราธนาศีล

พฺรหฺมา จ โลกาธิปตี สหมฺปติ
กตฺอญฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ
สนฺตีธ สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ

กราบพระรัตนตรัย

ประนมมือฟังพระเทศน์ต่อไปจนจบ

กราบพระรัตนตรัย

การประเคนของพระ

เข้าไปให้ใกล้พระ ห่างประมาณหนึ่งศอก (อยู่ในหัตถบาส) จะอยู่ในอิริยาบถ ยืน นั่งคุกเข่าหรือนั่งพับเพียบเก็บเท้าก็ได้แล้วแต่สถานที่และความสูงต่ำของอาสนสงฆ์

ยกของที่จะประเคนขึ้น ถ้าของหนักหรือของใหญ่ ยกสองมือ ถ้าของเบาหรือของเล็กยกมือเดียว พอพระยื่นมือรับน้อมของนั้นเข้าไปให้ถึงมือพระ ให้พระจับหรือรับ แล้ววางของลงตามที่ เสร็จแล้วประนมมือไหว้ด้วยความเคารพครั้งหนึ่ง

หมายเหตุ หัตถบาสแปลว่าช่วงมือ นั่งตัวตรง เอาปลายมือทั้งสองจรดกัน วางลงไปข้างหน้าให้เต็มแขน มือตกถึงพื้นตรงไหนตรงนั้นเรียกว่า หัตถบาส

เมื่อประเคนของแล้ว ห้ามถูกต้องหรือเคลื่อนย้ายของนั้นอีก

การทอดผ้าบังสุกุล

เมื่อเสร็จพิธีพระสวดมนต์จบหรือฉันเสร็จแล้ว

ทอดสายภูษาโยงข้างหน้าพระ (ถ้าไม่มีใช้สายสิญจน์) นำผ้าบังสุกุลวางทับสายภูษาโยงให้ตรงหน้าพระ

ไม่ต้องประเคน

ประนมมือไหว้ครั้งหนึ่ง

เมื่อเผาศพ

ผู้ที่ได้รับเชิญขึ้นทอดผ้า เดินขึ้นเมรุ

ทอดผ้าบังสุกุลลงบนที่ที่ได้จัดไว้หน้าศพ

ประนมมือไหว้พระ เมื่อพระขึ้นมาชักผ้าบังสุกุล

ประนมมือจนพระพิจารณาชักผ้าบังสุกุลเสร็จ

ยกมือขึ้นจบ (ไหว้จรดหน้าผาก)

การกรวดน้ำ เตรียมน้ำไว้สำหรับกรวดเมื่อเสร็จพิธีแล้ว

พอพระว่ายถาซึ่งเป็นบทอุทิศให้ผู้ตาย ก็เริ่มกรวดน้ำลงกับดินหรือภาชนะสำหรับรองน้ำว่า

(ตัวอย่าง อย่างย่อ)

'อิทํ เม ญาตีนํ โหตุ สุขิตา โหนฺตุ ญาตโย"

แปลว่า “ขอผลทานนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอญาติทั้งหลายจงมีความสุข”

อย่างยาวมีบท ยงฺกิญฺจิ ฯ ล ฯ (ติดต่อขอได้ที่กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ)

การเทน้ำขณะกรวด นิยมเทให้เป็นสายโดยไม่ขาดตอน หรือจะใช้ปลายนิ้วชี้มือขวารองรับสายน้ำให้ไหลลงไปตามนิ้วก็ได้

พระว่ายถาจบเทน้ำกรวดให้หมด

พระขึ้นสพฺพี ซึ่งเป็นบทให้พรผู้อยู่

ประนมมือรับพรจากพระจนจบ

ยกมือขึ้นจบ (ไหว้จรดหน้าผาก)

ประนมมือฟังพระสวดบทต่อไปจนจบ

กราบพระรัตนตรัย

นำน้ำที่กรวดแล้วไปเทที่โคนต้นไม้หรือที่กลางแจ้ง ที่สะอาด ห้ามเทลงในที่สกปรก

การทำความเคารพศพ

เมื่อสวดพระอภิธรรม

ศพพระ

กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

ศพบุคคลธรรมดา

กราบ (หมอบกราบครั้งเดียวไม่แบมือ) หรือไหว้ หรือนั่งสำรวมตามฐานะและศักดิ์ของผู้ตาย

(การจุดธูปสักการะ ๑ ดอก เป็นแต่เพียงความนิยม จะจุดหรือไม่จุดก็ได้)

เมื่อเผาศพ

เมื่อเข้าไปในบริเวณงาน ทำความเคารพศพก่อนด้วยการไหว้หรือคำนับ (สำหรับชาย)

แล้วจึงนั่งในที่ที่สมควร

ลุกขึ้นยืนตรงเมื่อผู้จุดไฟคนแรกจุดไฟ

เดินขึ้นเมรุ ไปที่หน้าหีบศพหรือโกศศพ

ย่อตัวไหว้ หรือคำนับ

น้อมตัววางเครื่องขมาศพและเผาศพ (ธูป เทียน ดอกไม้จันทน์)

ย่อตัวไหว้ หรือคำนับ

การลาอุปสมบท

ของเนื่องในการลา

พานเล็ก ๑ พาน

ธูปเทียนแพ ๑ แพ

กระทงดอกไม้มีกรวยปิด ๑ กระทง

ถ้ามีบัตรลาก็นำไปด้วย

วิธีปฏิบัติ

เมื่อไปถึงท่านผู้ใหญ่ หมอบกราบ ๑ ครั้ง

น้อมตัวส่งพานใส่บัตรลาอุปสมบทให้

เมื่อท่านรับอ่านทราบความแล้ว เอาธูปเทียนแพวางบนพานกระทงดอกไม้วางบนธูปเทียนแพ เปิดฝากรวยกระทงดอกไม้

นั่งคุกเข่าประคองพานด้วยมือทั้งสองขึ้นสูงระดับอก

กล่าวคำขอขมาโทษ

ตัวอย่างเช่น "กรรมใดที่ข้าพเจ้าได้ล่วงเกินต่อท่าน ทางกาย วาจา ใจ เพื่อความบริสุทธิ์แห่งเพศพรหมจรรย์ของข้าพเจ้า ขอท่านได้โปรดทำกรรมนั้นให้เป็นอโหสิกรรมในโอกาสนี้ด้วย"

พร้อมกับน้อมตัวลงส่งพานให้

เมื่อผู้ใหญ่กล่าวคำอโหสิกรรม

หมอบกราบ ๑ ครั้ง

การถวายคำนับ

ชาย ยืนตรงหันหน้าไปทางพระองค์ท่าน (ถ้าสวมหมวกต้องถอดหมวก)

ก้มศีรษะและส่วนไหล่ลงช้า ๆ ต่ำพอสมควร ผงกศีรษะขึ้นอย่าให้เร็วเกินไป

กระทำครั้งเดียวแล้วยืนตรง

ทั้งนี้ ถ้าอยู่ในเครื่องแบบ กระทำตามระเบียบของเครื่องแบบ

หญิง แบบย่อเข่าหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าถอนสายบัว

แบบตามพระราชนิยมของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ

ยืนตรง เท้าชิด หันหน้าไปทางพระองค์ท่าน ชักขาข้างใดข้างหนึ่งไปทางหลัง โดยวาดปลายเท้าไปทางอีกด้านหนึ่งของขาที่ยืน ทำพร้อมกับย่อเข่าอีกข้างหนึ่งลงช้า ๆ

เมื่อจวนจะต่ำสุด ให้ยกมือทั้งสองขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาข้างที่ย่อต่ำลง (หน้ามือประสานกัน) ให้ค่อนไปทางเข่า (ถ้าไม่ได้ยกของทั้งสองมือ)

ก้มศีรษะต่ำลงเล็กน้อย ไหล่ตึง ค้อมตัวนิดๆ เงยศีรษะขึ้นพร้อมกับชักขาข้างที่ไขว้กลับที่เดิม และตั้งเข่าตรง

แบบสากลทั่วไป

เช่นเดียวกับแบบพระราชนิยม เว้นจังหวะที่ ๓ ไม่ต้องยกมือทั้งสองขึ้นวางประสานกันบนหน้าขา ปล่อยตามสบายไว้ข้างตัว อย่าเกร็ง

คำนับ *ชาย* เช่นเดียวกับถวายคำนับ แต่ไม่ต้องก้มศีรษะต่ำเท่าถวายคำนับ

การถวายบังคม

การถวายบังคม เป็นการถวายความเคารพพระมหากษัตริย์และพระมเหสี ตามประเพณีไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนปัจจุบัน กระทำได้ทั้งหญิงและชาย แต่โอกาสที่หญิงจะถวายบังคมมีน้อย โดยมากใช้วิธีหมอบกราบ

นั่งคุกเข่ายกอก วางมือคว่ำลงบนหน้าขา สำหรับชายแยกเข่าเล็กน้อย อย่าให้ถึงกับเป็นแบบผายเข่า สำหรับหญิงให้นั่ง

พองาม นั่งบนส้นเท้า ปลายเท้าตั้ง มือทั้งสองวางคว่ำที่หน้าขา ยกตัวตั้งตรง อย่าห่อไหล่ หรือยกไหล่

ยกมือขึ้นประนมตรงระดับทรวงอก แล้วทอดมือที่ประนมนั้นไปข้างหน้า ให้ปลายมือต่ำลงระดับท้องแต่ไม่ถึงห้อย พร้อมกับโน้มตัวไปข้างหน้า แล้วยกปลายมือกลับขึ้นจนนิ้วหัวแม่มือทั้งสองจรดหน้าผาก ลำตัวเฉพาะเหนือเอวเอนไปข้างหลัง ชายเอนมากกว่าหญิง หน้าเงยขึ้นให้ตาอยู่ระดับนิ้วหัวแม่มือ ระดับของลำตัวในขณะที่มืออยู่ระดับจรดหน้าผาก จะต้องเอนเล็กน้อย ไม่ใช่ตั้งตรง แต่ไม่เอนจนหงายหรือแหงนแค่คอ ท่าเอนนี้ลำตัวจะโค้งด้วยเล็กน้อย ศอกจะกางออก ลดมือลงพร้อมกับโน้มตัวกลับไปข้างหน้า ให้มือลงมาถึงระดับหน้าท้อง ปลายมือต่ำ

ยกปลายมือขึ้นในท่าประนม ปลายมือตั้งพร้อมกับเลื่อนมือขึ้นสูงระดับอกและยกตัวขึ้นตรง ทำเช่นนี้สามครั้ง แล้วเปลี่ยนจากท่านั่งเป็นท่าหมอบ หรือท่าที่กำหนดให้

เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ประเพณีไทยนิยมการนั่งเฝ้า ฯ แต่จะยืนเฝ้า ฯ ก็ได้ ให้ห่างจากลาดพระบาทพอสมควร

เสด็จพระราชดำเนินโดยลาดพระบาท

ถ้ายืนเฝ้า ฯ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินผ่านก็ถวายความเคารพตามเพศ

ถ้านั่งเฝ้า ฯ หากจะให้งดงามตามประเพณีไทย ควรจะปฏิบัติดังนี้

เมื่อเสด็จมาใกล้ ผู้เฝ้า ฯ หมอบ

ขณะเสด็จ ฯ ตรงตัว กราบแล้วหมอบอยู่จนเสด็จผ่านไปแล้ว จึงลุกขึ้นนั่ง

หรือจะเพียงแต่กราบเมื่อเสด็จ ฯ ผ่านเท่านั้น ก็ไม่ผิด

เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนตร์

ใช้ยืนตรง ถวายคำนับ วันทยาหัตถ์ กราบ หรือไหว้ ตามความเหมาะสมของสถานที่และการแต่งกาย

การถวายความเคารพเมื่อมีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

ยืนขึ้นอย่างสุภาพแล้วระวังตรง หันหน้าไปทางพระองค์ท่านหรือพระบรมฉายาลักษณ์ ยืนตรงจนจบเพลง

ถ้าเป็นการบรรเลงที่ปรากฏพระองค์ ต้องถวายความเคารพตามเพศ เมื่อเห็นพระองค์ครั้งหนึ่ง เมื่อจบเพลงให้ถวายความเคารพอีกครั้งหนึ่งแล้วนั่ง หรือเคลื่อนที่แล้วแต่กรณี

การถวายความเคารพเมื่อได้ยินเสียงประโคม

ยืนถวายความเคารพเฉพาะการประโคมเมื่อเสด็จ ฯ ลง หรือเสด็จ ฯ ออกและเมื่อเสด็จ ฯ กลับ หรือเสด็จ ฯ ขึ้นเท่านั้น

การทำความเคารพเมื่อมีการบรรเลงเพลงเคารพ

เพลงเคารพมี เพลงชาติ เพลงมหาฤกษ์ เพลงมหาชัย และเพลงคำนับ

ยืนขึ้นอย่างสุภาพแล้วระวังตรง เมื่อจบนั่งหรือเคลื่อนที่แล้วแต่กรณี

การคลานยกของสองมือ

ชาย

ถือของสองมือในระดับหน้าท้อง แขนตั้งฉากกับลำตัวไม่กางศอก

นั่งคุกเข่า

ยกเข่าข้างหนึ่งไปข้างหน้า ตัวเฉียง พร้อมกับวาดเท้าอีกข้างหนึ่ง ไปหาเท้าของเข่าที่ยกไป ปลายเท้าตั้ง

ทำเช่นนี้สลับข้างกันไป

ระหว่างคลานลำตัวตั้งตรง ค่อนข้างยกอก

คลานถอยหลัง

ยกเท้าข้างหนึ่งเฉียงถอยหลังไป

วาดเท้าอีกข้างหนึ่งตามไปวางข้างเท้าของขาที่ยกไป

ทำสลับกันตลอดไป

หญิง

ถือของสองมือ

ยกเข่าข้างหนึ่งตั้ง

ลากขาอีกข้างหนึ่งตาม

เมื่อเข่าเสมอกันลดลงพร้อมกันให้เข่าที่ตั้งถึงพื้น เข่าของขาที่ลากมาอยู่สูงกว่าพื้นเล็กน้อย

ยกเข่าข้างที่ไม่จรดพื้นไปข้างหน้า และลากขาของเข่าที่จรดพื้นตามไป แล้วทำเช่นข้างต้น ทำอย่างนี้สลับกันไปให้สม่ำเสมอไม่หยุดชะงักเป็นตอน ๆ

การคลานถอยหลัง แบบเดินเข่า

การคลานยกของมือเดียว

เฉพาะหญิงเท่านั้น สำหรับชายต้องยกของสองมือเสมอ ไม่ว่าของจะเล็กหรือใหญ่

ถือของด้วยมือขวา ให้แขนตั้งฉากกับลำตัว

ก้าวเข่าไปข้างหน้าพร้อมกับลากขาอีกข้างหนึ่งตามไป

มือซ้ายแตะพื้นอย่างหย่งมือ (คือปลายนิ้วจรดพื้นฝ่ามือพ้นพื้น)

เมื่อเข่าเสมอกันทั้งสองข้างแล้วลดเข่าลงพร้อมกัน

ปลายเท้าหรือปลายรองเท้าต้องตั้งอยู่เสมอ

ตัวตรง หน้าตรง

ทำสม่ำเสมอตลอดระยะทาง ไม่หยุดชะงักเป็นตอน ๆ

คลานถอยหลัง แบบเดินเข่า

การส่งของและรับของ เมื่อผู้รับยืน

เดินเข้าไปให้ใกล้ในระยะพอสมควร ย่อตัวลงส่งให้แล้วไหว้

เมื่อผู้ส่งและผู้รับนั่งบนเก้าอี้อยู่ด้วยกัน

หันไปส่งให้อย่างสุภาพ อย่าข้ามผู้อื่น

เมื่อผู้รับนั่งเก้าอี้ ผู้ส่งเดินเข้าไปส่ง

ย่อตัวส่ง หรือลงเข่าข้างหนึ่งส่ง แล้วไหว้

เมื่อผู้รับนั่งกับพื้น

เดินเข้าไปในระยะพอสมควร นั่งพับเพียบ เก็บเท้า หรือ เดินเข้าไปใกล้พอสมควรแล้วคลานเข้าไปนั่งส่งของให้แล้ว ไหว้ หรือ

วางของไหว้เสียก่อนจึงส่ง แล้วไหว้อีกครั้ง

หมายเหตุ การส่งควรน้อมตัวส่งสองมือ ถ้าส่งมือเดียวควร นั่งลงศอกแขนซ้าย ส่วนการแสดงความเคารพนั้นจะใช้ไหว้ หรือกราบ แล้วแต่อาวุโสของผู้รับ

การเข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานของเป็นพิธีการ

(ใช้เดินและย่อตัวรับพระราชทาน)

เมื่อเข้าไปถึงบริเวณที่ประทับ

ถวายคำนับตามเพศ

เดินเข้าไปใกล้พอควร

ถวายคำนับตามเพศ

ย่อเข่าซ้ายลง ตั้งเข่าขวา

เอางาน (การ "เอางาน" เป็นการกระทำที่แสดงการถวาย ความเคารพ วิธีทำคือยกมือขวาขึ้นไปทางหน้าให้เฉียงจาก ตัวประมาณ ๔๕ องศา ปลายมือตรงนิ้วมือชิด แล้วกระดก ปลายมือขึ้น แล้วกลับที่เดิมเร็ว ๆ ๑ ครั้ง ระวังอย่าให้ส่วน ที่ยกขึ้นเลยข้อมือไป เวลาทำเอางานเมื่อรับพระราชทาน

ของ ไม่ใช่พอกระดกมือขึ้นแล้วก็ช้อนมือลงในลักษณะหงายมือเพื่อรับของพระราชทานทีเดียว ต้องลดปลายมือลงที่เดิมเสียก่อนแล้วจึงช้อนมือ หรือแบมือรับพระราชทาน)

รับพระราชทานของ (ถ้าเป็นของเล็กน้อยรับด้วยมือขวา ถ้าเป็นของใหญ่รับด้วยมือทั้งสองข้าง โดยยกขึ้นเกือบจะพร้อมกับมือที่เอางาน) ลุกขึ้นถอยหลังครึ่งก้าวหรือเต็มก้าว

ถวายคำนับ

เดินถอยหลังประมาณสามก้าว ถวายคำนับ เดินตามปกติ

การเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานของตามประเพณีไทย (ใช้คลานและหมอบ)

เมื่อเข้าไปถึงบริเวณที่ประทับ

หมอบกราบ

คลานลงมือเข้าไปใกล้พระองค์ท่าน ระยะพอรับของได้

หมอบกราบ

เอางาน

รับพระราชทานของ

คลานถอยหลัง

เมื่อรับพระราชทานของแล้วอย่าวางของ ต้องถือในลักษณะเชิญแขนตั้งฉาก

การรับของพระราชทานจากผู้มอบ

ในการรับของพระราชทาน ซึ่งผู้เป็นประธานในงานเป็นผู้มอบ เช่นมอบราชอิสริยาภรณ์เป็นต้น ตามปกติในพิธีการ

เช่นนี้โดยมาก ตั้งโต๊ะบูชาประดิษฐานพระบรมรูปเสมอ ผู้รับจึงถือเสมือนรับพระราชทานจากองค์พระมหากษัตริย์

เมื่อเข้าไปรับ ผู้รับพึงปฏิบัติดังนี้

ถวายคำนับพระบรมรูป

รับของพระราชทานจากผู้มอบ ด้วยวิธีย่อเข่าข้างหนึ่งรับ โดยไม่ต้องทำความเคารพผู้มอบ

เมื่อรับแล้ว ผู้รับหันหน้าไปถวายคำนับพระบรมรูปอีกครั้ง เดินถอยหลังกลับประมาณสามก้าว จึงหมุนตัวกลับเดินเข้าที่

ในการรับ ไม่ต้องทำ "เอางาน" แต่ต้องเชิญของเหมือนรับพระราชทานจากพระหัตถ์

การเข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายของ

ทำได้สองแบบ เช่นเดียวกับการเข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานของ

ของที่จะทูลเกล้า ฯ ถวาย จะต้องวางบนพาน ถ้าเป็นการถวายสองพระองค์ต้องแยกพาน พระองค์ละพาน เว้นแต่เป็นของใหญ่ ซึ่งจะวางบนพานไม่ได้ พานที่จะใส่ของจะต้องมีลิ้นพาน ไม่จำเป็นต้องมีผ้าปูบนพาน แต่จะใช้ผ้าหรือลูกไม้ตัดขนาดเท่าลิ้นพานวางบนลิ้นพานก็ได้

แบบพิธีการ เมื่อเข้าไปถึงบริเวณที่ประทับ

ถวายคำนับตามเพศ

เดินเข้าไปใกล้พอสมควร

ถวายคำนับตามเพศ

ย่อเข่าซ้าย ตั้งเข่าขวา

ทูลเกล้า ฯ ถวาย โดยยกพานที่คอพานด้วยมือทั้งสองข้าง

และน้อมตัวเล็กน้อย

ลุกขึ้นถอยหลังครึ่งก้าวหรือเต็มก้าว ถวายคำนับ เดินถอย

หลังประมาณสามก้าว ถวายคำนับ

เดินตามปกติ

แบบไม่เป็นพิธีการ

เมื่อเข้าไปถึงบริเวณที่ประทับ

วางของข้าง ๆ หมอบกราบ

คลานแบบคลานยกของเข้าไปใกล้พระองค์

ถวายของสองมือ

ถ้าถวายด้วยมือเดียวใช้มือขวา หมอบลงศอกแขนซ้าย

วางพานลงข้าง ๆ กราบ

คลานถอยหลังกลับ

รวบรวมจาก มารยาทไทย ของ หม่อมหลวงปี่ย์ มาลากุล
คู่มือปฏิบัติพิธีต่าง ๆ ของ กองวัฒนธรรม
การเคารพ ของ อาจารย์สวัสดิ์ พินิจจันทร์.

ประกาศ

ให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่สภาการศึกษาแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๓ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พุทธศักราช ๒๕๑๒ ไม่อาจสนองความต้องการอันจำเป็นของสังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติให้สนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อสามารถอบรมพลเมืองให้ตระหนักและเห็นคุณค่าของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของพลเมืองทุกคน ให้มีความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน ให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพภายในกรอบแห่งกฎหมาย ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนที่ต้องรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ เคารพยึดมั่น

ในหลักธรรมของศาสนา เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ธำรงรักษาถ่ายทอด และพัฒนามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติให้มั่นคงยั่งยืนตลอดไป ดังนั้น สภาการศึกษาแห่งชาติจึงเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธ-ศักราช ๒๕๒๐ เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

จึงมีพระบรมราชโองการให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ และแผนภูมิการศึกษา ท้ายพระบรมราชโองการฉบับนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๐ เป็นต้นไป เว้นแต่ความในหมวด ๓ เฉพาะที่เกี่ยวกับระบบการศึกษา ตามแผนภูมิ ท้ายพระบรมราชโองการฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๑ เป็นต้นไป และให้จัดให้บริบูรณ์ตามแผนนี้ไม่ช้ากว่าวันสิ้นปีการศึกษา ๒๕๒๕

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ เป็นปีที่ ๓๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ธานินทร์ กรัยวิเชียร

นายกรัฐมนตรี

หมวด ๑

ความมุ่งหมาย

ตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคง และความผาสุกร่วมกันในสังคมไทยเป็นประการสำคัญ ความมุ่งหมายของการศึกษามีดังนี้

๑. ให้มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ศาสนา และหลักธรรม

๒. ให้มีความเข้าใจและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๓. ให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อท้องถิ่น ต่อครอบครัว และต่อตนเอง

๔. ให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน และการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ มีความรักชาติ ตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และการมีส่วนร่วมในการป้องกันประเทศ

๕. ให้มีความยึดมั่นและผดุงความเสมอภาค ความสุจริต และความยุติธรรม

๖. ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพ และอนามัย สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๗. ให้มีความขยันหมั่นเพียร มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และการจับจ่ายใช้สอยอย่างประหยัด ตลอดจนการร่วมมือกันประกอบกิจการและธุรกิจต่าง ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย

๘. ให้มีความสามารถในการติดต่อทำความเข้าใจและร่วมมือซึ่งกันและกัน รู้จักการแสวงหาความจริง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งด้วยสติ ปัญญา และโดยสันติวิธ

๙. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรของประเทศ

หมวด ๒
แนวนโนบายการศึกษาของรัฐ

๑๐. รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา โดยถือว่าการศึกษามีความสำคัญในอันดับสูงยิ่งแห่งกิจการของรัฐ

การจัดระบบการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ

การจัดการศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

๑๑. รัฐพึงจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงบริบูรณ์ สำหรับสถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นจะต้องจัดให้เปล่า

๑๒. สถานศึกษาพึงให้ความเสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษาตามความสามารถของบุคคลนั้น ๆ

การศึกษาที่มิใช่ภาคบังคับ รัฐพึงวางมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้บุคคลมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ภายใต้ขอบเขตที่รัฐกำหนดและตามสติปัญญาความสามารถ

ในการจัดการศึกษา รัฐพึงสนับสนุนให้การศึกษาของแต่ละสถานศึกษามีคุณภาพทัดเทียมกัน ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใด

๑๓. รัฐพึงจัดให้สาระและกระบวนการเรียนรู้ครบถ้วนและกลมกลืนกัน ระหว่างความเจริญงอกงามทางคุณธรรม จริยธรรมและปัญญา กับความเจริญทางวัตถุ และระหว่างความเจริญงอกงามทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้ เพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีในการติดต่อทำความเข้าใจกัน

รัฐพึงจัดให้มีความประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งให้มีภาคปฏิบัติที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

๑๔. รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอันดับแรก

๑๕. รัฐพึงจัดและสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจหรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการ

ศึกษาโดยทั่วถึงกัน

๑๖. รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อนประถมศึกษา โดยรัฐจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนจัดให้มากที่สุด สำหรับการจัดการศึกษาระดับนี้ของรัฐจะจัดทำเพียงเพื่อเป็นตัวอย่างและเพื่อการค้นคว้าวิจัยเท่านั้น

๑๗. รัฐพึงจัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษา เพื่อประกันความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับนี้ของพลเมือง โดยจัดให้สอดคล้องและสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนให้มีประสบการณ์ในการทำงาน

๑๘. รัฐพึงจัดการให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีอิสระในการดำเนินการภายในและมีเสรีภาพทางวิชาการ โดยไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ แนวนโยบายของรัฐ และกฎหมาย เพื่อให้มีประสิทธิผลในการสนองความต้องการของประเทศ

๑๙. รัฐเป็นผู้จัดการฝึกหัดครูทุกระดับ และพึงดำเนินการผลิตครูเพื่อให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีครูผู้สามารถให้การศึกษาได้ผลสมบูรณ์สมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

รัฐพึงใช้มาตรการพิเศษ คัดเลือกบุคคลที่จะเข้าศึกษาด้านการฝึกหัดครู ทั้งนี้ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีสติปัญญา ความเหมาะสมและมีความสามารถที่จะเป็นครู

๒๐. รัฐพึงสนับสนุนการอาชีวศึกษาอย่างกว้างขวาง และให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในรูปแบบที่จัดให้ผสมผสาน

เข้าไว้ในการศึกษาทุกระดับ และที่จัดเป็นเอกเทศตามความจำเป็น ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นความรู้ความสามารถ ด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการเกษตรเป็นสำคัญ

๒๑. รัฐพึงวางมาตรการและดำเนินการเพื่อให้บุคคลในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าศึกษาตามความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ทั้งนี้โดยมีข้อผูกพันว่า จะต้องกลับไปดำเนินกิจการอันเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น

๒๒. รัฐพึงจัดให้มีเอกภาพในนโยบายการบริหารการศึกษา และยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา โดยพึงจัดระบบและกระบวนการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมของประเทศและท้องถิ่น ทั้งนี้ พึงดำเนินการมอบอำนาจและกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามขั้นตอนที่เหมาะสม

๒๓. รัฐพึงระดมเลือกสรรทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากรัฐ ท้องถิ่น เอกชน และผู้รับการศึกษา มาใช้ในการจัดการศึกษา หาวิธีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยคำนึงถึงความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่นและสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รัฐพึงให้ทุนเล่าเรียน และหามาตรการอื่นช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้ได้รับการศึกษาตามควรแก่อัตภาพ

๒๔. รัฐพึงเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมรับภาวะจัดการศึกษาได้ภายในขอบเขตที่รัฐกำหนด แต่รัฐจะต้องดูแลให้สถานศึกษาของเอกชน

ทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งที่จัดเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน ดำเนินงานให้สอดคล้องกับ นโยบาย แผนงาน และโครงการทางการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ การศึกษาที่เอกชนจัดนั้นจะต้องไม่แสวงหาผลกำไรเกินควร

๒๕. รัฐพึงส่งเสริมการทดลองและการวิจัยทางการศึกษาเพื่อจะได้นำผลไปใช้ในการปรับปรุงการศึกษาให้เหมาะสมอยู่เสมอ

๒๖. รัฐพึงสนับสนุนให้มีการผลิตตำรา บทเรียน และเอกสารทางวิชาการอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ โดยไม่ขัดต่อวัฒนธรรมไทย ระเบียบข้อบังคับ และกฎหมาย

๒๗. รัฐพึงดำเนินการในทุกวิถีทางเพื่อให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และคุณสมบัติเหมาะสมกับวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสังคมไทย

หมวด ๓

ระบบการศึกษา

๒๘. การศึกษาตามนัยแห่งแผนการศึกษานี้ เป็นสิ่งที่จะต้องจัดทำต่อเนื่องกันตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกโรงเรียน

การกำหนดระบบการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ให้ใช้ตามแผนภูมิข้างท้ายนี้

๒๙. การศึกษาแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ให้จัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้มีประโยชน์ครบถ้วนในตัวทุกระดับ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับสามารถดำรงชีพได้ด้วยความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตน

การจัดการศึกษาในทุกระดับ จะต้องมุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน และสนใจที่จะมีส่วนร่วมในภารกิจของส่วนรวมตามวิถีทางของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีวัฒนธรรมและศีลธรรม รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย

๓๐. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้านดีพอที่จะเข้ารับการศึกษาต่อไป

การจัดสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้น อาจจัดเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือการศึกษานอกโรงเรียน โดยอาจจัดเป็นสถานรับเลี้ยงดูเด็ก หรือศูนย์เด็กปฐมวัย และในบางกรณีอาจจัดเป็นชั้นเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลก็ได้

๓๑. การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้สามารถคงสภาพอ่านออก

เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การจัดสถานศึกษาระดับประถมศึกษาพึงจัดเป็นตอนเดียวตลอด ใช้เวลาเรียนประมาณ ๖ ปี

๓๒. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ ๓ ปี ในตอนต้นพึงให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายพึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป

๓๓. การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ

การจัดสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา อาจจัดเป็นรูปวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย หรือสถาบันเฉพาะอย่างก็ได้ และอาจจัดในรูปที่ใช้สื่อการเรียนในลักษณะต่าง ๆ โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมาเรียนในสถานศึกษาก็ได้

๓๔. การจัดการศึกษาแต่ละระดับอาจจัดในลักษณะและประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความต้องการอันจำเป็นของสังคมไทย

การศึกษาลักษณะและประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกหัดครู การอาชีวศึกษา การศึกษาวิชาชีพพิเศษ การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษเป็นต้น

๓๕. การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตน และทำหน้าที่เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ในระดับที่วิญญูชนจะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยและระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์ และบทบาทต่อสังคม

การจัดการฝึกหัดครู เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ถ้ามีความจำเป็น สถาบันฝึกหัดครูอาจจัดหลักสูตรในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษาเพื่อผลิตครูตามความต้องการของท้องถิ่นด้วยก็ได้

๓๖. การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กัน ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม

การศึกษาวิชาชีพในระดับประถมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนเกิดมี

นิสัยรักการทำงาน สามารถนำความรู้จากบทเรียนและการทำงานในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การศึกษาวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีความรู้ความชำนาญที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริงอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้รู้แนวทางที่จะศึกษาเพิ่มเติมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคลอีกอย่างหนึ่ง การจัดสถานศึกษาอาจจัดรวมอยู่กับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป หรือจัดเป็นเอกเทศโดยเน้นการฝึกทักษะในระดับกึ่งฝีมือและฝีมือ

การศึกษาวิชาชีพในระดับอุดมศึกษา มุ่งฝึกวิชาชีพในระดับสูงเพื่อให้มีความสามารถและมีความชำนาญเฉพาะอย่าง สอดคล้องสัม-พันธ์กับการพัฒนาตลาดแรงงาน การจัดสถานศึกษาอาจจัดเป็นสถาบันเฉพาะอย่าง จัดรวมอยู่ในวิทยาลัย หรือจัดในมหาวิทยาลัยก็ได้ ตามความเหมาะสม

การศึกษาวิชาชีพพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งเพื่ออบรมการอาชีพบางอย่างที่ต้องการฝึกฝนพิเศษแต่เยาว์วัย และเป็นเวลานาน เช่นนาฏศิลป์และดนตรีเป็นต้น การจัดการศึกษาอาจจัดตั้งเป็นสถาบันเฉพาะ หรือจัดเพิ่มวิชาชีพเข้าในหลักสูตรปกติ โดยให้มีระยะเวลาเรียนต่าง ๆ กัน ตามความจำเป็นแห่งมาตรฐานวิชาชีพพิเศษนั้น ๆ

การศึกษาวิชาชีพในการศึกษานอกโรงเรียน มุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกอาชีพระยะสั้น เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ต้องการได้ หรือเพื่อฝึกเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดในอาชีพที่กำลังประกอบการอยู่ หรือที่จะ

ประกอบการต่อไปให้สมบูรณ์ หรือเพื่อสามารถประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ดีขึ้น

๓๗. การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่ว่าการศึกษานั้นจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมการศึกษาโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น เพื่อมุ่งให้รู้จักแก้ปัญหา ฝึกอาชีพ หรือพัฒนาความรู้เฉพาะอย่าง ตามความต้องการและความสนใจของพลเมือง

๓๘. การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม

๓๙. การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เป็นพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ โดยอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดรวมในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม

๔๐. การศึกษาภาคบังคับ ได้แก่การศึกษาที่มีกฎหมายบังคับให้ทุกคนเรียนอยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะพ้นเกณฑ์บังคับ

การกำหนดอายุเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ท้องถิ่นแต่ละแห่งจะกำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของท้องถิ่นและความพร้อมของเด็กในแต่ละท้องถิ่น แต่ต้องไม่บังคับเข้าเรียนก่อนอายุครบ ๖ ปีบริบูรณ์ และไม่ช้ากว่าอายุครบ ๘ ปีบริบูรณ์

รัฐพึงเร่งจัดการศึกษาภาคบังคับตามแผนนี้ให้ทั่วถึงทุกท้องถิ่น

หมวด ๔

การบริหารการศึกษา

---

๔๑. ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานทั้งของรัฐ ของท้องถิ่น ของเอกชน และของต่างประเทศตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในประเทศไทยซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบาย แผนงาน โครงการ ข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ตรวจตราและใช้มาตรการอันสมควรให้ส่วนราชการและหน่วยงานดังกล่าวปฏิบัติตามนัยแห่งข้อกำหนดนี้

ส่วนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้สถานศึกษามีเสรีภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการ โดยไม่ขัดต่อนโยบายแผนงานและโครงการต่าง ๆ ของรฐ ทั้งนี้ ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด

การศึกษาเฉพาะกิจหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกรณีใด หรือโดยกฎหมายใดก็ตาม จะต้องจัดโดยประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการหรือทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อให้การจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ทุกสังกัด ในประเทศไทยสอดคล้องสัมพันธ์กันตามนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของรัฐ

๔๒. สนับสนุนให้มีการสรรหาผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนทั่วไป เข้าร่วมบริหารการศึกษาในท้องถิ่น โดยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในองค์คณะบุคคล เพื่อดูแลควบคุมนโยบายการบริหารการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติและความต้องการอันจำเป็นของท้องถิ่น

๔๓. ให้จัดระบบบริหารงานบุคคลฝ่ายการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบบริหารงานบุคคลของทางราชการ และสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพแก่บุคลากรทางการศึกษาของรัฐและของท้องถิ่น และให้มีสถาบันวิชาชีพทางการศึกษา เพื่อควบคุมส่งเสริมมาตรฐานและจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ อีกทั้งทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมายของบุคลากรทางการศึกษาทั้งของรัฐ ของท้องถิ่น และของเอกชน ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๔๔. ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้มีความคล่องตัวในการบริหารและการพัฒนาทางวิชาการภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย

หมวด ๕

มาตรฐานการศึกษาและการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ

๔๕. ให้จัดวางหลักการและมาตรการปรับปรุง ส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ ของท้องถิ่น และของเอกชนไม่ต่ำกว่าระดับที่กำหนด

การจัดและการพัฒนาเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผลการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบตามหลักการ และแนวทางที่รัฐกำหนด โดยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการอันจำเป็นของท้องถิ่น ของประเทศชาติ และความก้าวหน้าทางวิชาการ แต่รัฐอาจวัดและประเมินผลการศึกษาเองโดยตรงในแต่ละระดับ แต่ละประเภทก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อรักษาคุณภาพของการศึกษาและตามความจำเป็นแห่งสภาวการณ์

๔๖. ให้จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา ตลอดจนคิดหาวิธีการและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการศึกษาอย่างเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกันในคุณภาพของการศึกษาทั้งที่จัดในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน

๔๗. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัยและเรียบเรียงตำราเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาด้านต่าง ๆ

๔๘. ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ ของท้องถิ่น และของเอกชน ได้ร่วมมือกันส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา

๔๙. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดบริการทางวิชาการอันพอเหมาะแก่ขีดความสามารถของสถาบันนั้น ๆ ให้แก่สังคม นอกเหนือไปจากการให้การศึกษาแก่ผู้ที่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในสถาบันนั้น ๆ ตามปกติ

หมวดที่ ๖

ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม พลานามัย สภาพแวดล้อม และกิจกรรมเยาวชน

---

๕๐. รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสถานที่และวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์

๕๑. รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับการศึกษา และพึงจัดให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย เพื่อเสริมสร้างและให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬา สุขภาพ อนามัย และกิจกรรมการพักผ่อน

๕๒. รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม ตลอดจนเข้าใจในเรื่องประชากรศึกษา

๕๓. รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนและจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่น ร่วมมือกัน ธำรงรักษา และปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

หมวด ๗

การระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษา

---

๕๔. รัฐพึงวางมาตรการในการระดมสรรพกำลังจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมรับภาระทางการศึกษา

๕๕. รัฐพึงเพิ่มงบประมาณทางการศึกษา สำหรับการศึกษาทุกระดับ และเน้นความสำคัญของการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกโรงเรียนเป็นพิเศษ ทั้งนี้ โดยคำนึงหลักของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

๕๖. รัฐพึงสนับสนุนในทุกวิถีทางที่จะให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้เงินอุดหนุน และสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีรายได้เพื่อการศึกษาของตนเองเพิ่มขึ้น

๕๗. รัฐพึงดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมุ่งลดความสูญเปล่าทางการศึกษา

๕๘. รัฐพึงสนับสนุนรัฐวิสาหกิจ และผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ จัดการศึกษาอบรมบุคคลในธุรกิจของตน และให้กิจการดังกล่าวร่วมมือกับรัฐในการศึกษาอบรม

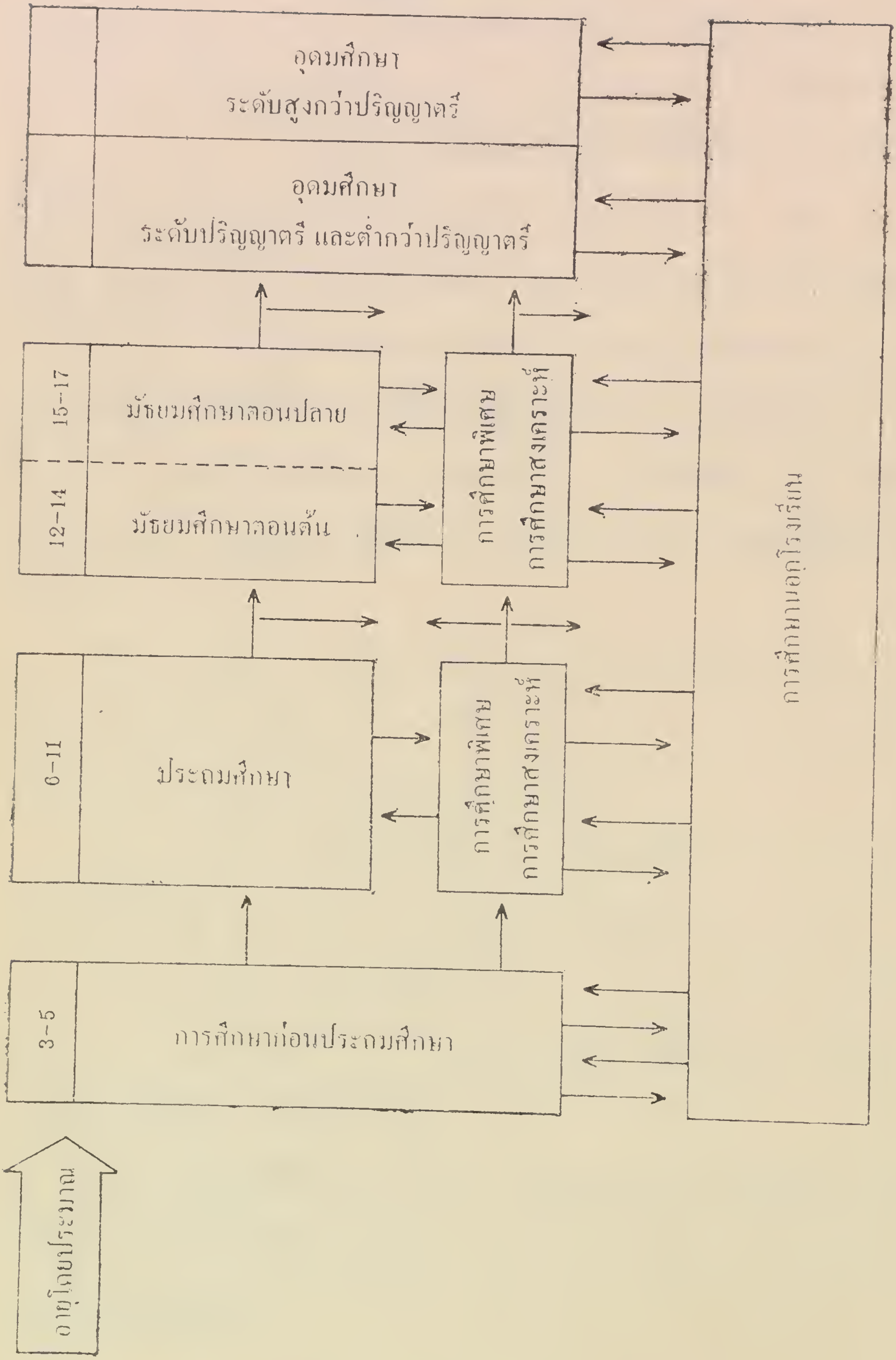
๕๙. รัฐพึงจัดให้มีการเตรียม และสงวนที่ดินเพื่อใช้ในการจัดตั้งสถานศึกษาสำหรับแหล่งชุมชน และแหล่งที่กำลังจะพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชน

๖๐. รัฐพึงเปิดโอกาสให้เอกชนที่มีความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสมซึ่งมีเจตจำนงที่จะจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจัดการศึกษาได้ โดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

๖๑. รัฐพึงให้ผู้รับการศึกษาที่มิใช่ภาคบังคับร่วมออกค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตามสมควร โดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการลงทุนทางการศึกษาของประเทศเป็นหลัก

รัฐพึงจัดทุน ปัจจัย หรือวิธีการอื่นช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตามควรแก่ความสามารถและสติปัญญา

แผนภูมิระบบการศึกษา

หลักสูตรประโยคประถมศึกษา

พุทธศักราช ๒๕๒๑

ดร. ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล

บทนำ

เนื่องจากขณะนี้ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของเยาวชนได้ให้ความสนใจในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของกรมวิชาการเป็นอย่างมาก ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ต่างก็กังวลใจว่าหลักสูตรที่เปลี่ยนนั้นจะออกมาในรูปใด และตนเองจะต้องเตรียมการอะไรบ้าง ในเรื่องการดำเนินการจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวใหม่ของหลักสูตร ผู้ปกครองเองก็อยากจะทราบว่า จะต้องเตรียมเงินทองไว้สักเท่าไรเพื่อซื้อตำราและอุปกรณ์การเรียนใหม่ ๆ ให้แก่บุตรหลาน

อาจารย์ สดับ อัตตะสาระ เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นอันมาก จึงมอบให้ช่วยเขียนรายงานเรื่องดังกล่าว ให้สมาชิกและผู้สนใจได้รับทราบ ผู้เขียนก็ยินดีที่จะทำหน้าที่นี้ แต่เนื่องจากในระยะนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและแนวปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้อีกหลายประการที่กำลังอยู่ในระยะตัดสินใจ (ว่าจะทำอย่างไรกัน) ของกรมวิชาการ และกระทรวงศึกษาธิการ

อย่างไรก็ตาม ในระยะนี้ผู้เขียนจะนำเสนอเฉพาะตัวหลักสูตร หรือแนวหลักสูตร โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาก่อน ซึ่งขณะนี้ได้ร่างระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ และ ๒ เรียบร้อยแล้ว แต่อยู่ในระยะการนำไปทดลองสอน และระยะการปรับปรุง จึงยังไม่มีการพิมพ์เผยแพร่ ฉะนั้น ครู–อาจารย์ผู้บริหาร และประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เคยเห็นหลักสูตรฉบับดังกล่าว

ก่อนที่จะนำลักษณะสำคัญบางประการของหลักสูตรประโยคประถมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๑ มาเสนอให้ทราบก็ใคร่จะขอเริ่มด้วยความเป็นมาของหลักสูตรฉบับนี้ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันกับหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๐๓ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรฉบับ พ. ศ. ๒๕๒๑ ได้ดีขึ้น

ความเป็นมาของการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ. ศ. ๒๕๐๓ จนถึงปัจจุบัน กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ได้พัฒนาหลักสูตรดังกล่าวเป็นลำดับมา เป็นต้นว่า กรมวิชาการได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร และแบบเรียนจนครบทุกวิชา ฝ่ายกรมสามัญศึกษาก็จัดทำประมวลการสอน คู่มือครู โครงการสอน และอบรมครูให้สอนวิชาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในปี พ. ศ. ๒๕๑๓ กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร (กปส.) ทำการปรับปรุงหลักสูตรต่ำกว่า

ระดับปริญญาตรีที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง คณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาองค์ประกอบสำคัญที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตร คือ แผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ต่อมา กปส. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา เพื่อพิจารณาข้อดี และข้อที่ควรปรับปรุงของหลักสูตร คณะอนุกรรมการ ฯ นี้ได้ประมวลข้อมูลจากรายงานการวิจัย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ และเสนอรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรในปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๔

จากผลของการศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๓ คณะอนุกรรมการวิเคราะห์ประถมศึกษา ได้สรุป **ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตร** ดังต่อไปนี้

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดทำหลักสูตรใหม่

๑. จุดอ่อน ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ ตามที่ได้วิเคราะห์ ควรได้รับการพิจารณาโดยละเอียด เพื่อหลีกเลี่ยงหรือป้องกันมิให้มีจุดอ่อนที่ประจักษ์แล้ว

๒. การจัดทำหลักสูตรใหม่ ไม่ควรจัดทำด้วยการยึดหลักสูตรเก่าเป็นหลัก แล้วปรับปรุงส่วนประกอบต่าง ๆ เพราะด้วยวิธีนั้นจะไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรใหม่ได้คล่องตัวเท่าที่ควร และจะเป็นการยึดติดอยู่กับสาระรูปแบบที่เคยใช้แล้วไม่ได้ผลเกินไป ปัญหาต่าง ๆ จะลงรูปรอยเดิมต่างกันก็แต่ในรายละเอียด ทางที่ดีควรตั้งหลักใหม่ทั้งสิ้น โดยไม่ยึดติดรูปวิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม และอัตราเวลาเรียนควรมุ่งสาระ

สำคัญของประสบการณ์ทักษะ และทัศนคติที่ปรารถนาให้เกิดขึ้นตามสัดส่วนที่เหมาะกับวุฒิภาวะของผู้เรียน และเหมาะกับธรรมชาติของความรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ควรจัดเวลาให้สอดคล้องกับช่วงเวลาความสนใจของเด็กประถมศึกษา โดยเลิกเคร่งครัดกับจำนวนชั่วโมงแบบเดิม ๆ

๓. การจัดทำหลักสูตรใหม่ ควรคำนึงถึงหลักพื้นฐานที่จำเป็นดังนี้

๓.๑ คำนึงถึงความจำเป็น ความต้องการของบ้านเมือง และเอกัตบุคคลในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความมั่นคงแห่งชาติ

๓.๒ คำนึงถึงประสบการณ์เบ็ดเสร็จอันพึงประสงค์ของมหาชนที่รัฐเกณฑ์ให้เข้าเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา

๓.๓ คำนึงถึงแนวโน้มและความต้องการทางการศึกษาในช่องเวลาที่จะใช้หลักสูตรใหม่ คือระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๐–๒๕๓๐ โดยประมาณ

๓.๔ คำนึงถึงความเหมาะสมในเชิงจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กไทยในวัยประถมศึกษา

๓.๕ คำนึงถึงความสมควร และความเป็นไปได้ทางจิตวิทยาการเรียนรู้ และความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าของวิทยาการ

๓.๖ คำนึงถึงความต่อเนื่องของประสบการณ์การเรียนรู้ และการประสานเกี่ยวพันกัน (unity) ของแขนงวิชาต่าง ๆ

๓.๗ คำนึงถึงการยืดหยุ่น และปฏิบัติได้ตามความผันแปรแตกต่างกันของท้องถิ่น กลุ่มชน บุคคล และกาลเวลา

๔. การจัดทำหลักสูตรใหม่ ควรมีปรัชญา หรืออุดมคติทางการศึกษาที่พิจารณากลั่นกรองดีแล้วเป็นหัวใจ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับพื้นฐาน และเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมือง และสอดคล้องกับหลักพื้นฐานที่เสนอข้างต้น

๕. การกำหนดความมุ่งหมาย สาระเนื้อหา และรูปแบบของหลักสูตร ควรจัดให้ครอบคลุมประสบการณ์ทั้ง ๓ ประเภท ให้ได้สัดส่วนสัมพันธ์ และประสานกันดี อันได้แก่ประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้ความคิด ความรู้สึก–ค่านิยม และทักษะต่าง ๆ (Cognitive domain, Affective domain, Psychomotor domain)

๖. ในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีส่วนช่วยยกร่างหลักสูตรใหม่ จึงเห็นสมควรเสนอผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษานี้ให้สถาบัน ฯ ได้รับไปพิจารณาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

๗. คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร ควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติแบบเข้ม (intensive) และเต็มเวลาติดต่อกันอย่างน้อย ๒ สัปดาห์ โดยเชิญนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ตัวแทนศึกษานิเทศก์ และครูผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อร่วมกันกำหนดอุดมคติ สาระแบบรูปเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ปรารถนา

๘. การจัดทำหลักสูตรใหม่ระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ควรให้สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างดีกับการศึกษาก่อนประถม-

ศึกษา มัธยมศึกษาและการศึกษานอกโรงเรียนหรือการศึกษาผู้ใหญ่

อนึ่ง หลักสูตรประถมปีที่ ๑ ควรปรับปรุงให้เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กส่วนใหญ่ที่เริ่มเรียนโดยไม่เคยผ่านชั้นอนุบาลมาก่อน อย่างน้อยในระยะภาคเรียนต้น ๆ แล้วจึงค่อยกำหนดให้เรียนเนื้อหาสูงขึ้นได้ในขั้นต่อ ๆ มา

๙. ควรจัดทำคำแนะนำวิธีใช้หลักสูตรลงไว้ในหลักสูตรให้แจ่มแจ้งชัดเจนและสะดวกต่อการปฏิบัติ

๑๐. ควรมีการทดลองใช้หลักสูตรภายในกำหนดเวลาที่ไม่นานเกินไป เพื่อให้มีการแก้ไขดัดแปลงตามความจำเป็น และทดสอบความเหมาะสม

๑๑. ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี และแนบเนียนเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างทัศนะและความเข้าใจที่ถูกต้อง แก่บุคคลในวงการศึกษาและมหาชนทั่วไป

๑๒. ควรมีสำนักงานกลาง (Secretariat) และเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความชำนาญ ในการพัฒนาหลักสูตรเป็นหน่วยปฏิบัติการถาวรทั้งในระยะร่างหลักสูตรใหม่และระยะต่อ ๆ ไป เกี่ยวกับการจัดทำรายละเอียดหลักสูตร ตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรให้รับกับการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นตามกาลสมัยที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นสำนักงานกลางก็ควรมีหน้าที่ปรับปรุงแบบเรียนฝึกอบรมครูก่อนประจำการ ในประจำการ และทดลองใช้หลักสูตรด้วย ไม่ควรทำงานในรูปของกรรมการที่มาประชุมกันตามวาระโอกาสเดียว

เพราะช้าและไม่ละเอียดถี่ถ้วนสมกับความจำเป็น และความซับซ้อนของงานพัฒนาหลักสูตร

ข. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำหลักสูตรใหม่ไปปฏิบัติให้ได้ผลดี

๑. ควรจัดให้สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่ง ถือเป็นหน้าที่จะต้องให้ผู้ที่จะสำเร็จออกไปเป็นครูประถมศึกษาทุกคนได้ทำความเข้าใจหลักสูตรให้แจ่มแจ้ง ทั้งเนื้อหา สาระ วิธีการ และปัจจัยที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติ

๒. ควรฝึกอบรมศึกษานิเทศก์ ครูประจำการเป็นกระบวนการใหญ่และต่อเนื่องเป็นแผนงานแน่นอน โดยแบ่งเป็นขั้นที่ ๑ อบรมศึกษานิเทศก์ และครูประจำการจากแหล่งที่คัดเลือกไว้เพื่อสาธิตแบบอย่าง ขั้นที่ ๒ อบรมศึกษานิเทศก์ และครูประจำการจากแหล่งที่จะมาศึกษาดูงานจากประเภทแรก แล้วนำกลับไปปฏิบัติสืบเนื่อง ในเขตปฏิบัติการที่กว้างขวางขึ้น และขั้นที่ ๓ อบรมครูประจำการทั่วราช-อาณาจักร โดยยึดผู้รู้และปฏิบัติได้สองประเภทแรกเป็นหลักขยายงาน ทั้งนี้โดยมีกำหนดเวลาที่แน่นอน

๓. ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มปฏิบัติการหลักสูตรขึ้นในระดับส่วนกลาง ภาค และจังหวัด ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อตรวจสอบดู และติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างมีแผนงาน และมีระเบียบวิธีที่แน่นอนแล้วเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดไป

๔. ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีสอนต่าง ๆ โดยเริ่มต้นจาก

สถาบันฝึกหัดครู และหน่วยศึกษานิเทศก์ทุกระดับอย่างจริงจัง และสนับสนุนการทดลองสาธิตแบบอย่างการสอนที่เหมาะสม ให้มากกว่าการแนะนำเป็นวาจาหรือตัวหนังสือหรือการอบรมระยะสั้น

๕. การจัดทำแบบเรียนใหม่ ควรให้มีคู่มือครูกำกับแบบเรียนนั้น ๆ โดยละเอียดลออ และในวิชาที่จำเป็นต้องมีการฝึกหัด ก็ให้มีแบบฝึกหัด (work book) ให้สัมพันธ์กับแบบเรียนอย่างใกล้ชิด โดยให้ทั้งสามอย่าง คือ แบบเรียน คู่มือครูและแบบฝึกหัดของนักเรียนเป็นสิ่งที่ต้องขนานกันไปโดยตลอด

๖. ในภูมิภาคหรือท้องที่หรือกลุ่มชนที่มีปัญหาพิเศษ ไม่อาจนำหลักสูตรไปใช้ได้โดยตรง ควรสนับสนุนให้มีหลักสูตรประกอบเพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ และความพร้อมให้แก่เด็กเสียก่อน

๗. ควรถือเป็นระเบียบบังคับให้ศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่ ครูน้อยทุกคนในโรงเรียนทุกแห่งมีหลักสูตรไว้เป็นที่ปรึกษาอ้างอิง และให้ทำความเข้าใจหลักสูตรอยู่เสมอ

๘. การบริหาร และนิเทศก์การศึกษา ควรยึดหลักสูตรประถมศึกษาเป็นหลัก โดยให้ระดับความสำคัญอย่างสูง

๙. ควรปรับปรุงระบบการวัดผล ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรใหม่

๑๐. ควรมีการควบคุมตรวจตรา และส่งเสริมให้โรงเรียนถือปฏิบัติตามแนวหลักสูตรโดยใกล้ชิดสม่ำเสมอ

๑๑. ควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตร ให้ก้าวหน้าทุก ๆ ๑๐ ปี

และถ้าได้ศึกษาติดตามผลการปฏิบัติตามหลักสูตรอยู่โดยสม่ำเสมอ มีระเบียบวิธีแล้ว การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงทุก ๆ ๑๐ ปี คงไม่เป็นภาระที่เหลือวิสัย

ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ดังที่ได้นำมาเสนอข้างบนนี้ เป็นแนวปฏิบัติและหลักการที่สำคัญยิ่งในการจัดทำหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ นั้น ถ้าผู้อ่านสนใจใคร่จะรับทราบเพิ่มเติมก็หาอ่านได้จาก จุลสาร ที่กรมวิชาการได้พิมพ์เผยแพร่ ภายใต้ชื่อ "รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๐๓" พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยโรงพิมพ์คุรุสภา

ต่อมา เมื่อต้นปี ๒๕๑๗ คณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร (กปส.) ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา คณะอนุกรรมการนี้ได้รวบรวมความคิดเห็นจาก **รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา** และจากแหล่งต่าง ๆ นำมาศึกษาและกำหนดจุดหมายหลักการ โครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาขึ้นเป็นแนวทางในการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ต่อมาจึงได้ตั้งคณะปฏิบัติงานยกร่างเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร การวัดผลจิตวิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ศึกษานิเทศก์ ครูทั้งที่เป็นเอกชน ผู้แทนหน่วยราชการ องค์การต่าง ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่กองพัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ

เป็นผู้ประสานงานและเลขานุการ เพื่อยกร่างหลักสูตรกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

เมื่อคณะปฏิบัติงานทั้ง ๔ คณะซึ่งรับผิดชอบเนื้อหาสาระในแต่ละกลุ่มได้ดำเนินการยกร่างหลักสูตรประถมศึกษาเสร็จ ได้มีการประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรดังกล่าว ระหว่างเดือน พฤษภาคม สิงหาคม ๒๕๑๘ โดยเชิญศึกษาธิการเขต ศึกษานิเทศก์ทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาค ผู้แทนมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาการต่าง ๆ ทั้งวิชาการศึกษา และวิชาสามัญ ผู้แทนกรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา ครูใหญ่ ครู และคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา

ตลอดระยะเวลาของการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาในปี พ. ศ. ๒๕๑๘ คณะกรรมการระดับต่าง ๆ ได้รวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัย การทดลองโครงการต่าง ๆ รายงานการประชุม การสัมมนาข้อเสนอแนะที่ได้จากสื่อมวลชน คณะบุคคล และเอกชนมาประกอบการยกร่างหลักสูตรทุกขั้นตอน ได้มีการประชุมยกร่างแล้วทำการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรเป็นยกร่างฉบับสุดท้าย

ร่างหลักสูตรประถมศึกษาดังกล่าว สำเร็จลงในเดือนสิงหาคม ๒๕๑๘ กระทรวงศึกษาธิการจึงแต่งตั้งคณะบรรณาธิการ จัดทำต้นฉบับหลักสูตรประถมศึกษาทำหน้าที่ตรวจร่างและวางรูปเล่มของหลักสูตร คณะบรรณาธิการได้ทำงานเสร็จสิ้นเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๘

หลักสูตรประโยคประถมศึกษา

พุทธศักราช ๒๕๑๒

หลักสูตรประถมศึกษานี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยเรียน ประสบการณ์ทั้งมวลที่จัดไว้มีองค์ประกอบและรูปแบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในทุกภูมิภาค เน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

หลักการ

หลักสูตรประถมศึกษามีหลักการสำคัญดังนี้

๑. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน

๒. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต

๓. มุ่งที่จะสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสที่จะจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น

จุดหมาย

หลักสูตรประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังนี้

๑. คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

๑.๑ มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว

๑.๒ มีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ

๑.๓ ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน

๑.๔ รู้จักคิด วิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

๑.๕ มีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า

๑.๖ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น

๑.๗ รู้จักทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผูให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี

๒. ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต

๒.๑ มีสุขนิสัยส่วนตนและส่วนรวมทั้งทางกายและจิตใจ

๒.๒ มีความรู้และทักษะทางภาษา และคณิตศาสตร์

๒.๓ รู้จักชื่นชม และแสดงออกทางศิลปะ

๒.๔ รู้กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

๒.๕ มีความรู้และทักษะในการหา ใช้จ่าย และออมทรัพย์

๒.๖ มีความรู้และทักษะในวิธีการทางวิทยาศาสตร์

๒.๗ เข้าใจความหมายวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มีต่อชีวิตประจำวัน

๒.๘ มีความรู้และทักษะในการจัดการ และทำงานรวมกลุ่มกันโดยถือหลักสหกรณ์

๒.๙ มีความรู้และทักษะในการทำงาน ทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค

๒.๑๐ มีความสามารถในการยังชีพ ผสมกลมกลืนต่อสภาพและ

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

๒.๑๑ มีนิสัย และรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

๓. ชีวิตที่สงบสุข

๓.๑ รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ

๓.๒ เข้าใจและศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ และนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน

๓.๓ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ

๓.๔ มีความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม

๓.๕ มีอิสระในการคิด แต่พร้อมที่จะยอมรับความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

๓.๖ รู้จักแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี

๔. สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ

๔.๑ เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๔.๒ รู้คุณค่า ชื่นชม และรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ

๔.๓ สำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน

๔.๔ รู้ความสำคัญของครอบครัว สังคม และท้องถิ่นของตน

๔.๕ รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคและโลก และมีความเข้าใจอันดีต่อกัน

๔.๖ สามารถผนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์เพื่อ

ความเจริญและความมั่นคงของประเทศ

๔.๘ รู้คุณค่าในความเป็นไท และภูมิใจที่เกิดในผืนแผ่นดินไทย

โครงสร้าง

๑. มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑.๑ **กลุ่มทักษะ** ประกอบด้วยภาษาไทย และคณิตศาสตร์

๑.๒ **กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต** ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่ และการดำเนินชีวิตที่ดี

๑.๓ **กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย** ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา และสร้างนิสัย

๑.๔ **กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ** ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน ประสบการณ์พื้นฐานในการอาชีพ ความรู้พื้นฐานในการทำงาน

๒. ภาษาต่างประเทศไม่เป็นวิชาบังคับในระดับประถมศึกษา ถ้าโรงเรียนประสงค์จะสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ก็อาจจะจัดกิจกรรมในรูปประสบการณ์ชีวิตได้

๓. การสอนคำสอน และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่ไม่ใช่ศาสนาพุทธ แต่เป็นศาสนาซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นนับถือ ย่อมทำได้โดยสอนควบคู่ไปกับการเรียนวิชาจริยศึกษา ซึ่งอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ทั้งนี้ต้องมีโครงการสอนซึ่งศึกษาธิการเขตของ

เขตการศึกษานั้นอนุมัติ

๔. การจัดมวลประสบการณ์ให้เรียนนั้น ยึดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็ก และความเหมาะสมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ หลักสูตรนี้จึงจัดเป็นสามช่วง ช่วงละ ๒ ปี คือประถมปีที่ ๑–๒, ๓–๔ และ ๕–๖

วัยเรียน

ผู้ที่เริ่มเข้าเรียนควรมีอายุย่างเข้าปีที่ ๖ เป็นอย่างต่ำ

เวลาเรียน

ตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียน ๖ ปี แต่ละปีการศึกษากำหนดให้เรียน ๒๐๐ วัน หรือ ๑,๐๐๐ ชั่วโมง

การวัดผล และการติดตามผล

การวัดผลและการติดตามผล เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และจัดให้ผู้เรียนได้เรียนหรือเลื่อนชั้นระหว่างปีและสิ้นปี ตามความสามารถของผู้เรียนนั้น ให้เป็นหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทดสอบเป็นระยะหรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียน ตามลักษณะการจัดประสบการณ์ และเนื้อหาวิชา

การประเมินคุณภาพการเรียนการสอน ของโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่น ให้เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นด้วยความร่วมมือของหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านนี้โดยตรง

การเรียนการสอน

๑. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละ

บทเรียน ควรให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๒. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนให้เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์ และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่ม สืบสวนสอบสวน ฯลฯ

๓. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียน มีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของเอกัตบุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้

๔. การกำหนดเวลาเรียนแต่ละคาบ ให้โรงเรียนจัดเป็นช่วงสั้นหรือยาวตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหา และกิจกรรม

หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง การวัดผล และการเรียนการสอนตามที่กล่าวมาแล้ว ปรากฏอยู่ในตอนหน้าต้น ๆ ของหลักสูตรรายละเอียดเหล่านี้จำเป็นที่ครูผู้สอนทุกคนจะต้องอ่านและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ มิฉะนั้นแล้วจะไม่ทราบทิศทางของการเรียนการสอน ว่าจะสอนให้เด็กรู้อะไร และสอนไปทำไม

สิ่งที่น่าสังเกตเกี่ยวกับโครงสร้าง ของหลักสูตรประถมศึกษาฉบับนี้ก็คือว่า ในโครงสร้างมิได้กำหนดเวลาเรียนไว้อย่างแน่นอนว่าแต่ละกลุ่มควรใช้เวลาสอนเป็นสัดส่วนเท่าใด อันนี้แสดงให้เห็นว่า

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมมีความยืดหยุ่นมาก ให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอนว่าจะสอนกลุ่มวิชาหรือรายวิชาใดเมื่อไร และควรจะนานสักเท่าไร ทั้งนี้ก็เพราะว่าในระดับประถมศึกษานั้น ครูคนหนึ่งจะต้องสอนเกือบทุกวิชา ข้อดีของการที่ครูคนเดียวสอนทุกวิชาก็คือ ครูสามารถนำเนื้อหาสาระ ในทุกกลุ่มวิชามาสัมพันธ์กันได้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเด็กจริง ๆ ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์ หรือการหลอมรวมดังกล่าวนี้เป็นเป้าหมายสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑

ลักษณะของการเขียนเนื้อหาสาระ

ในการกำหนดเนื้อหาสาระลงในหลักสูตร โดยทั่ว ๆ ไปนั้น เรามักจะสรุปเนื้อหาสาระเป็นหัวข้อกว้าง ๆ เรียงตามลำดับ ถ้าผู้อ่านพลิกดูหลักสูตรประถมศึกษา ของปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ก็จะพบว่ามีลักษณะการเขียนในรูปคำอธิบายวิชาว่าจะสอนในเรื่องใดบ้าง ลักษณะการเขียนเช่นนี้ทำให้เกิดความยืดหยุ่นต่อการไปกำหนดรายละเอียด ให้เหมาะสมกับกาลสมัย และท้องถิ่น

แต่หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ มีวิธีกำหนดเนื้อหาสาระแบบพิสดาร กล่าวคือมีรูปแบบการเขียนโดยกำหนดสาระออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ และ เนื้อหา ในส่วนที่เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น เป็นจุดหมายที่เขียนออกมาในเชิงพฤติกรรม ที่สามารถช่วยให้ครูผู้สอน

ทราบได้อย่างชัดแจ้งว่า นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมใดได้บ้าง **ความคิดรวบยอด/หลักการ** เป็นข้อความที่บอกให้ทราบว่าแต่ละเนื้อหาสาระนั้น นักเรียนจะต้องสรุปเป็นความคิดหรือหลักการอะไรได้บ้าง แต่น่าเสียดายที่ข้อความส่วนใหญ่เป็น หลักการ แทนที่จะเป็นความคิดรวบยอดในส่วนที่เป็นเนื้อหาได้แก่เรื่องต่าง ๆ ที่จะต้องสอน ถ้าพิจารณาถึงรูปแบบของการเขียนแล้ว (แนว) หลักสูตรฉบับนี้ก็คือแผนหรือโครงการสอนของครูนั่นเอง ข้อดีของการเขียนอย่างละเอียดแบบนี้ก็คือเป็นการนำให้ครูได้จัดการเรียนการสอนในทิศทางที่ถูกต้อง

เพื่อที่จะให้ผู้อ่านที่ยังไม่เคยเห็นรูปร่างหน้าตาของหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๒๑ มีจินตนาการที่ใกล้เคียงหรือตรงกับความเป็นจริง ก็ขอยกข้อความบางตอนของวิชาภาษาไทยระดับ ป. ๑–๒ มาแสดงเป็นตัวอย่างดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อ่านออกเสียง สระ พยัญชนะ ให้ถูกต้อง

๒. มีทักษะเบื้องต้น ในการอ่านคำ ประโยค เข้าใจศัพท์และความหมาย

๓. มีทักษะในการอ่านแบบแจกลูก และสะกดคำ และสามารถอ่านเครื่องหมายต่าง ๆ ได้

๔. มีทักษะในการอ่านในใจและเข้าใจเนื้อเรื่อง

ความคิดรวบยอด/หลักการ

๑. การอ่านในใจ และการอ่านออกเสียงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องฝึกควบคู่กันไป

๒. การอ่านอย่างมีชีวิตจิตใจ คือการอ่านสิ่งก่อให้เกิดความหมายอันแจ่มชัดในความคิดของผู้อ่าน

๓. การแจกลูกและสะกดคำเป็นหลักการอ่านที่ช่วยให้การออกเสียงรูปคำได้ถูกต้องแน่นอน ยิ่งกว่าการจดจำเลียนแบบแต่อย่างเดียว

๔. เครื่องหมายต่าง ๆ ช่วยทั้งการเพิ่มความหมายให้แก่ถ้อยคำและการแสดงความรู้สึกในใจความที่อ่าน

๕. การอ่านได้รวดเร็ว และถูกต้องเป็นการประหยัดเวลา

๖. การอ่านได้รวดเร็ว และถูกต้อง เป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ และจำเป็นต้องฝึกฝน

เนื้อหา

๓. การอ่านออกเสียงและอ่านในใจ

๓.๑ เสียงสระ พยัญชนะ กลุ่มเดียวกัน

๓.๒ บัตรภาพประกอบคำ บัตรคำ ประโยคง่าย ๆ แผนภูมิ

๓.๓ การผสมคำง่าย ๆ

๓.๔ การอ่านคำบรรยายใต้ภาพ

๓.๕ การอ่านแบบแจกลูก สะกดคำในมาตรฐานต่าง ๆ ตามแบบอักขรวิธี

๓.๖ การผันด้วยวรรณยุกต์

๓.๗ การอ่านควบกล้ำ

๓.๘ การอ่านอักษรนำ

๓.๙ การอ่านคำยากเฉพาะ

๓.๑๐ การอ่านเครื่องหมายต่าง ๆ ยมกเครื่องหมายคำพูด เครื่องหมายคำถาม เครื่องหมายตกใจ

๓.๑๑ เรื่องที่กำหนดให้เรียน

๓.๑๒ คำสัมผัสคล้องจอง นิทาน เรื่องราวต่าง ๆ และหนังสืออ่านประกอบ

๓.๑๓ ข่าวสารจากสื่อมวลชน ป้ายประกาศ โฆษณา และวัสดุตีพิมพ์ประเภทต่าง ๆ

จากเนื้อหาเรื่อง การอ่านออกเสียงและอ่านในใจ ผู้จัดทำหลักสูตรได้แจกแจงรายละเอียดไว้มากพอสมควร แต่ถึงแม้กระนั้นผู้สอน ก็ควรจะได้เพิ่มเติมจุดหมุ่งหมาย ความคิดรวบยอดและแจกแจงเนื้อหาให้ละเอียดปลีกย่อยลงไปได้อีก เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและให้มีความยืดหยุ่น

การทำความเข้าใจโครงสร้างของหลักสูตร

ครูผู้สอนทุกคนจะต้องทำความเข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรก่อนที่จะสอน ผู้เขียนเข้าใจเอาเองว่า ครูส่วนใหญ่จะสับสนในโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ เพราะดูจากรูปแบบภายนอกแล้ว

จะเห็นได้ชัดว่าแตกต่างไปจากหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ เป็นอันมาก ดังที่ได้กล่าวไว้ในความเป็นมาของหลักสูตรแล้วว่า หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ จัดสอนเป็นรายวิชาแยกจากกันโดยเด็ดขาด เช่น เลขคณิต ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ ซึ่งได้ถูกวิจารณ์และตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนนำไปใช้ไม่ได้ เพราะเนื้อหาไม่สัมพันธ์กัน คณะกรรมการร่างหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ จึงได้เปลี่ยนโครงสร้างใหม่ โดยนำวิชาต่าง ๆ มาจัดเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อจะนำเนื้อหามาหลอมรวมกัน และให้มีความสัมพันธ์กัน ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มทักษะ มีภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ที่นำสองวิชานี้มาจัดไว้ในกลุ่มเดียวกันก็เพราะต่างก็เป็นวิชา ทักษะ คือต้องใช้เวลาฝึกฝนมากเพื่อให้เกิดความชำนาญและนำไปใช้ได้ แต่ทักษะของสองวิชานี้เป็นทักษะคนละประเภท จึงแยกออกเป็นสองวิชาโดยเอกเทศ มิได้มีการนำเนื้อหาของทั้งสองวิชามาหลอมรวมกัน แต่อย่างไรก็ตาม ครูก็สามารถนำวิชาทั้งสองนี้มาสัมพันธ์กันได้ในเวลาที่สอน เช่น เวลาที่ครูสอนเลขโจทย์ ครูก็อาจจะนำภาษาไทยมาสัมพันธ์ได้ เช่น สอนความคิดรวบยอดบางอันในโจทย์ หรือเขียนสะกดคำที่ปรากฏอยู่ในโจทย์ให้ถูกต้อง

๒. **กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต** กลุ่มนี้พยายามที่จะนำเนื้อหาสาระจากวิชาสังคมศึกษา (ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่-พลเมือง ศีลธรรม เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ) และวิทยาศาสตร์ (เคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์) มาหลอมรวมกัน แล้วสร้างเป็นหน่วยการสอน

ขึ้นมา ตัวอย่าง เช่น ในระดับชั้นประถมปีที่ ๑–๒ นักเรียนจะต้องเรียนให้ครบ ๕ หน่วยการสอนใหญ่ ๆ คือ หน่วยที่ ๑ สิ่งมีชีวิต หน่วยที่ ๒ ชีวิตในบ้าน หน่วยที่ ๓ สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยที่ ๔ ชาติไทย หน่วยที่ ๕ ข่าว เหตุการณ์ และวันสำคัญ ครูที่สอนอาจจะมีความหนักใจในกลุ่มนี้มากกว่ากลุ่มอื่น เพราะเป็นกลุ่มที่นำเนื้อหาในสาขาวิชาต่าง ๆ มารวมกัน และไม่เคยสอนแบบนี้มาก่อน ถ้าจะพูดในทำนองนี้อาจจะทำให้ครูผู้สอนสบายใจขึ้นบ้างกระมังว่า โดยเนื้อหาสาระไม่มีอะไรใหม่เกินกว่าความรู้ของครูผู้สอน แต่สิ่งที่ใหม่ก็คือวิธีการจัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระ โดยการนำเอาเนื้อหาเดิมมาตัดต่อและจัดเป็นหน่วยให้มีความกลมกลืนกัน ซึ่งเชื่อกันว่าจะช่วยให้นักเรียนนำความรู้ที่ผสมผสานกันไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น เพราะในชีวิตจริงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราเกิดขึ้นพร้อมกัน มิได้เกิดขึ้นทีละอย่างแยกจากกัน อย่างไรก็ตาม ครูที่จะสอนในระดับประถมศึกษาคงมีโอกาสรับคำชี้แจงการใช้หลักสูตรใหม่ จากศึกษานิเทศก์ หรือจากการประชุมฝึกอบรมที่หน่วยงานเจ้าสังกัดจัดขึ้น หรือมิฉะนั้นก็จะต้องศึกษาด้วยตนเอง หรือซักถามผู้ที่ทราบ

๓. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา และสร้างนิสัยให้เป็นผู้มีคุณธรรม รู้จักและแสดงออกทางด้านความงาม สร้างเสริมคุณภาพให้สมบูรณ์และมีคุณลักษณะที่ดีงาม อย่างไรก็ตามกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มนี้มิได้มีการหลอมรวมกันเหมือนในกลุ่มที่ ๒ แต่แยกเป็นรายวิชา ดังนี้: จริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี

และนาฏศิลป์ พลศึกษา และ กิจกรรมสร้างนิสัย แม้ว่า (แนว) หลักสูตรได้จัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระแยกเป็นวิชาก็ตาม แต่เวลาสอนจริง ๆ ครูผู้สอนควรจะสอนโดยนำวิชาเหล่านี้มาสัมพันธ์กัน เท่าที่จะทำได้

๔. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ กลุ่มนี้มีความประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงาน มีความขยันอดทน อันจะเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต กิจกรรมและเนื้อหาสาระของกลุ่มนี้ประกอบด้วย งานบ้าน งานประดิษฐ์ และ งานช่าง และ งานเกษตร แสดงว่าหลักสูตรใหม่ได้เน้นการปฏิบัติมากขึ้นกว่าหลักสูตรประถมศึกษาของปี ๒๕๐๓

โดยสรุป หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมเองมากขึ้น ให้รู้จักคิด รู้จักค้นคว้า และให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เป้าหมายของหลักสูตรฉบับนี้จะบรรลุความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ครูผู้สอน เป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนกิจ-กรรมและวิธีการสอนใหม่ ถ้าเน้นความจำอย่างเดียว หลักสูตรนี้จะล้มเหลวทันที แต่การที่จะช่วยให้ครูได้เปลี่ยนวิธีสอน และกิจกรรมการสอนได้สะดวกขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องจัดสรรปัจจัยที่จะสนองการเปลี่ยนแปลงที่หวังไว้ เช่น จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม จัดหาหนังสือตำราและอุปกรณ์ทางการศึกษาอื่น ๆ บริการให้แก่โรงเรียนให้เพียงพอ ตราบใดที่โรงเรียนมีเฉพาะชอล์กกับกระดาน

คำเป้าหมายที่วางไว้ก็คงจะเลือนลาง

ผู้เขียนเข้าใจดีว่า ข้อเขียนนี้คงจะช่วยครูประถมได้ไม่มากนัก แต่อย่างน้อยก็คงจะทำให้เห็นแนวกว้าง ๆ ของหลักสูตรใหม่ว่ามีหน้าตาอย่างไร เป็นการทำความคุ้นเคยกับมันบ้าง จะได้ไม่เกิดความกลัวหรือวิตกกังวลจนเกินความจำเป็น และเชื่อว่าอีกไม่นานนัก โรงเรียนต่าง ๆ คงจะได้รับแจกหลักสูตรประโยคประถมศึกษา ๒๕๒๑ ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ดีที่ครูผู้สอน จะได้เห็นตัวจริงของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร หลังจากนั้นก็คงจะได้มีโอกาสรับการฝึกอบรมวิธีการสอนตามหลักสูตรใหม่จากหน่วยงานเจ้าสังกัด และเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าหลักสูตรประโยคประถม-ศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ จะเริ่มใช้ในปีการศึกษา ๒๕๒๑ ซึ่งเหลือเวลาอีกหนึ่งปีพอดี

หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑

หลักการทั่วไป

๑. เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาทั่วไป อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพ ตามที่ตนมีความสามารถและความสนใจ และเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดโปรแกรมการเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษา

๒. เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล

๓. เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ การจัดสอนวิชาชีพ จึงจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

๔. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความ

รู้ และทักษะจากแหล่งวิทยากรและสถานประกอบการต่าง ๆ ได้

จุดหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

๒. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการ และมีความริเริ่มสร้างสรรค์

๓. เพื่อให้มีทรรศนะที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตนและหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

๔. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมายและกติกาของสังคม รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดทั้งเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

๕. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีและเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการ และเหตุผล

๖. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิตทั้งส่วนตนและครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม

๗. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน

๘. เพื่อให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ให้รู้จักปรับปรุงรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

๙. เพื่อปลูกฝังให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรู้และเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระ-มหากษัตริย์เป็นประมุข ร่วมกันธำรงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ

๑๐. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อปี					
	ม. ๑		ม. ๒		ม. ๓	
	บังคับ	เลือก (ไม่เกิน)	บังคับ	เลือก (ไม่เกิน)	บังคับ	เลือก (ไม่เกิน)
๑. ภาษา						
— ภาษาไทย	๔	—	๔	๒	๔	๔
— ภาษาต่างประเทศ	—	๖	—	๖	—	๘
๒. วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์						
— วิทยาศาสตร์	๔	—	๔	—	๔	—
— คณิตศาสตร์	๔	—	๔	—	—	๖
๓. สังคมศึกษา	๕	—	๕	—	๕	๔
๔. พัฒนาบุคลิกภาพ						
— พลานามัย	๓	๒	๓	๒	๓	๔
— ศิลปศึกษา	๒	๒	๒	๔	—	๖
— กิจกรรมต่าง ๆ	๓—๕	—	๓—๕	—	๓—๕	—
๕. การงานและอาชีพ	๔	๖	๔	๖	๔	๑๒
รวม	๒๙—๓๑	๔—๖	๒๙—๓๑	๔—๖	๒๓—๒๕	๑๐—๑๒
	๓๕		๓๕		๓๕	

๑. ภาษา

๑.๑ ภาษาไทย

คณะอนุกรรมการ ปรับปรุงหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มอบหมายให้คณะทำงานยกร่างหลักสูตรภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินการ

๑.๒ ภาษาต่างประเทศ

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และมัธยมศึกษาปีที่ ๒ นักเรียนจะเลือกเรียนภาษาต่างประเทศได้ภาษาเดียว ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นักเรียนอาจเลือกเรียนภาษาต่างประเทศได้ ๒ ภาษา

ภาษาต่างประเทศที่จะกำหนดให้เรียนได้ในโรงเรียนนั้น ให้คณะผู้ทำงานยกร่างหลักสูตรภาษาต่างประเทศเป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

๒. วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ให้ใช้หลักสูตรของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๓. สังคมศึกษา

กลุ่มวิชานี้ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาต่อไปนี้

๑. ภูมิศาสตร์
๒. ประวัติศาสตร์
๓. หน้าที่พลเมือง
๔. ศีลธรรมและจริยธรรม
๕. เศรษฐศาสตร์

๖. ความรู้เรื่องสังคมไทย

๗. ประชากรศึกษา

ฯลฯ

๔. **พัฒนาบุคลิกภาพ**

ให้คณะทำงานของแต่ละรายวิชาเป็นผู้ยกร่างหลักสูตร

๕. **การงานและอาชีพ**

แบ่งออกเป็นสาขาต่าง ๆ ดังนี้:–

๑. เกษตรกรรม

๒. คหกรรม

๓. อุตสาหกรรม

๔. ธุรกิจ

๕. นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์

๖. วิชาภาษาต่างประเทศและวิชาการงานและอาชีพ โรงเรียนอาจจัดสอนต่อเนื่องกันจนจบหลักสูตรของวิชานั้น ๆ ได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดตามคาบเวลาเรียนต่อสัปดาห์ที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง

แนวปฏิบัติ

๑. ให้โรงเรียนทำการสอนปีละ ๒ ภาคเรียน ภาคเรียนละ ๑๘ สัปดาห์ และให้มีการสรุปผลการเรียนและหรือทดสอบประจำภาคในสัปดาห์ที่ ๑๙

๒. เวลาเรียนสำหรับแต่ละชั้น แต่ละโปรแกรมการเรียน ต้องไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ ๓๕ คาบ

๓. ในตอนเช้าเมื่อทำพิธีเคารพธงชาติแล้ว ให้มีการอบรมนักเรียนให้ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นประจำทุกวัน

๔. โรงเรียนต้องจัดให้มีการประชุมอบรม สวดมนต์ไหว้พระตามโอกาสอันสมควร และเหมาะสมแก่ท้องถิ่น นอกเวลาเรียนที่กำหนดไว้อย่างน้อยสัปดาห์ละครึ่งชั่วโมง

๕. โรงเรียนต้องจัดให้มีกิจกรรมในเวลาเรียน ๓–๕ คาบต่อสัปดาห์ กิจกรรมดังกล่าวจะต้องจัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยของนักเรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว การใช้ห้องสมุด ลูกเสือ หรืออนุกาชาด ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนเห็นสมควร

๖. เนื้อหาของวิชาต่าง ๆ โรงเรียนอาจปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นได้ แต่ต้องรักษาจุดประสงค์ของวิชานั้น ๆ ไว้

๗. การจัดรายวิชาของหลักสูตรการงานและอาชีพอื่นที่นอกเหนือจากที่มีอยู่ในหลักสูตรนี้ ให้โรงเรียนเป็นผู้จัดทำตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นได้โดยอนุมัติของกระทรวงศึกษาธิการ

๘. การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ โรงเรียนอาจจัดร่วมกับโรงเรียนอื่น หรือสถาบันอื่น หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่สามารถสนองจุดหมายและหลักการของหลักสูตรได้ และนำผลการเรียนนั้นมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลของโรงเรียน

๙. การประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช..............

โปรแกรมการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โปรแกรมที่ ๑ เน้นหนักภาษา (ศิลป์ภาษา)

ปีที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ภาษาไทย	ท. ๔๐๑ ภาษาไทย	๓–๐–๓	ท. ๔๐๒ ภาษาไทย	๓–๐–๓	๑๒	
สังคมศึกษา	ส. ๔๑๑ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๔๐๒ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๔๒๑ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๔๒๒ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	๔	๒๘
	ส. ๔๓๑ หน้าที่พลเมือง	๑–๐–๑	ส. ๔๔๒ ศีลธรรม	๑–๐–๑	๔	
	พ. ๔๐๑ พลานามัย	๑–๑–๑	พ. ๔๐๒ พลานามัย	๑–๑–๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน	อ. ๔๑๑ ENGLISH ๑	๔–๐–๔	อ. ๔๑๒ ENGLISH ๒	๔–๐–๔	๑๖	
ภาษาอังกฤษ	อ. ๔๒๑ READING ๑	๓–๐–๓	อ. ๔๒๒ READING ๒	๓–๐–๓	๑๒	๓๖
	อ. ๔๓๑ WRITING ๑	๒–๐–๒	อ. ๔๓๒ WRITING ๒	๒–๐–๒	๘	

ปีที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต
วิชาบังคับ (รายวิชา)					
ภาษาไทย	ท. ๐๔๑ การประพันธ์	๒–๐–๒	ท. ๐๕๑ วรรณคดีประเภทฉันท์	๒–๐–๒	๘
สังคมศึกษา	ส. ๐๑๑ ภูมิศาสตร์กายภาพ	๒–๐–๒	ส. ๐๑๒ ภูมิศาสตร์กายภาพ ๒	๒–๐–๒	๘
วิทยาศาสตร์	ว. ๐๑๑ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	ว. ๐๑๒ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	๑๒
คณิตศาสตร์	ค. ๔๒๑ คณิตศาสตร์ ๑	๔–๐–๔			๘
ภาษาต่างประเทศที่ ๒	ตฝ. ๔๑๑ ฝรั่งเศส ๑	๔–๐–๔	ตฝ. ๔๑๒ ฝรั่งเศส ๒	๔–๐–๔	๑๖
วิชาเลือกเสรี	ศ. ๐๑๑๓ ศิลปประจำชาติ	๑–๒–๒	ศ. ๐๑๙ ออกแบบตกแต่ง	๑–๒–๒	๔ } ๑๔
	ท. ๐๒๑ การอ่านและพิจารณาหนังสือ	๒–๐–๒	ท. ๐๓๑ ภาษากับวัฒนธรรม	๒–๐–๒	๘ }
					๒ }
		๓๔–๓–๓๕		๓๐–๓–๓๑	๑๓๐

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ภาษาไทย	ท. ๕๐๓ ภาษาไทย	๓–๐–๓	ท. ๕๐๔ ภาษาไทย	๓–๐–๓	๑๒	๒๘
สังคมศึกษา	ส. ๕๑๓ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๕๑๔ ภูมิศาสตร์	๑–๐๑	๔	
	ส. ๕๒๓ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๕๒๔ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๕๔๓ ศีลธรรม	๑–๐–๑	ส. ๕๓๔ หน้าที่พลเมือง	๑–๐–๑	๔	
	พ. ๕๐๓ พลานามัย	๑–๑–๑	พ. ๕๐๔ พลานามัย	๑–๑–๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน	อ. ๕๑๓ ENGLISH ๓	๔–๐–๔	อ. ๕๑๔ ENGLISH ๔	๔–๐–๔	๑๖	๓๖
ภาษาอังกฤษ	อ. ๕๒๓ READING ๓	๓–๐–๓	อ. ๕๒๔ READING ๔	๓–๐–๓	๑๒	
	อ. ๕๓๓ WRITING ๓	๒–๐–๒	อ. ๕๓๔ WRITING ๔	๒–๐–๒	๑๘	

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต
วิชาบังคับ (รายวิชา)					
ภาษาไทย	ท. ๐๖๑ ประวัติวรรณคดี	๒–๐–๒	ท. ๐๖๒ ประวัติวรรณคดี	๒–๐–๒	๘
สังคมศึกษา	ส. ๐๒๑ ประวัติทั่วไป ๑	๒–๐–๒	ส. ๐๒๒ ประวัติทั่วไป ๒	๒–๐–๒	๘
วิทยาศาสตร์	ว. ๐๑๓ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	ว. ๐๔๑ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	๑๒
คณิตศาสตร์	ค. ๕๒๔ คณิตศาสตร์ ๒	๔–๐–๔			๘
ภาษาต่างประเทศที่ ๒	ตฝ. ๕๑๓ ฝรั่งเศส ๓	๔–๐–๔	ตฝ. ๕๑๔ ฝรั่งเศส ๔	๔–๐–๔	๑๖
วิชาเลือกเสรี					๔
	ส. ๐๑๖ ประชากรศึกษา	๒–๐–๒	ส. ๐๑๓ อุดนิยมวิทยา	๒–๐–๒	๘ } ๑๔
			ส. ๐๓๒ สังคมไทย	๒–๐–๒	๒
		๓๓–๑–๓๓		๓๑–๑–๓๑	๑๓๐

โปรแกรมที่ ๒ เน้นหนักภาษาและคณิตศาสตร์ (ศิลป์คณิตศาสตร์)

ปีที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา		ภาค ๑ คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา		ภาค ๒ คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)								
ภาษาไทย	ท. ๔๐๑	ภาษาไทย	๓—๐—๓	ท. ๔๐๒	ภาษาไทย	๓—๐—๓	๑๒	๒๘
สังคมศึกษา	ส. ๔๑๑	ภูมิศาสตร์	๑—๐—๑	ส. ๔๑๒	ภูมิศาสตร์	๑—๐—๑	๔	
	ส. ๔๒๑	ประวัติศาสตร์	๑—๐—๑	ส. ๔๒๒	ประวัติศาสตร์	๑—๐—๑	๔	
	ส. ๔๓๑	หน้าที่พลเมือง	๑—๐—๑	ส. ๔๔๒	ศีลธรรม	๑—๐—๑	๔	
พลานามัย	พ. ๔๐๑	พลานามัย	๑—๑—๑	พ. ๔๐๒	พลานามัย	๑—๑—๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน ภาษาอังกฤษ	อ. ๔๑๑	ENGLISH ๑	๔—๐—๔	อ. ๔๑๒	ENGLISH ๒	๔—๐—๔	๑๖	๓๖
	อ. ๔๒๑	READING ๑	๓—๐—๓	อ. ๔๒๒	READING ๒	๓—๐—๓	๑๒	
	อ. ๔๓๑	WRITING ๑	๒—๐—๒	อ. ๔๓๒	WRITING ๒	๒—๐—๒	๘	

ปีที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต
วิชาบังคับ (รายวิชา)					
ภาษาไทย	ท. ๐๔๑ การประพันธ์	๒–๐–๒	ท. ๐๕๑ ว. ประเภทคำฉันท์	๒–๐–๑	๘
สังคมศึกษา	ส. ๐๑๑ ภูมิศาสตร์กายภาพ	๒–๐–๒	ส. ๐๑๒ ภูมิกายภาพ ๒	๒–๐–๒	๘
วิทยาศาสตร์	ว. ๐๑๑ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	ว. ๐๑๒ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	๑๒
คณิตศาสตร์ (๑)	ค. ๔๑๑ คณิตศาสตร์ ๑	๖–๐–๖	ค. ๔๑๒ คณิตศาสตร์ ๒	๖–๐–๖	๒๔
วิชาเลือกเสรี	ศ. ๐๑๑๓ ศิลปะประจำชาติ	๑–๒–๒	ศ. ๐๑๙ ออกแบบตกแต่ง	๑–๒–๒	๔
	ท. ๐๒๑ การอ่านและพิจารณาหนังสือ	๒–๐–๒	ท. ๐๓๑ ภาษากับวัฒนธรรม	๒–๐–๒	๘ } ๑๔
					๒
		๓๒–๓–๓๓		๓๒–๓–๓๓	๑๓๐

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	ภาค ๑ คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	ภาค ๒ คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ภาษาไทย	ท. ๕๐๓ ภาษาไทย	๓—๐—๓	ท. ๕๐๔ ภาษาไทย	๓—๐—๓	๑๒	
สังคมศึกษา	ส. ๕๑๓ ภูมิศาสตร์	๑—๐—๑	ส. ๕๑๔ ภูมิศาสตร์	๑—๐—๑	๔	
	ส. ๕๒๓ ประวัติศาสตร์	๑—๐—๑	ส. ๕๒๔ ประวัติศาสตร์	๑—๐—๑	๔	๒๘
	ส. ๕๔๓ ศีลธรรม	๑—๐—๑	ส. ๕๓๔ หน้าที่พลเมือง	๑—๐—๑	๔	
พลานามัย	พ. ๕๐๓ พลานามัย	๑—๑—๑	พ. ๕๐๔ พลานามัย	๑—๑—๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน	อ. ๕๑๓ ENGLISH ๓	๔—๐—๔	อ. ๕๑๔ ENGLISH ๔	๔—๐—๔	๑๖	
ภาษาอังกฤษ	อ. ๕๒๓ READING ๓	๓—๐—๓	อ. ๕๒๔ READING	๓—๐—๓	๑๒	๓๖
	อ. ๕๓๓ WRITING ๓	๒—๐—๒	อ. ๕๓๔ WRITING	๒—๐—๒	๘	

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต
วิชาบังคับ (รายวิชา)					
ภาษาไทย	ท. ๐๖๑ ประวัติวรรณคดี	๒—๐—๒	ท. ๐๖๒ ประวัติวรรณคดี๒	๒—๐—๒	๘
สังคมศึกษา	ส. ๐๒๑ ประวัติทั่วไป ๑	๒—๐—๒	ส. ๐๒๒ ประวัติทั่วไป ๒	๒—๐—๒	๘
วิทยาศาสตร์	ว. ๐๑๓ วิทย์ทั่วไป	๓—๐—๓	ว. ๐๑๔ วิทย์ทั่วไป	๓—๐—๓	๑๒
คณิตศาสตร์ (๑)	ค. ๕๑๓ คณิตศาสตร์ ๓	๖—๐—๖	ค. ๕๑๔ คณิตศาสตร์ ๔	๖—๐—๖	๒๔
วิชาเลือกเสรี					๔
	ส. ๐๑๖ ประชากรศึกษา	๒—๐—๒	ส. ๐๑๓ อุตุนิยมวิทยา	๒—๐—๒	๘ ๑๔
			ส. ๐๓๒ สังคมไทย	๒—๐—๒	๒
		๓๑—๑—๓๑		๓๓—๑—๓๓	๑๓๐

โปรแกรมที่ ๓ เน้นหนักวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ปีที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ภาษาไทย	ท. ๔๐๑ ภาษาไทย	๓—๐—๓	ท. ๔๐๒ ภาษาไทย	๓—๐—๓	๑๒	๒๘
สังคมศึกษา	ส. ๔๑๑ ภูมิศาสตร์	๑—๐—๑	ส. ๔๑๒ ภูมิศาสตร์	๑—๐—๑	๔	
	ส. ๔๒๑ ประวัติศาสตร์	๑—๐—๑	ส. ๔๒๒ ประวัติศาสตร์	๑—๐—๑	๔	
	ส. ๔๓๑ หน้าที่พลเมือง	๑—๐—๑	ส. ๔๔๒ ศีลธรรม	๑—๐—๑	๔	
พลานามัย	พ. ๔๐๑ พลานามัย	๑—๑—๑	พ. ๔๐๒ พลานามัย	๑—๑—๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน	ว. ๔๒๑ เคมี ๑	๒—๒—๓	ว. ๔๒๒ เคมี ๒	๒—๒—๓	๑๒	๔๔
วิทยาศาสตร์	ว. ๔๓๑ ชีววิทยา ๑	๒—๒—๓	ว. ๔๓๒ ชีววิทยา ๒	๒—๒—๓	๑๒	
	ว. ๔๔๑ ฟิสิกส์ ๑	๔—๒—๕	ว. ๔๔๒ ฟิสิกส์ ๒	๔—๒—๕	๒๐	

บทที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
คณิตศาสตร์	ค. ๔๑๑ คณิตศาสตร์ ๑	๖–๐–๖	ค. ๔๑๒ คณิตศาสตร์ ๒	๖–๐–๖	๒๔	
ภาษาอังกฤษ	อ. ๔๑๑ ENGLISH ๑	๔–๐–๔	อ. ๔๑๒ ENGLISH ๒	๔–๐–๔	๑๖	๒๘
	อ. ๔๒๑ READING ๑	๓–๐–๓	อ. ๔๒๒ READING ๒	๓–๐–๓	๑๒	
วิชาเลือกเสรี	ส. ๐๑๖ ประชากรศึกษา	๒–๐–๒	ส. ๐๑๓ อุตุนิยมวิทยา	๒–๐–๒	๖	
		๓๐–๗–๓๓		๓๐–๗–๓๓	๑๓๐	

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม	หน่วยกิต
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ภาษาไทย	ท. ๕๐๓ ภาษาไทย	๓–๐–๓	ท. ๕๐๔ ภาษาไทย	๓–๐–๓	๑๒	๒๘
สังคมศึกษา	ส. ๕๑๓ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๕๑๔ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๕๒๓ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๕๒๔ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๕๔๓ ศีลธรรม	๑–๐–๑	ส. ๕๓๔ หน้าที่พลเมือง	๑–๐–๑	๔	
พลานามัย	พ. ๕๐๓ พลานามัย	๑–๑–๑	พ. ๕๐๔ พลานามัย	๑–๑–๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน วิทยาศาสตร์	ว. ๕๒๓ เคมี	๒–๒–๓	ว. ๕๒๔ เคมี	๒–๒–๓	๑๒	๔๔
	ว. ๕๓๓ ชีววิทยา	๒–๒–๓	ว. ๕๓๔ ชีววิทยา	๒–๒–๓	๑๒	
	ว. ๕๔๓ ฟิสิกส์	๔–๒–๕	ว. ๕๔๔ ฟิสิกส์	๔–๒–๕	๒๐	

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต
วิชาบังคับ (รายวิชา)					
คณิตศาสตร์	ค. ๕๑๓ คณิตศาสตร์ ๓	๖—๐—๖	ค. ๕๑๔ คณิตศาสตร์ ๔	๖—๐—๖	๒๔
ภาษาอังกฤษ	อ. ๕๑๓ ENGLISH ๓	๔—๐—๔	อ. ๕๑๔ ENGLISH ๔	๔—๐—๔	๑๖ } ๒๘
	อ. ๕๒๓ READING ๓	๓—๐—๓	อ. ๕๒๔ READING ๔	๓—๐—๓	๑๒ }
วิชาเลือกเสรี	ส. ๐๓๒ สังคมไทย	๒—๐—๒	—		๖
		๓๐—๗—๓๓		๒๘—๗—๓๑	๑๓๐

โปรแกรมที่ ๔ (ธุรกิจ)
ปีที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ภาษาไทย	ท. ๔๐๑ ภาษาไทย	๓–๐–๓	ท. ๔๐๒ ภาษาไทย	๓–๐–๓	๑๒	๒๘
สังคมศึกษา	ส. ๔๑๑ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๔๑๒ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๔๒๑ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๔๒๒ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๔๓๑ หน้าที่พลเมือง	๑–๐–๑	ส. ๔๓๒ ศีลธรรม	๑–๐–๑	๔	
พลานามัย	พ. ๔๐๑ พลานามัย	๑–๑–๑	พ. ๔๐๒ พลานามัย	๑–๑–๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน						
วิทยาศาสตร์	ว. ๐๑๑ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	ว. ๐๑๒ วิทย์ทั่วไป	๓–๐–๓	๖	

ปีที่ ๔

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม	หน่วยกิต
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ธุรกิจ	ชธ. ๔๒๑ บัญชี ๑	๓–๐–๓	ชธ. ๔๒๒ บัญชี ๒	๓–๐–๓	๑๒	๔๒
	ชธ. ๐๒๕ คณิตธุรกิจ ๑	๒–๐–๒	ชธ. ๐๒๖ คณิตธุรกิจ ๒	๒–๐–๒	๘	
	ชธ. ๐๓๑ ความรู้ธุรกิจ ๑	๓–๐–๓	ชธ. ๐๓๒ ความรู้ธุรกิจ ๒	๓–๐–๓	๖	
			ชธ. ๔๓๕ การขาย ๑	๒–๑–๒	๔	
	ชธ. ๔๑๑ พิมพ์ดีดไทย ๑	๓–๐–๓	ชธ. ๔๑๒ พิมพ์ดีด อ. ๑	๑–๔–๓	๑๒	
ภาษาอังกฤษ	อ. ๔๑๑ English ๑	๔–๐–๔	อ. ๔๑๒ English ๒	๔–๐–๔		
ภาษาไทย						
วิชาเลือกเสรี	ศ. ๐๑๖ ความรู้เกี่ยวกับศิลป์	๑-๒-๒	ศ. ๐๑๑ ออกแบบพานิชศิลป์	๑-๒-๒	๘	๑๗
	ส. ๐๓๒ สังคมไทย	๒–๐–๒	ส. ๐๒๘ ปัญหาระหว่างประเทศ	๑-๐-๑	๗	
	ท. ๐๓๑ ภาษากับวัฒนธรรม	๒-๒-๐			๒	
		๓๐–๓–๓๑		๒๗–๘–๓๐		๑๑๙

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวมหน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ภาษาไทย	ท. ๕๐๓ ภาษาไทย	๓–๐–๓	ท. ๕๐๔ ภาษาไทย	๓–๐–๓	๑๒	๒๘
สังคมศึกษา	ส. ๕๑๓ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๕๑๔ ภูมิศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๕๒๓ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	ส. ๕๒๔ ประวัติศาสตร์	๑–๐–๑	๔	
	ส. ๕๔๓ ศีลธรรม	๑–๐–๑	ส. ๕๓๔ หน้าที่พลเมือง	๑–๐–๑	๔	
พลานามัย	พ. ๕๐๓ พลานามัย	๑–๑–๑	พ. ๕๐๔ พลานามัย	๑–๑–๑	๔	
วิชาเลือกพื้นฐาน						
วิทยาศาสตร์	–		–			

ปีที่ ๕

หมวดวิชา	ภาค ๑ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	ภาค ๒ รายวิชา	คาบ หน่วยกิต	รวม หน่วยกิต	
วิชาบังคับ (รายวิชา)						
ธุรกิจ	ชธ. ๕๑๗ ชวเลขไทย	๑–๔–๓	ชธ. ๕๑๘ ชวเลขไทย ๒	๑–๔–๓	๑๒	๔๒
	ชธ. ๐๓๓ กฎหมาย ๑	๒–๐–๒	ชธ. ๐๓๔ กฎหมาย ๒	๒–๐–๒	๘	
			–		๖	
	ชธ. ๔๓๖ การขาย ๒	๒–๑–๒	–		๔	
	ชธ. ๐๑๓ พิมพ์ดีด ๒	๑–๔–๓	ชธ. ๐๑๔ พิมพ์ดีด ๓	๑–๔–๓	๑๒	
ภาษาอังกฤษ	อ. ๕๑๓ English ๓	๔–๐–๔	อ. ๕๑๔ English ๔	๔–๐–๔	๑๖	๒๒
	อ. ๐๕๑ Business E. ๑	๓–๐–๓	อ. ๐๕๒ Business E. ๒	๓–๐–๓	๖	
ภาษาไทย			ท. ๐๗๑ ไทยธุรกิจ	๒–๐–๒	๒	๔
			ท. ๐๑๑ ศิลปะการพูด	๒–๐–๒	๒	
วิชาเลือกเสรี	ศ. ๐๑๑๖ ออกแบบผลิตภัณฑ์	๑-๒-๒	ส. ๐๑๒ ประชากรศึกษา	๒–๐–๒	๘	๑๗
	ชค. ๐๑๑ วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ	๒–๐–๒	ชค. ๐๑๒ ความสัมพันธ์ในครอบครัว	๒–๐–๒	๗	
					๒	
		๒๓–๑๒–๒๘		๒๖–๙–๓๐		๑๑๙

ความต้องการเกี่ยวกับวิชาพื้นฐานเฉพาะตามลักษณะสาขาวิชาที่
ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐกำหนด

สาขาวิชาตาม UNESCO / รายวิชา/หน่วยกิต	วิชาบังคับ	ภาษาไทย	สังคมศึกษา	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	วิชาที่ให้เลือกอย่างหนึ่งอย่างใด			วิชาอื่นๆ	หมายเหตุ
							ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาเยอรมัน	ภาษาบาลี		
1. เกษตรศาสตร์	28(1)			44	24	28					(1) ไม่รวมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป
— คณะเกษตร, ประมง, วนศาสตร์, สัตวแพทย์ศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติ											(2) เลือกอย่างหนึ่งอย่างใด (3) ให้เรียนฟิสิกส์
2. แพทย์ศาสตร์	28(1)			44	24	28					(4) เลือกเรียนหมวดศิลปศึกษาบังคับ ส.011, ส.012
— คณะทันตแพทย์ศาสตร์, แพทย-ศาสตร์, เภสัชศาสตร์ พยาบาลศาสตร์, เทคนิคการแพทย์											(5) ให้เรียนฟิสิกส์ 8 หน่วยกิตและเคมี 12 หน่วยกิต
3. วิทยาศาสตร์	28(1)			44	24	28					
— คณะวิทยาศาสตร์, วิทยา-ศาสตร์และอักษรศาสตร์											(6) วิชาการศิลปทฤษฎีและ/หรือปฏิบัติ
4. นิติศาสตร์											(7) ไม่รวมชีววิทยา
— คณะนิติศาสตร์	34	12	12		16(2)*	36	16(2)				หน่วยกิตที่ใช้เป็นหลักสูตร สสวท. หลักสูตรเก่าใช้ 8 หน่วยกิต
5. มนุษยศาสตร์	34	12	12	16(2)	16–24(2)	36	16(2)	16(2)	16(2)		
— คณะอักษรศาสตร์ โบราณคดี ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์											

รายวิชา/หน่วยกิต สาขาวิชาตาม UNESCO	วิชาบังคับ	ภาษาไทย	สังคมศึกษา	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	วิชาที่ให้เลือกอย่างหนึ่งอย่างใด			วิชาอื่นๆ	หมายเหตุ
							ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาเยอรมัน	ภาษาบาลี		
6. วิจิตรศิลป์											สำหรับรายละเอียดนั้นให้ดู
– คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	34			20[3]	16 – 24	28				10[4]	ในระเบียบการของแต่ละ
–สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม	34			20[5]	16 – 24	28				10[4]	มหาวิทยาลัย
– จิตรกรรมและมัณฑนศิลป์	34				16	28				12[6]	
7. วิศวกรรมศาสตร์											
– คณะวิศวกรรมศาสตร์	34			30[7]	24	28					
8. ศึกษาศาสตร์											
– ประเภทวิทยาศาสตร์	28			44	24	28					
– ประเภทศิลป	34	12	12	16[2]	16–24[2]	36	16[2]	16[2]	16[2]		
9. สังคมศาสตร์											
– ประเภทวิทยาศาสตร์	28			44	24	28					
– ประเภทศิลป (คณิต)	34	12	12		24	28					
– ประเภทศิลป (ภาษา)	34	12	12	16[2]	16–24[2]	36	16[2]	16[2]	16[2]		

การเปลี่ยนระบบชั้นเรียนและการใช้หลักสูตรใหม่

เพื่ออนุมัติให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ซึ่งจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๐ เป็นต้นไป กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และเตรียมการปรับระบบชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยกำหนดการจัดสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นตอนเดียวตลอด ใช้เวลาเรียนประมาณ ๖ ปี และแบ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาออกเป็น ๒ ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ ๓ ปี โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ. ศ. ๒๕๑๕ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศกำหนดการเปลี่ยนระบบชั้นเรียนและการใช้หลักสูตรใหม่ ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ดังต่อไปนี้

ระดับประถมศึกษา ให้มีชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หรือ ป. ๑–๖ และให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่แทนหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓ ภายในกำหนดเวลาต่อไปนี้

ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒–๖ นั้น ให้ใช้หลัก

สูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓ ซึ่งเป็นหลักสูตรเดิม และให้ยกเลิกชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

ปีการศึกษา ๒๕๒๒ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑–๒ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓–๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรเดิม

ปีการศึกษา ๒๕๒๓ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑–๓ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔–๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรเดิม

ปีการศึกษา ๒๕๒๔ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑–๔ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕–๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรเดิม

ปีการศึกษา ๒๕๒๕ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑–๕ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรเดิม และเมื่อสิ้นปีการศึกษา ๒๕๒๕ นี้แล้ว จะไม่มีชั้นเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาเดิมเหลืออยู่เลย

ปีการศึกษา ๒๕๒๖ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ครบทุกชั้น คือ ป. ๑ ถึง ป. ๖

ระดับมัธยมศึกษา ให้แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หรือ ม. ๑ ถึง ม. ๓ และมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือ ม. ๔ ถึง ม. ๖ และ

ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่แทนหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธ-ศักราช ๒๕๑๘ ภายในกำหนดเวลาต่อไปนี้

ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หรือ ม. ๑ ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑–๓ หรือ ม. ๑ ถึง มศ. ๓ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔–๕ หรือ มศ. ๔ ถึง มศ. ๕ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๒ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑–๒ หรือ ม. ๑ ถึง ม. ๒ ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒–๓ หรือ มศ. ๒ ถึง มศ. ๓ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔–๕ หรือ มศ. ๔ ถึง มศ. ๕ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๓ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่๑–๓ หรือ ม. ๑ ถึง ม. ๓ ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หรือ มศ. ๓ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔–๕ หรือ มศ. ๔ ถึง มศ. ๕ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๔ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่๑–๔ หรือ ม. ๑ ถึง ม. ๔ ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔–๕

หรือ มศ. ๔ ถึง มศ. ๕ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๕ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปี ๑–๕ หรือ ม. ๑ ถึง ม. ๕ ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หรือ มศ. ๕ ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ เมื่อสิ้นปีการศึกษา ๒๕๒๕ นี้แล้วจะไม่มีชั้นเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาเก่าเหลืออยู่เลย

ปีการศึกษา ๒๕๒๖ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ครบทุกชั้น หรือ ม. ๑ ถึง ม. ๖

เนื่องจากได้มีการยกเลิกชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ หรือ ป. ๗ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๑ เป็นต้นไป ดังนั้น ในปีการศึกษา ๒๕๒๑ จึงกำหนดให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และหรือผู้ที่สอบตกชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ที่ประสงค์จะศึกษาต่อ ให้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หรือ ม. ๑ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นใหม่ และให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ที่ประสงค์จะศึกษาต่อ ให้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หรือ มศ. ๑ หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓

สิ่งละอันพันละน้อย

จากลูก ๆ หลาน ๆ

มาตราที่ใช้ในการตวงเครื่องปรุง

๓	ช้อนชา	เท่ากับ	๑ ช้อนโต๊ะ
๔	ช้อนโต๊ะ	,,	๑/๔ ถ้วย
๕ $\frac{๑}{๓}$	ช้อนโต๊ะ	,,	๑/๓ ถ้วย
๘	ช้อนโต๊ะ	,,	๑/๒ ถ้วย
๑๖	ช้อนโต๊ะ	,,	๑ ถ้วย
๒	ถ้วย	,,	๑ ไพนท์
๒	ไพนท์	,,	๑ คว๊อท
๔	คว๊อท	,,	๑ แกลลอน

เทคนิคในการตวงเครื่องปรุง

๑. การตวงแป้ง จะต้องร่อนแป้งก่อนตวง เวลาตวงใช้สแปตูลาหรือช้อนตักแป้งที่ร่อนแล้วใส่ถ้วยตวงอย่างเบามือ แล้วใช้สแปตูลาสันตรงหรือสันมีดที่ตรงปาดแป้งให้เสมอกับปากถ้วยตวง ห้ามไม่ให้เคาะหรือเขย่าหรือจัดแป้งให้แน่นเป็นอันขาด โดยเฉพาะการตวงแป้งในการทำขนมเค๊ก

๒. การตวงน้ำตาล

ก. น้ำตาลทรายขาว หลังจากที่ร่อนน้ำตาลแล้ว ตักน้ำ

ตาลใส่ถ้วยตวงแล้วปาดน้ำตาลให้เสมอปากถ้วยด้วยสแปฺทูลาสันตรง เช่นเดียวกับการตวงแป้ง

ข. น้ำตาลทรายแดง ตักน้ำตาลทรายแดงที่ร่อนแล้วใส่ถ้วยตวงจัดให้แน่นพอสมควรซึ่งจะทำให้น้ำตาลที่เทออกมายังคงเป็นรูปถ้วยอยู่

๓. การตวงเนย มี ๒ ชนิด คือ

ก. การตวงเนยนิ่ม ใช้สแปตูลาตักเนยใส่ถ้วยตวง อย่าให้มีช่องอากาศข้างใน แล้วปาดเนยให้เสมอระดับปากถ้วยตวงด้วยสแปตูลา

ข. การตวงเนยที่แข็ง เนยชนิดนี้ไม่อาจตวงด้วยวิธีแรกได้จึงต้องใช้การตวงแบบ "แทนที่น้ำ" ตัวอย่าง ถ้าต้องการเนย ๑/๒ ถ้วย ให้เอาน้ำเย็นใส่ถ้วยตวงชนิด ๑ ถ้วยตวง เพียง ๑/๒ ถ้วย แล้วตักเนยใส่ถ้วยตวงจนทำให้น้ำขึ้นเต็มถ้วยเทน้ำออก เนยที่เหลือจะมีปริมาตรเท่ากับ ๑/๒ ถ้วย

๔. การตวงของเหลว ถ้วยแก้วที่ใช้ตวงของเหลวจะต้องวางบนพื้นที่เรียบและมองเห็นระดับได้ชัดเจน ไม่ควรถือถ้วยตวงเวลาดูระดับของเหลว เพราะจะทำให้ของเหลวมีระดับเอียง ทำให้ปริมาณที่ตวงได้ไม่ถูกต้อง

๕. การตวงน้ำเชื่อมหรือน้ำผึ้ง ควรใช้ช้อนที่ทาด้วยน้ำมันเสียก่อน เพื่อไม่ให้น้ำเชื่อมหรือน้ำผึ้งติดช้อน

การใช้เตาอบ

๑. เพื่อให้เตามีอุณหภูมิตามที่ต้องการเมื่ออบขนม ควรปิดเตาอบไว้ล่วงหน้าอย่างน้อย ๒๐ นาที

๒. เพื่อให้แน่ใจว่าอุณหภูมินั้นถูกต้องตามต้องการควรมีเทอร์-มอมิเตอร์วางไว้ให้เห็นชัดเจนในเตาอบ

๓. ชั้นที่วางขนมสำหรับอบจะต้องไม่เอียง เพราะถ้าชั้นวางขนมเอียงจะทำให้ขนมที่ได้มีรูปร่างผิดไปจากที่ต้องการ หรืออาจหกได้

๔. เมื่อทำขนมหกลงในเตาหรือเมื่อใช้เตาอบเสร็จแล้ว จะต้องทำความสะอาดทันทีด้วยฟองน้ำหรือผ้าชื้น ๆ มิฉะนั้นจะทำให้เตาอบเหม็น และขนมที่อบครั้งต่อไป จะมีกลิ่นเหม็นได้

เกร็ดที่ควรรู้

นมสด ๑ ถ้วย เท่ากับ นมข้นจืด ๑/๒ ถ้วย ผสมกับน้ำ ๑/๒ ถ้วย นมเปรี้ยว ๑ ถ้วย เท่ากับ น้ำนมสด ๑ ถ้วย ผสมกับน้ำส้ม ๑ ๑/๓ ช้อนโต๊ะ หรือ เท่ากับ น้ำนมสด ๑ ถ้วย ผสมกับน้ำมะนาว ๑ ๑/๒ ช้อนโต๊ะ ช๊อกโกแลต ๑ ชิ้นสี่เหลี่ยม (๑ ออนซ์) เท่ากับโกโก้ ๓ ช้อนโต๊ะผสมกับเนย หรือมาร์การีน ๑ ช้อนโต๊ะ

เค๊กกล้วยหอม

เครื่องปรุง ๑. แป้งสาลี ๔ ถ้วย

๒. เนยขนาด ๖ ออนซ์ ๑ กระป๋อง

๓. น้ำตาลทราย ๒ ถ้วย

๔. น้ำวานิลา ๑ ช้อนชา
๕. ไข่ไก่ ๘ ฟอง
๖. กล้วยหอมครึ่งหวี (๖ ผล)
๗. มะนาว ๑ ลูก
๘. กระดาษสีน้ำตาล ๑ แผ่น

วิธีทำ ๑. มะนาวผ่า ๒ บีบเอาแต่น้ำ กล้วยหอมผ่าสี่ตัดยาวขนาดครึ่งนิ้วใส่อ่างจนหมด เทมะนาวลงเคล้าพักไว้

๒. เนยกับน้ำตาลใส่อ่างตีให้ขึ้น ใส่ไข่ไก่ทีละ ๒ ฟองจนหมด ๕ นาทีต่อครั้ง เทกล้วยหอมใส่ลงคนให้เข้ากัน แร่งแป้งค่อย ๆ คนจนเข้ากันดี

๓. ถาดที่จะใช้ทาเนยตัดกระดาษสีน้ำตาลให้เท่ากับพิมพ์ทาเนยบนกระดาษอีกครั้ง เทขนมใส่นำเข้าเตาอบจนสุก ยกลงเทคว่ำลงบนกระดาษ และเทคว่ำอีกครั้ง เอาหน้าขึ้นเอาก้นถาดกดให้เรียบตัดเป็นชิ้นสี่-เหลี่ยม รับประทานได้หรือจะใส่ถ้วยกระดาษใส่พิมพ์เล็ก ๆ ก็ได้ โรยเนยแข็งขูดและเข้าเตาอบ

สัปปะรดเค๊ก

เครื่องปรุง ๑. ไข่ไก่ ๘ ฟอง
๒. แป้งสาลี ๓ ๑/๒ ถ้วย
๓. เนยขนาด ๑๒ ออนซ์ ๑ กระป๋อง

๔. สับปะรด ๑ ผลเล็ก
๕. น้ำตาลทราย ๓ ถ้วย (เชื่อมสับปะรด ๑ ขนม ๒ ถ้วย)
๖. ผงฟู ๑ ช้อนชา
๗. น้ำวานิลา

วิธีทำ

๑. ปอกสับปะรดผ่า ๔ ฝานเอาไส้ออกหั่นขวางลูก ๓/๘ นิ้ว น้ำตาล ๑ ถ้วย ใช้กระทะทองตั้งไฟไม่ต้องใส่น้ำ ปล่อยให้ไหม้เป็นสีเหลืองแก่ (ไม่ใช่ไหม้จนขม) นำสับปะรดใส่ลงเชื่อมแล้วเคี่ยวจนงวดหมั่นคน มิฉะนั้นจะไหม้ติดกัน งวดแล้วใส่วานิลา ยกทิ้งไว้ให้เย็น

๒. ตวงเนยใส่อ่างกับน้ำตาล ๒ ถ้วย ตีจนขึ้นขาว ต่อยไข่ใส่ทีละ ๒ ฟอง จนหมดใส่น้ำวานิลา ตวงแป้ง ๘ ๑/๔ ถ้วย ค่อย ๆ แร่งลงพร้อมกับผงฟู คนให้เข้ากัน

๓. ทาเนยในถาดรูปกลมให้มาก ๆ นำสับปะรดลงเรียงให้ชิดกันเอาทางโค้งไว้ตรงพิมพ์ ถ้าโหว่ให้เอาเศษ ๆ แซมให้เต็ม น้ำที่เหลือเทใส่ขนมคนให้เข้ากัน ยกอ่างแป้งเทใส่พิมพ์นำไปอบให้สุกยกลงคว่ำพิมพ์ลงสับปะรดจะกลับอยู่ข้างบน

เค๊กส้ม

เครื่องปรุง
๑. แป้งสาลี ๘ ถ้วย
๒. ไข่ไก่ ๗ ฟอง
๓. น้ำตาล ๒ ถ้วย
๔. ส้มเขียวหวาน ๓ ผล
๕. ผงฟู ๑ ช้อนชา
๖. เนย ๑๖ ออนซ์ ๑ กระป๋อง
๗. ถั่วลิสงคั่วหั่น ๒ ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ
๑. แป้งสาลีร่อนแล้วตวง ๘ ถ้วย
๒. ผสมเนยกับน้ำตาลคนจนขึ้นขาว ใส่ไข่ลงตีพอไข่แตก ใส่น้ำวานิลา น้ำส้มคั้น (เหลือจากแกนในส้มคั้น)
๓. ส้ม ๓ ลูก ใช้ผิวเพียง ๑ ลูก หั่นละเอียด นอกนั้นแกะเอาแต่เนื้อ เทขนมลงในถาดทาเนยกรุกระดาษและทาเนยถึงขอบบน เอาถั่วลิสงโรยหน้าโรยผิวส้มทับ หยิบส้มที่แกะออกเป็นกลีบ ๆ ไว้โรยลง เข้าเตาอบ เหลืองเกรียมใช้ได้

เค๊กนิวโกลด์

เครื่องปรุง
แป้งเค๊กร่อนแล้ว ๒ ถ้วย เนย ๑/๒ ถ้วย
น้ำตาล ๓/๔ ถ้วย น้ำนมสด ๑/๒ ถ้วย

ผงฟู ๓ ช้อนชา ไข่แดง ๔ ฟอง

เกลือ ๑/๔ ช้อนชา วานิลลา ๑/๒ ช้อนชา

วิธีทำ

๑. ร่อนแป้ง ผงฟู และเกลือให้เข้าด้วยกัน ๒–๓ ครั้ง

๒. ตีเนยให้ขึ้นฟู แล้วค่อย ๆ ใส่น้ำตาล ตีให้เข้ากัน

๓. เมื่อตีเนยและน้ำตาลขึ้นดีแล้ว ใส่ไข่ลงทีละฟอง และตีให้เข้ากันทุกครั้ง สุดท้ายเติมวานิลลาแล้วคนให้เข้ากัน

๔. แบ่งแป้งเป็น ๓ ส่วน และแบ่งน้ำนมเป็น ๒ ส่วน แล้วใส่แป้งสลับน้ำนมลงในเนยตีได้ที่แล้วจนหมด คนให้เข้ากันเบา ๆ

๕. เทส่วนผสมลงในถาดอบเค๊กขนาด ๑๓×๙×๒ นิ้ว

๖. อบในเตาอบร้อนปานกลาง (๓๕๐ องศา) ใช้เวลาประมาณ ๓๕–๔๐ นาที

๗. เมื่อสุกแล้วเอาออกจากเตา เอาออกจากถาดวางให้เย็นบนตะแกรง เมื่อเย็นแล้วจึงนำมาแต่งหน้า

หน้าไข่ขาว

เครื่องปรุง ไข่ขาว ๒ ฟอง น้ำตาล ๑ ๑/๒ ถ้วย

ครีมออฟทาร์ทาร์ ๑/๔ ช้อนชา หรือ คาโร ๑ ช้อนโต๊ะ

น้ำ ๑/๓ ถ้วย วานิลลา ๑ ช้อนชา

วิธีทำ

๑. ใส่ไข่ขาวน้ำตาล ครีมออฟทาร์ทาร์ และน้ำลงในหม้อตุ๋นชั้นบน

๒. วางหม้อตุ๋นบนน้ำเดือด

๓. ใช้ที่ตีไข่ตีส่วนผสมในหม้อตุ๋น จนกระทั่งไข่ตั้งยอด

๔. ยกไข่ที่ตีได้ที่แล้วลงจากเตา ค่อย ๆ เติมวานิลลา แล้วคนให้เข้ากัน

วิธีย้อมสีมะพร้าวใช้แต่งหน้าเค๊ก

๑. ขูดมะพร้าวทึมทึกให้เป็นฝอยละเอียดหรือเป็นเส้นยาว ๆ ก็ได้

๒. ค่อย ๆ หยดสีลงบนมะพร้าวที่ขูดไว้แล้วค่อย ๆ เขี่ยให้มะพร้าวติดสีสม่ำเสมอกัน เพื่อไม่ให้สีจัดเกินไปควรใช้น้ำผสมให้สีจางลง

๓. เพื่อป้องกันไม่ให้มะพร้าวบูดเร็ว ควรนึ่งเสียก่อนประมาณ ๑๕ นาที

หน้าเนย–แต่งหน้าเค๊กกล้วย

เครื่องปรุง ครีสโก้ ๑ ถ้วย เนย ๑/๔ ถ้วย เกลือ ๑/๘ ช้อนชา วานิลลา ๑ ๑/๒ ช้อนชา น้ำตาลป่นประมาณ ๘ ถ้วย สีสำหรับใส่ขนม

วิธีทำ

๑. ตีเนยและครีสโก้ให้เข้ากัน ค่อย ๆ เติมเกลือและน้ำตาลทีละน้อยประมาณ ๑ ถ้วย

๒. เติมวานิลลา คนให้เข้ากันดี แล้วจึงใส่น้ำตาลที่เหลือทั้งหมดแล้วตีให้เข้ากัน

๓. ถ้าต้องการให้เป็นสีอะไรก็ค่อย ๆ หยดสีนั้น ๆ แล้วคนให้เข้ากัน หน้าเค๊กชนิดนี้ใช้บีบเป็นหน้าดอกไม่ได้

เค๊กช๊อกโกแลต

เครื่องปรุง

แป้งเค๊ก ๒ ถ้วย	ผงฟู ๓ ช้อนชา
เกลือ ๑/๔ ถ้วย	เนย ๒/๓ ถ้วย
น้ำตาล ๑ ๑/๔ ถ้วย	ไข่ ๓ ฟอง
น้ำนมสด ๑/๒ ถ้วย	โกโก้ผง ๑/๒ ถ้วย
น้ำ ๑/๒ ถ้วย	

วิธีทำ

๑. ต้มโกโก้กับน้ำตาล ๑/๔ ถ้วย และน้ำ ๑/๒ ถ้วย เข้าด้วยกันจนเดือดยกลงจากเตาวางไว้ให้เย็น

๒. ร่อนแป้ง เกลือ และผงฟูให้เข้ากัน ๓ ครั้ง

๓. ตีเนยกับน้ำตาลจนขึ้นขาวฟู ใส่ไข่ทีละฟองจนครบ ๓ ฟอง ตีแรง ๆ ให้ไข่เข้ากับเนย ตีทุกครั้งที่ใส่ไข่แต่ละฟอง

๔. ผสมโกโก้ที่ต้มกับนมจนหมด

๕. เติมแป้งสลับกับนมจนหมด ใส่วานิลลาแล้วคนให้เข้ากัน

๖. ตักเค๊กใส่ถ้วยขนาดเล็กที่เป็นกระดาษวางในถาด

มัฟฟิน อบในเตาที่ร้อนปานกลาง (๓๕๐ องศา) ๑๐–๑๖ นาที

๗. เมื่อเค๊กสุกดีแล้ว เอาออกจากเตาอบเทออกจากพิมพ์วางให้เย็นบนตะแกรงลวด เมื่อเย็นแล้วแต่งหน้าด้วยหน้าที่เตรียมไว้ได้

หน้าเนย

เครื่องปรุง	เนย	๑/๔ ถ้วย
	ครีสโก้	๓/๔ ถ้วย
	น้ำตาลป่นประมาณ	๓ ถ้วย
	ช๊อกโกแลต	๒ ออนซ์

วิธีทำ

๑. ตีเนยและครีสโก้ให้เข้ากันดี ค่อย ๆ เติมน้ำตาลป่นทีละน้อย

๒. ละลายช๊อกโกแลตในหม้อตุ๋นชั้นบน ทิ้งไว้จนเย็นจึงค่อย ๆ เทลงในเนยที่ตีไว้ คนเบา ๆ ให้เข้ากันดี นำไปแต่งหน้าแยมโรลที่เตรียมไว้

วิธีแต่งหน้าแยมโรลอย่างง่าย

๑. แต่งเป็นท่อนไม้ โดยวางแยมโรลตามแนวนอน ทาหน้าเนยให้ทั่วและสม่ำเสมอทั้งอัน ใช้ซ่อมขูดให้เป็นลายไม้และเพื่อให้สวยงาม อาจจะตกแต่งด้วยใบไม้ ดอกไม้น้ำตาลก็ได้

๒. แต่งเปิ่นเทียนตัดแยมโรลให้ยาวพอตั้งได้โดยไม่ล้ม ใช้หน้าเนยทาให้ทั่ว แล้วโรยด้วยน้ำตาลเม็ดสีต่าง ๆ และใช้ลูกกวาด เยลลี่ตัดให้เหมือนเปลวเทียนประดับก็ได้

แยมโรล

เครื่องปรุง

แป้งเค้กร่อนแล้ว	๖	ถ้วย
ผงฟู	๑	ช้อนชา
น้ำตาลป่น	๑	ถ้วย
ไข่ไก่	๔	ฟอง
เกลือ	๑/๔	ช้อนชา
น้ำมะนาว	๑	ช้อนโต๊ะ
วานิลลา	๑	ช้อนชา

วิธีทำ

๑. เตรียมถาดสี่เหลี่ยมตื้นขนาด ๘×๑๒ นิ้ว ปูด้วยกระดาษแก้ว ทาเนยให้ทั่ว ๒ ถาด

๒. ร่อนแป้ง เกลือ ผงฟูให้เข้ากัน ๓ ครั้ง

๓. ตีไข่จนฟู ค่อย ๆ ผสมน้ำตาลลงทีละน้อย ตีเรื่อย ๆ จนหมดน้ำตาล แล้วตีต่อไปแรง ๆ อีกประมาณ ๓–๔ นาที

๔. ค่อย ๆ ผสมแป้งที่ร่อนแล้วลงในชามไข่ คนเบา ๆ จนเข้ากันดี ใส่น้ำมะนาวและวานิลลา คนพอให้

เข้ากัน

๕. ตักขนมใส่ถาดทั้งสองที่เตรียมเอาไว้ เอาเข้าอบในเตาที่ร้อนขนาดกลาง (๓๕๐ องศา) ประมาณ ๗ นาทีก็สุก เอาออกจากเตา

๖. เตรียมผ้าขาวบางขนาดโตกว่าถาดขนมเล็กน้อย ปูบนตะแกรง โรยน้ำตาลป่นให้ทั่วบาง ๆ เทขนมลงบนผ้าขาวบาง ลอกกระดาษข้างหลังออกให้หมด แล้วใช้มีดคม ๆ ตัดขอบที่แข็งออกให้หมด ม้วนเค๊กกับผ้าขาวบางให้เป็นแท่งกลม วางทิ้งไว้จนเย็น แก้ม้วนเค๊กออก ทาด้วยหน้าเนยบาง ๆ แล้วม้วนเข้าเป็นแท่งอีกครั้งหนึ่ง ใช้หน้าเนยแต่งหน้าตามต้องการ

๗ คุกกวงล้อสองสี

เครื่องปรุง	แป้งออลเพอร์โพส ๑ ๓/๔ ถ้วย	ผงฟู	๑/๒ ช้อนชา
	เกลือ ๑/๘ ช้อนชา	เนย	๑/๒ ถ้วย
	ไข่ ๑ ฟอง	วานิลลา	๑ ช้อนชา
	กาแฟผง ๑ ช้อนชา	ถั่วสับหยาบ ๆ	๑/๓ ถ้วย
	ช๊อกโกแลตไม่หวาน ๑ ออนซ์	น้ำตาล	๒/๓ ถ้วย

วิธีทำ

๑. ร่อนแป้ง ผงฟู และเกลือให้เข้ากัน ๒–๓ ครั้ง

๒. ตีเนยและน้ำตาลให้เข้ากัน แล้วใส่ไข่ตีให้เข้ากันดี

ค่อย ๆ ผสมแป้งที่ร่อนไว้เข้าด้วยกัน

๓. แบ่งแป้งที่ผสมแล้วออกเป็น ๒ ส่วนเท่า ๆ กัน ส่วนหนึ่งเติมกาแฟผงและถั่วสับหยาบ ๆ คนให้เข้ากัน ห่อด้วยกระดาษไขเอาเข้าตู้เย็นไว้ ส่วนที่ ๒ เติมช็อกโกแลตไม่หวานที่ละลายแล้วให้เข้ากัน ห่อด้วยกระดาษไขแล้วเอาเข้าตู้เย็นเหมือนส่วนแรกจนอยู่ตัว

๔. เมื่อคุ๊กกี้อยู่ตัวดีแล้ว เอาออกจากตู้เย็นคลึงด้วยไม้คลึงแป้งให้เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมขนาด ๑๖×๘ นิ้ว เท่ากันทั้ง ๒ ส่วน วางคุ๊กกี้กาแฟบนคุ๊กกี้ช็อกโกแลต แล้วม้วนเป็นแท่งเดียวกัน ห่อด้วยกระดาษไข แล้วเอาเข้าตู้เย็นอีกครั้งประมาณ ๒ ชั่วโมง

๕. เมื่อคุ๊กกี้อยู่ตัวดีแล้ว เอาออกจากตู้เย็น หั่นด้วยมีดคม ๆ ให้เป็นแว่นหนาประมาณ ๑/๔ วางเรียงในถาดของคุ๊กกี้ที่ไม่ทาน้ำมัน

๖. อบในเตาร้อนปานกลาง (๓๕๐ องศา) ประมาณ ๙–๑๒ นาที เมื่อสุกแล้ว แซะขนมออกจากถาดวางให้เย็นบนตะแกรงลวด

คุ๊กกี้กาแฟ

เครื่องปรุง เนยอ่อน ๑/๒ ถ้วย

ไข่ ๑ ฟอง
น้ำตาลทราย ๑/๓ ถ้วย
วานิลลา ๑/๒ ช้อนชา
แป้งวอดเพอร์โพส ๓/๔ ถ้วย
เกลือ ๑/๘ ช้อนชา
กาแฟผง ๑–๑ ๑/๒ (๑ ถึง ๑ ช้อนครึ่ง) ช้อนชา

วิธีทำ

๑. ตีเนยจนขึ้นฟูด้วยไม้พาย
๒. เติมน้ำตาล วานิลลา ไข่ และกาแฟ และตีกันคนเข้ากันดี
๓. ร่อนแป้งกับเกลือให้เข้ากันดี ๒–๓ ครั้ง (ถ้าเนยเค็มแล้วไม่ต้องใส่เกลือก็ได้) แล้วค่อย ๆ ผสมแป้งลงในเนยที่ตีไว้ คนให้เข้ากันอย่างเบามือ แต่อย่าคนให้มากนัก
๔. ใช้ช้อนเล็ก ๒ อัน ตักคุ๊กกี้หยอดบนถาดอบคุ๊กกี้วางห่างกันประมาณ ๑ นิ้ว
๕. อบในเตาที่มีขนาดกลาง (๓๕๐ องศา) จนขนมสุกใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที
๖. เอาขนมออกจากเตา แซะคุ๊กกี้ออกจากถาดขณะยังร้อน ๆ อยู่ วางพักให้ขนมเย็นบนตะแกรงลวด
๗. เมื่อขนมเย็นแล้วเก็บไว้รับประทานในขวดที่ปิดฝาแน่น

คุ๊กกี้ถั่ว

เครื่องปรุง
- เนย ๑/๔ ถ้วย คริสโก้ ๑/๔ ถ้วย
- น้ำตาลทราย ๑/๒ ถ้วย น้ำตาลทรายแดง ๑/๒ ถ้วย
- ไข่ ๑ ฟอง แป้งออลเพอร์โพส ๑ ๑/๔ ถ้วย
- ผงฟู ๑/๒ ช้อนชา ผงโซดา ๓/๔ ช้อนชา
- เกลือ ๑/๔ ช้อนชา เนยถั่ว ๑/๒ ถ้วย

วิธีทำ

๑. ผสมเนย คริสโก้ น้ำตาลทรายขาว และน้ำตาลทรายแดงเข้าด้วยกัน แล้วจึงใส่ไข่คนให้เข้ากันดี

๒. ร่อนแป้ง ผงฟู โซดา และเกลือให้เข้ากัน ๒–๓ ครั้ง

๓. ผสมแป้งที่ร่อนไว้ให้เข้ากับเนยที่เตรียมไว้ คนให้เข้ากัน

๔. ห่อแป้งคุ๊กกี้ที่ผสมดีแล้วด้วยกระดาษไข แช่ตู้เย็นพออยู่ตัว

๕. ปั้นแป้งคุ๊กกี้ให้เป็นก้อนกลม ๆ แล้วใช้ส้อมกดให้แบน วางในถาดอบคุ๊กกี้อบในเตาอบร้อนปานกลาง (๓๕๐ องศา) เวลา ๑๐–๑๒ นาที

๖. เมื่อสุกแล้ว เอาคุ๊กกี้ออกจากเตาอบ แซะขนมออกจากถาดวางให้เย็นบนตะแกรงลวด

สปริทซ์

เครื่องปรุง
- เนย ๑ ถ้วย น้ำตาล ๒/๓ ถ้วย

ไข่แดง ๓ ฟอง วานิลา ๑ ช้อนชา
แป้งออลเพอร์โพส ๒ ๑/๒ ถ้วย เกลือ ๑/๔ ช้อนชา
อัลมันต์ป่น ๑/๔ ถ้วย

วิธีทำ
๑. ตีเนยกับน้ำตาลให้เข้ากันดี เติมไข่แดงและวานิลา แล้วตีให้เข้ากัน ตอนสุดท้ายเติมอัลมันต์ป่นลงไป แล้วตีต่อไปจนเข้ากันดี
๒. ใช้ที่บีบคุ๊กกี้บีบให้เป็นรูปต่าง ๆ บนถาดคุ๊กกี้ที่ไม่ต้องทาเนย
๓. อบภายในเตาอบที่มีความร้อนปานกลาง (๓๕๐°) จนสุก ใช้เวลา ๗–๑๐ นาที
๔. เมื่อขนมสุกแล้ว ใช้สแปตูลาโลหะแซะขนมออกจากถาดทันที วางให้เย็นบนตะแกรงลวด แล้วจึงเก็บใส่ขวดที่ปิดฝาแน่น

โดนัท (ผงฟู)

เครื่องปรุง
แป้งออลเพอร์โพส ๔ ถ้วย
ผงฟู ๔ ช้อนชา
ลูกจันทน์ป่น ๑/๔ ช้อนชา
น้ำตาล ๑ ถ้วย
เนย ๒ ช้อนโต๊ะ
เกลือ ๑/๒ ช้อนชา

อบเชยป่น ๑/๒ ช้อนชา
ไข่ ๒ ฟอง
น้ำนม ๑/๒–๓/๔ ถ้วย
น้ำมันสำหรับทอด

วิธีทำ
๑. ร่อนแป้ง เกลือ ผงฟู และเครื่องเทศเข้าด้วยกัน ๒–๓ ครั้ง
๒. ตีไข่ น้ำตาล และเนยเข้าด้วยกัน
๓. เติมส่วนผสมแป้งลงในส่วนผสมไข่ สลับกับน้ำนม คนเล็กน้อยพอเข้ากัน ถ้าเหลวไปต้องเติมแป้งอีกเล็กน้อย แต่แป้งจะต้องนิ่ม
๔. ห่อแป้งที่ผสมแล้วด้วยกระดาษไข ใส่ไว้ในตู้เย็นจนอยู่ตัว
๕. คลึงแป้งที่อยู่ตัวแล้ว ให้หนาประมาณ ๑/๒ นิ้ว บนพื้นเรียบโรยด้วยแป้ง ใช้ที่ตัดโดนัทตัดแป้ง วางไว้ประมาณ ๒๐ นาที แล้วทอดในน้ำมันมาก ๆ ที่ร้อนปานกลางจนสุก
๖. เมื่อสุกดีแล้ว ซับน้ำมันด้วยกระดาษฟาง คลุกด้วยน้ำตาลป่น

บราวนี่สับปะรด

เครื่องปรุง แป้งออลเพอร์โพส ๑ ๑/๒ ถ้วย, ไข่ ๓ ฟอง

น้ำตาลทราย ๑ ๑/๒ ถ้วย, วานิลลา ๑ ช้อนชา
ผงฟู ๑ ช้อนชา, สับปะรดชิ้นเล็ก ๆ ๑ ถ้วย
เกลือ ๑/๔ ช้อนชา, ช๊อกโกแลตไม่หวาน ๒ ออนซ์
อบเชยป่น ๑/๒ ช้อนชา, ถั่วสับหยาบ ๆ ๑/๒ ถ้วย
เนย ๓/๔ ถ้วย

วิธีทำ

๑. ร่อนแป้ง ผงฟู เกลือ และอบเชยป่นให้เข้ากันดี ๒–๓ ครั้ง
๒. ตีเนยและน้ำตาลให้เข้ากัน แล้วจึงค่อย ๆ ใส่ไข่ลงทีละฟอง ตีให้เข้ากันดีทุกครั้ง
๓. ใส่แป้งที่ร่อนเอาไว้ลงในเนยที่ตีได้ที่แล้ว คนเบา ๆ ให้เข้ากันดีแล้วแบ่งแป้งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกใส่สับปะรด ส่วนหลังผสมกับถั่วสับ และช๊อกโกแลตที่ละลายแล้ว
๔. เทส่วนผสมช๊อกโกแลตในถาด ๔ เหลี่ยมขนาด ๑๓×๙ นิ้ว ที่ทาน้ำมันไว้ แล้วจึงค่อย ๆ เทส่วนผสมสับปะรดลงบนข้างบน ใช้มีดคนให้ส่วนผสมทั้ง ๒ เข้ากันเป็นลายหินอ่อน
๕. อบในเตาอบที่ร้อนปานกลาง (๓๗๕ องศา) ประมาณ ๓๕–๔๐ นาที
๖. เมื่อสุกแล้ว เอาออกวางให้เย็นบนตะแกรงลวด แล้วจึงตัดเป็นชิ้น ๔ เหลี่ยม

โดนัท (ยีสท์)

เครื่องปรุง น้ำนม ๑ ถ้วย ยีสท์ ๑ ช้อนโต๊ะ น้ำตาลทราย ๓/๔ ถ้วย กับอีก ๑ ช้อนโต๊ะ เนยหรือมาณการีม ๓ ช้อนโต๊ะ ผิวมะนาว ๒ ช้อนโต๊ะ แป้งออลเพอร์โพส ๔ ๑/๒ ถ้วย เกลือ ๑ ช้อนชา ไข่ ๑ ฟอง น้ำอุ่น ๑/๔ ถ้วย ลูกจันทร์ป่น ๑ ๑/๒ ช้อนชา น้ำมันสำหรับทอด น้ำตาลป่นสำหรับคลุก

วิธีทำ

๑. อุ่นน้ำนมบนหม้อตุ๋นชั้นบนจนร้อนจัด แต่อย่าให้เดือด ยกลงทิ้งไว้ให้อุ่น

๒. โรยยีสท์ลงในน้ำอุ่น ๑/๔ ถ้วย คนให้เข้ากัน

๓. เทยีสท์ลงในน้ำนมอุ่นและเติมน้ำตาล ๑ ช้อนโต๊ะ

๔. ผสมแป้ง ๑ ๑/๒ ถ้วยกับน้ำนม แล้วตีให้เข้ากันดี คลุมด้วยผ้าชื้น ๆ ทิ้งไว้ในที่อุ่นประมาณ ๑ ชั่วโมง

๕. ตีเนยหรือมาร์การีน กับน้ำตาล ๓/๔ ถ้วย ให้เข้ากันดี แล้วใส่ไข่ ผิวมะนาว ลูกจันทน์ป่นและเกลือ ตีจนขึ้นฟู

๖. ผสมแป้งที่ขึ้นแล้วกับเนยที่ตีขึ้นแล้วให้เข้ากันดี เติมแป้งส่วนที่เหลือ แล้วคนให้เข้ากัน เทใส่ในชามผสมที่ทาน้ำมัน คลุมด้วยผ้าชื้น ทิ้งให้ขึ้น ๒ เท่า

๗. เมื่อแป้งขึ้นได้ที่แล้ว คลึงแป้งให้หนาประมาณ ๑/๒ นิ้ว แล้วใช้พิมพ์โดนัทตัด คลุมด้วยผ้าชื้นทิ้งไว้

สักครู่จนแป้งขึ้นเป็นสองเท่า จึงนำไปทอดในน้ำมันที่ร้อนปานกลาง จนสุกเอาขึ้นมาซับน้ำมัน และคลุกน้ำตาลป่น

ขนมปังกรอบ

เครื่องปรุง ยีสท์ ๑ ช้อนโต๊ะ น้ำอุ่น ๓/๔ ถ้วย
น้ำตาล ๑ ช้อนโต๊ะ เกลือ ๑ ๑/๒ ช้อนชา
น้ำมัน ๒ ช้อนโต๊ะ ไข่แดง ๑ ฟอง
แป้งออลเพอร์โพส ๒ ๑/๔–๒ ๑/๒ ถ้วย ไข่ขาวตีนิดหน่อย ๑ ฟอง

วิธีทำ
๑. โรยยีสท์ลงในน้ำอุ่น คนให้เข้ากัน
๒. ผสมน้ำตาล เกลือ น้ำมันและไข่แดงลงในน้ำผสมยีสท์
๓. ผสมแป้ง ๒ ๑/๔ ถ้วยลงในส่วนผสมของเหลว ตีแป้งให้เข้ากัน เทแป้งออกจากชามผสม วางพักไว้ ๑๐ นาที (คลุมผ้าชื้น) แล้วจึงนวดจนแป้งเนียนและยืดหยุ่นดี ใช้เวลาประมาณ ๕–๘ นาที
๔. เอาแป้งที่นวดได้ที่แล้ว ใส่ในชามผสมที่ทาน้ำมัน คลุมด้วยผ้าชื้นทิ้งไว้ในที่อุ่น จนขึ้นเป็นสองเท่า เมื่อแป้งขึ้นได้ที่แล้ว ใช้กำปั้นต่อยลงไปแรง ๆ จนแป้งแฟบ เก็บแป้งไว้ในภาชนะที่ปิดสนิท ในตู้เย็นอย่าง

น้อย ๔ ช.ม แล้วจึงค่อยเอามาปั้นเพื่ออบ

๕. การปั้น แบ่งออกเป็น ๑๒ ส่วนเท่า ๆ กัน แล้วคลึงให้เป็นแท่งยาว กลม ยาวประมาณ ๑๔–๑๖ นิ้ว วางบนถาดอบห่างกันประมาณ ๒ นิ้ว (เส้นผ่าศูนย์-กลาง ๑/๒ นิ้ว) ทาด้วยไข่ขาวบาง ๆ

๖. คลุมด้วยผ้าชื้น วางไว้ในที่อุ่นจนขึ้นเป็นสองเท่าประมาณ ๔๕–๖๐ นาที ทาด้วยไข่ขาว อบในเตาอบที่ร้อนจัด (๔๒๕ องศา) ๑๒–๑๕ นาที แต่ถ้าต้องการขนมปังที่ข้างในแข็ง ต้องการใช้เตาอบ ๔๐๐ องศา ๑๘–๒๐ นาที

พายมะพร้าวอ่อน

เครื่องปรุง แป้งพายอย่างร่วน ๑ ส่วน เนื้อมะพร้าวอ่อนหั่นบาง ๆ ๒ ถ้วย น้ำตาล ๓/๔ ถ้วย น้ำมะพร้าว ๑/๒ ถ้วย นมข้นจืด ๑/๒ ถ้วย แป้งข้าวโพด ๑/๓ ถ้วย

วิธีทำ

๑. ผสมเครื่องปรุงทั้งหมดลงในหม้อ คนให้เข้ากัน

๒. ยกขึ้นตั้งไฟร้อนขนาดกลาง คนไปเรื่อย ๆ จนข้น

๓. เทไส้ใส่ในแป้งพายที่เตรียมไว้ (ขนาด ๙ นิ้ว) และคลุมด้วยแป้งพายสำหรับปิดหน้าไส้มะพร้าว ขริบริมให้เรียบร้อย เจาะให้มีช่องอากาศและให้สวยงาม

๔. อบในเตาอบที่ร้อนจัด (๔๐๐ องศา) จนสุก

๕. เมื่อสุกดีแล้ว เอาออกจากเตาอบ วางให้เย็น แล้วจึงเอาเข้าตู้เย็น เพราะนิยมรับประทานเย็น

พายฟักทอง

เครื่องปรุง แป้งพายอย่างร่วน ๑/๒ ส่วน ฟักทองนึ่งแล้วบดละเอียด ๑๓/๔ ถ้วย เกลือ ๑/๒ ช้อนชา น้ำนม ๑๓/๔ ถ้วย ไข่ ๓ ฟอง น้ำตาลทรายแดง ๒/๓ ถ้วย น้ำตาลทราย ๒ ช้อนโต๊ะ อบเชย ๑๑/๔ ช้อนชา ขิงป่น ๑/๒ ช้อนชา ลูกจันทน์ ๑/๒ ช้อนชา กานพลู ๑/๔ ช้อนชา

วิธีทำ
๑. ผสมเครื่องปรุงทั้งหมดเข้าด้วยกัน คนให้เข้ากันดี
๒. เทไส้ที่คนเข้ากันดีแล้วลงในถาดแป้งพายขนาด ๙ นิ้ว
๓. อบในเตาอบที่ร้อนจัด (๔๒๕ องศา) ๔๕–๕๕ นาที ถ้าใช้มีดจิ้มลงไปในพายและเมื่อดึงใบมีดออกไม่มีรอยเปื้อนแสดงว่าพายสุกแล้ว

พายไก่ เห็ด

เครื่องปรุง แป้งพายอย่างร่วน ๑/๒ ส่วน น้ำนม ๑/๒ ถ้วย มาการีนหรือเนย ๑ ช้อนโต๊ะ แป้งสาลี ๑ ช้อนโต๊ะ ไก่ต้มสับ ๑/๔ ถ้วย เห็ดลวก ๑/๒ ถ้วย หอมใหญ่สับหยาบ ๆ ๑/๒ ถ้วย

วิธีทำ
๑. ใส่เนยหรือมาร์การีนลงในกะทะหรือหม้ออลูมิเนียม

พอเนยละลายใส่แป้งลงคนให้เข้ากัน คนต่อไปจนเดือด

๒. ค่อย ๆ เติมน้ำลงทีละน้อย คนแรง ๆ และเร็ว ๆ อย่าให้เป็นลูก

๓. เติมไก่สับ เห็ด หอมหัวใหญ่ลงคนให้เข้ากันดี พอข้นยกลง ใช้สำหรับใส่แป้งพายที่ทำเป็นถ้วยขนาดเล็กได้ ๓๐ ถ้วย

เอแคลร์–ไส้ครีม

เครื่องปรุง แป้งเอแคลร์–แป้งออลเพอร์โพส ๑ ๑/๔ ถ้วย เนย ๑/๒ ถ้วย น้ำ ๑ ถ้วย ไข่ ๔ ฟอง ไส้ครีม–แป้งสาลีร่อนแล้ว ๑/๒ ถ้วย ไข่ ๓ ฟอง น้ำนม ๓ ถ้วย น้ำตาล ๑ ถ้วย วานิลา ๑ ช้อนชา

วิธีทำ ๑. ต้มน้ำกับเนยบนไฟที่ร้อนปานกลาง จนเนยละลายหมด

๒. ใส่แป้งลงในเนยที่ร้อน คนแรง ๆ เร็ว ๆ จนแป้งร่อนจากหม้อยกลง

๓. พอแป้งคลายความร้อนจัด ต่อยไข่ใส่ทีละฟองคนให้เข้ากันทุกครั้ง

๔. ใช้กรวยหรือช้อนหยอด หรือตักแป้งให้เป็นรูปตามต้องการ ลงบนถาดอบขนมที่ทาด้วยเนยหรือไขมัน

บาง ๆ อบในเตาอบที่ร้อนจัด (๔๕๐ องศา) ๒๐ นาทีแรก หลังจากนั้นลดไฟลงเป็น ๓๕๐ องศา จนขนมเหลืองและแห้ง เอาขนมออกจากเตา แซะขนมออกจากถาด วางให้เย็นบนตะแกรง เวลาเสิฟใส่ไส้ครีม

ไส้ครีม

๑. ผสมแป้ง น้ำตาล ให้เข้ากันดี เติมไข่ลงในแป้ง คนให้เข้ากันดีแล้ว เทน้ำนมทั้งหมดลงผสมให้เข้ากัน
๒. เทส่วนผสมลงในหม้อตุ๋นชั้นบน กวนจนเดือด ๓ นาที หรือให้ข้น
๓. ใส่วานิลา คนให้เข้ากัน ยกลงจากเตาคนจนเกือบเย็น
๔. ใช้ที่บีบครีมหน้าขนมเค้ก บีบไส้ครีมเข้าในแป้งที่อบไว้

พายมะนาว

เครื่องปรุง แป้งพายอย่างร่วน ๑ ส่วน (ทำได้ ๒ ถาด) เจลาทินอย่างจืด ๑ ช้อนโต๊ะ ไข่ (แยกไข่แดงและไข่ขาว) ๔ ฟอง ผิวมะนาวขูดละเอียด ๑ ช้อนชา น้ำตาลทราย ๑ ถ้วย น้ำมะนาว ๑/๓ ถ้วย เกลือ ๑/๒ ช้อนชา

วิธีทำ
๑. ละลายเจลาทินในน้ำเย็น ๑/๒ ถ้วย ทิ้งไว้ประมาณ ๕ นาที
๒. ผสมไข่แดง น้ำตาลทราย ๑/๒ ถ้วย ผิวมะนาวและ

น้ำมะนาวเข้าด้วยกัน เทลงในหม้อตุ๋นชั้นบนซึ่งตั้งบนน้ำเดือด คนเรื่อยจนข้น

๓. เทเจลาทินลงในไข่ที่สุกดีแล้ว คนให้เข้ากัน ยกลงจากเตาทิ้งไว้ให้เย็น

๔. ผสมเกลือกับไข่ขาวแล้วตีให้ขึ้น ขณะที่ตีค่อย ๆ เติมน้ำตาล ๑/๒ ถ้วย ทีละ ๑ ช้อนโต๊ะ จนหมด ตีจนไข่ขาวขึ้นแข็ง

๕. ค่อย ๆ ผสมไข่แดงที่เตรียมไว้ลงในไข่ขาวที่ตีจนแข็ง ใช้สแปตูลาคนให้เข้ากันอย่างเบา ๆ มือ แล้วเทใส่แป้งพายที่อบสุกแล้วเอาเข้าตู้เย็น เพื่อให้ไส้มะนาวอยู่ตัว

ขนมปังปอนด์

เครื่องปรุง แป้งขนมปังร่อนแล้ว ๖ ถ้วย น้ำนม ๑ ถ้วย น้ำตาล ๓ ช้อนโต๊ะ เกลือ ๒ ช้อนชาครึ่ง เนยหรือมาร์การีน ๖ ช้อนโต๊ะ น้ำอุ่น ๑ ถ้วย ยีสท์ ๑ ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ

๑. อุ่นน้ำนมในหม้อตุ๋นชั้นบนให้ร้อนจัด แต่อย่าให้เดือด

๒. ใส่น้ำตาล เกลือ และเนยหรือมาร์การีน ลงในน้ำนมที่ร้อนคนให้เข้ากัน ยกลงจากเตาทิ้งไว้ให้พออุ่น

๓. ตวงน้ำอุ่นใส่ถ้วย โปรยยีสท์ลงในน้ำกับน้ำตาลนิดหน่อย ทิ้งไว้จนยีสท์ขึ้น เทยีสท์ลงในน้ำนมที่อุ่น คน

ให้เข้ากัน

๔. ค่อย ๆ ร่อนแป้ง ๓ ถ้วย ลงในน้ำนมผสมยีสท์ คนให้เข้ากันดี แล้วจึงค่อยเติมแป้ง ๓ ถ้วยที่เหลือ ลงผสมให้เข้ากัน

๕. เทแป้งที่ผสมแล้วลงนวดบนพื้นเรียบที่โรยด้วยแป้งจนแป้งผสมกันดี คือมีผิวเนื้อเนียนและยืดหยุ่นดี

๖. ใส่แป้งที่นวดได้ที่แล้วลงในชามผสมที่ทาเนยไว้ แล้วทาเนยบนแป้งด้วย ใช้ผ้าชื้นคลุมแป้งไว้ วางไว้ในที่อุ่นจนแป้งขึ้นเป็น ๒ เท่า ประมาณ ๑ ชั่วโมง

๗. เมื่อแป้งขึ้นได้ที่แล้ว ใช้กำปั้นต่อยให้แรงจนแป้งแฟบ แล้วนวดอีกนิดหน่อย แล้วทำเป็นรูปตามขนาดของพิมพ์ คลุมด้วยผ้าชื้น จนแป้งเกือบเต็มพิมพ์ จึงเอาเข้าเตาอบที่ร้อนจัด (๔๐๐ องศา) ใช้เวลาประมาณ ๑๕ นาที

๘. เมื่อขนมปังสุกดีแล้ว เอาออกจากพิมพ์ วางไว้บนตะแกรง

หมายเหตุ :—

ขนมปังจะต้องทิ้งไว้ให้เย็นถึงจะหั่น มิฉะนั้นขนมปังจะไม่เป็นแผ่นตามความต้องการ ถ้าต้องการขนมปังที่เป็นสี อาจทำได้โดยใส่สีในน้ำนมตั้งแต่ตอนแรก มีดที่ใช้หั่นขนมปังต้องเป็นมีดที่คมจริง ๆ หรือมีดฟันเลื่อย การทำ

ขนมปังแซนวิชใช้ตำรับเดียวกันนี้ แต่ต้องใช้พิมพ์ที่มีฝาปิดเพื่อให้ได้ขนมปังที่มีลักษณะสี่เหลี่ยม เหมาะสำหรับทำแซนวิช

ขนมปังอบเชย

เครื่องปรุง ใช้แป้งโรลส์ ๑ ส่วน น้ำตาล ๑๑/๒ ถ้วย อบเชยป่น ๒ ช้อนชา ลูกเกด ๒/๓ ถ้วย เนยนิ่ม

วิธีทำ

๑. เตรียมแป้งโรลส์แล้วแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน
๒. คลึงแป้งแต่ละส่วนให้เป็นแผ่นขนาด ๑๒×๙ นิ้ว
๓. ทาด้วยนม โรยด้วยน้ำตาลผสมกับอบเชยและลูกเกดให้ทั่วทั้งสองส่วน แล้วม้วนให้เป็นแท่งกลมยาว ๙ นิ้ว ปิดริมให้สนิท
๔. หั่นแป้งที่ม้วนให้เป็นชิ้นเท่า ๆ กัน ๙ ชิ้น
๕. เรียงชิ้นขนมที่หั่นแล้วบนถาดสี่เหลี่ยมหรือถาดกลม
๖. คลุมด้วยผ้าชื้น ทิ้งไว้ในที่อุ่นจนขึ้นเป็น ๒ เท่า
๗. อบในเตาอบที่ร้อนปานกลาง (๓๕๐ องศา) ประมาณ ๓๐–๓๕ นาที

ซาละเปา–ไส้หมูสับ

เครื่องปรุง แป้งตราบัวขาว ๖ ถ้วย น้ำอุ่น ๒/๓ ถ้วย ยีสท์ ๑ ช้อนโต๊ะ น้ำตาล ๔ ช้อนโต๊ะ ผงแอมโมเนีย ๑ ช้อนชา น้ำนมสดอุ่น ๆ ๑/๒ ถ้วย น้ำมัน ๒ ช้อนโต๊ะ เนื้อหมูสับ

ละเอียด ๓ ถ้วย หอมใหญ่ ๒/๓ ถ้วย เห็ดหอมหั่นหยาบ ๆ ๑/๒ ถ้วย หน่อไม้หั่นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ๒/๓ ถ้วย คึ่นฉ่าย ๑/๔ ถ้วย กระเทียม ๔ กลีบ น้ำซีอิ้ว ผงชูรส พริกไทย แป้ง

วิธีทำ

๑. ไส้หมูสับ–ผสมเนื้อหมูสับ หอมใหญ่ เห็ดหอมหน่อไม้ คึ่นฉ่าย กระเทียม ตำให้เข้ากัน ปรุงรสตามใจชอบ

๒. ร่อนแป้งใส่ชามผสมไว้

๓. โปรยยีสท์ลงในน้ำอุ่นที่ใส่น้ำตาลไว้ ๑ ช้อนชา ทิ้งไว้ให้ขึ้น

๔. ละลายน้ำตาล ผงแอมโมเนีย ในน้ำนมสดอุ่นทิ้งไว้ ๕ นาที

๕. ผสมน้ำนมสดลงในยีสท์ แล้วเทลงในแป้งที่ร่อนไว้ ผสมให้เข้ากันดี แล้วจึงใส่น้ำมันหมู และนวดต่อไปจนไม่ติดมือ หมักทิ้งไว้ คลุมด้วยผ้าชื้น ๆ จนขึ้นเป็นสองเท่า

๖. นวดให้ลมออก แล้วหมักทิ้งไว้อีก ๑ ชั่วโมง แล้วแบ่งออกเป็นลูกเล็ก ๆ เท่า ๆ กัน ทิ้งไว้ ๑๕ นาที จึงใช้ห่อไส้ การห่อนั้นควรให้แป้งข้างบนหนากว่าข้างล่าง ใช้กระดาษแก้วทับเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ รองใต้ซาละเปา

๗. นึ่งในรังถึงที่น้ำกำลังเดือด จนสุก

สังขยาจิ้มขนมปังวิธีที่ ๑

ส่วนผสม

๑. ไข่ไก่ ๑๐ ฟอง

๒. มะพร้าว ๒ ก.ก. คั้นน้ำออกก่อน แล้วคั้นต่อไปให้ได้ ๕ ถ้วย

๓. น้ำตาลทราย ๔ ถ้วย

๔. สีแสดทำขนม

๕. นมข้นครึ่งกระป๋อง ถ้าใช้นมสดใช้ ๑ กระป๋อง

วิธีทำ

๑. ตีไข่ให้แตกใส่น้ำตาลลงตีให้เข้ากัน ใส่กะทิลงคนให้เข้ากัน

๒. หม้อตุ๋นอย่างใหญ่ต้มน้ำก้นหม้อให้เดือด ใส่สังขยาลงในหม้อ รีบกวนอย่าให้เป็นลูกจนยกพายขึ้นเป็นครีมหยด

๓. เทนมข้นหรือนมสดใส่ แล้วกวนต่อไปจนข้น ใช้ได้

หมายเหตุ :– ถ้ากวนเป็นลูกให้ยกลงกรองเสียก่อนแล้วจึงกวนต่อไป (ถ้าทำน้อยก็ลดส่วนลง)

สังขยาจิ้มขนมปังวิธีที่ ๒

ส่วนผสม

๑. ไข่ไก่ ๒ ฟอง

๒. มะพร้าวขูดอย่างขาว ๑/๒ ก.ก.
๓. แป้งสาลี ๑ ถ้วยตวง
๔. น้ำตาลทราย ๓ ถ้วย
๕. นมสด ๑ กระป๋อง
๖. น้ำหอมวานิลา ๑ ช้อนชา สีแสดใส่ขนม

วิธีทำ

๑. คั้นกะทิให้ได้ ๓ ถ้วยตวง
๒. ต่อยไข่ใส่ชามตีให้ฟู เทใส่หม้อกะทิกับน้ำตาลทรายคนให้เข้ากันจนน้ำตาลละลาย ใส่แป้งสาลีทีละน้อยคนไปเรื่อย ๆ จนหมดแป้งระวังอย่าให้เป็นลูก เทใส่ในหม้อตุ๋นตั้งไฟคนไปเรื่อย ๆ จนสุก จึงใส่สีแสดวานิลา นมสดคนต่อจนเข้ากันดี ใช้จิ้มขนมปัง

กะหรี่พั๊ป

เครื่องปรุง แป้งนอก

๑. แป้งสาลีร่อนแล้วตวง ๓ ถ้วย
๒. กะทิเคี่ยวข้น ๆ ๑/๒ ถ้วย
๓. ไข่ไก่ ๑ ฟอง

แป้งใน

๑. แป้งสาลี ๑ ๑/๒ ถ้วย

๒. น้ำตาลทรายป่นละเอียด ๑ ช้อนโต๊ะ
๓. น้ำมันหมูหรือน้ำมันพืช ๓–๔ ช้อนโต๊ะ

ไส้

๑. เนื้อหมูหรือเนื้อไก่รวนแล้ว ๑ ถ้วย (หั่นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ)
๒. มันฝรั่งปอกเปลือกหั่นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ต้มสุก ๑ ๑/๒ ถ้วย
๓. หอมใหญ่หั่นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ๑/๒ ถ้วย
๔. น้ำตาลทราย ๑ ช้อนโต๊ะ
๕. เกลือป่น ๒ ช้อนชา
๖. ผงกระหรี่อย่างดี ๑ ช้อนโต๊ะ
๗. ซ๊อสตราไก่งวง ๑ ช้อนโต๊ะ
๘. น้ำมันหมูหรือน้ำมันพืช ๒ ช้อนโต๊ะ
๙. พริกไทยป่นนิดหน่อย

วิธีทำ แป้งนอก

๑. ต่อยไข่ใส่ในถ้วยตวงแล้วเติมกะทิให้ได้ ๓/๔ ถ้วย
๒. เทแป้งสาลีใส่อ่างทำบ่อตรงกลางแล้วเทกะทิลงนวดให้เข้ากันดีแล้ว แบ่งออกเป็นก้อนให้ได้ ๑๓ ก้อน

แป้งใน

๑. เทแป้งสาลีใส่อ่าง ใส่น้ำตาลป่น และน้ำมันลงนวด

จนเข้ากันดีแล้วปั้นให้ได้ ๑๓ ก้อน

๒. นำแป้งนอกมาแผ่ออกให้พอหุ้มแป้งใน หยิบแป้งในวางลงตรงกลาง ห่อให้มิด ทำทั้ง ๑๓ ก้อน ใส่ชามใช้ผ้าขาวบางปิดกันแป้งแห้ง

๓. นำแป้งลงนวดทีละก้อนบนกระดานนวดแป้ง ใช้ไม้คลึงให้ออกไปตามยาวแล้วม้วนให้รอยประสานอยู่ข้างหน้า แล้วนวดอีก ทำดังนี้ให้ได้ ๓ ครั้ง แล้วตัดแป้งออกเป็น ๓ ท่อน

๔. จับแป้งที่ตัดออกตั้งแป้งขึ้น แล้วนวดให้เป็นวงกลมใช้พิมพ์วงกลมกด แล้วหยิบแผ่นแป้งขึ้นบนมือ ตักไส้ใส่พอสมควรแล้วพับเป็นครึ่งวงกลม จีบริมให้เป็นเกลียว แล้วนำไปทอดไฟกลาง จนเหลืองจัดตักขึ้น

วิธีผัดไส้ น้ำมันใส่กระทะ พอร้อนจัด ใส่ผงกะหรี่ลงผัดให้หอม ใส่หอมลงผัดต่อไปจนนิ่ม จึงใส่เนื้อรวน ใส่เกลือ น้ำตาล ซอส ผัดจนเข้ากัน ใส่มันฝรั่ง แล้วตักขึ้นโรยพริกไทยป่น

พายแอ๊ปเปิ้ล

เครื่องปรุง แป้งสาลีร่อนแล้ว ๒ ๑/๒ ถ้วย

เกลือ ๑ ช้อนชา

เนยสด ๗ ช้อนโต๊ะ
เนยสกัดจากน้ำมันพืช เช่น คริสโก้ ๕ ช้อนโต๊ะ
น้ำเย็นเจียบประมาณ $\frac{๑}{๓}$ ถ้วย

วิธีทำ ผสมแป้งและเกลือลงในชามก้นลึก ตวงเนยทั้งสองชนิดลงในชาม แล้วใช้ซ่อมหรือมีดโต๊ะ ๒ เล่ม ตัดเนยเป็นชิ้นเล็ก ๆ ขนาดเม็ดข้าวโพด และเคล้าให้เข้ากับแป้งผสมเบา ๆ ต่อจากนั้นเทน้ำเย็นลงในแป้งทีละน้อย เขี่ยแป้งให้ผสมน้ำจนหมดแป้งไปครึ่งหนึ่ง จึงใช้มือตะล่อมเข้าเป็นก้อนใหญ่ ๑ ก้อน (น้ำใช้แต่พอให้แป้งเกาะกันเท่านั้น) เวลาปั้นเป็นก้อนใหญ่ก็ต้องมือเบาและทำเร็วเพื่อไม่ให้เนยละลาย ให้คงรูปเป็นก้อนเล็ก ๆ อยู่ในแป้ง ห่อกระดาษแก้วหรือกระดาษไขเข้าตู้เย็นไว้ และปฏิบัติกับแป้งที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งเช่นกัน ทิ้งไว้ในตู้เย็นประมาณ ๒–๓ ช.ม จึงเอาแป้งทีละก้อนออกมาวางบนกระดานนวดแป้งใช้ที่คลึงแป้งคลึงเป็นรูปวงกลมหนาประมาณ $\frac{๑}{๘}$ นิ้ว และเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด ๘ หรือ ๙ นิ้ว ตามจานที่จะใส่ปาย เอาเข้าตู้เย็นไว้ทั้งสองแผ่น

ไส้ในแอ๊ปเปิ้ล

เครื่องปรุง แอ๊ปเปิ้ลขนาดกลาง ๗ ลูก น้ำมะนาว ๑ ช้อนชา

แป้งสาลี ๔ ช้อนชา อบเชยป่น $\frac{๑}{๒}$ ช้อนชา
น้ำตาลทราย ๑$\frac{๑}{๔}$ ถ้วย ดอกจันทน์ป่น $\frac{๑}{๔}$ ช้อนชา
เกลือ $\frac{๑}{๘}$ เนยสด ๒ ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ ปอกแอ๊ปเปิ้ลแล้วผ่าเป็นชิ้น ๆ ตามลูก ขนาดหนาชิ้นละ $\frac{๑}{๘}$ นิ้ว ผสมแป้งสาลี ๑ ช้อนชา กับน้ำตาล $\frac{๑}{๔}$ ถ้วยด้วยกันและผสมแป้งสาลี ๓ ช้อนชา เกลือ $\frac{๑}{๘}$ ช้อนชา กับน้ำตาล ๑ ถ้วย อบเชยป่น ดอกจันทน์ป่นรวมไว้อีกทีหนึ่ง

ใช้จานอบทนไฟ ก้นตื้นขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๘ นิ้ว หรือ ๙ นิ้ว ทาเนยให้ทั่วจาน แล้วจึงยกแป้งที่คลึงแล้วออกจากตู้เย็นลงกรุในจานนั้น และให้แป้งเลยปากจานออกมา $\frac{๑}{๒}$ นิ้ว เทแป้งสาลีผสมน้ำตาล $\frac{๑}{๔}$ ถ้วย ลงบนแป้ง เกลี่ยให้ทั่วจาน จึงเอาชิ้นแอ๊ปเปิ้ลเรียงในจานเป็นชั้น เรียง ๒ ชั้น ตักน้ำตาลที่ผสมแป้งสาลีและเครื่องเทศโรยลง แล้วตักน้ำมะนาวพรมทั่ว ๆ ทำเช่นนี้จนแอ๊ปเปิ้ลและน้ำตาลหมด ตัดเนยเป็นชิ้น ๆ วางบนแอ๊ปเปิ้ลทั่ว ๆ ไปในจาน แล้วยกแป้งอีกชิ้นหนึ่งคลุมบนจานนั้น แป้งอันบนควรเลยปากจานสัก $\frac{๓}{๔}$ นิ้ว ใช้น้ำแตะรอบแป้งอันล่างรอบ ๆ ด้าน และบีบ

แป้งสองชิ้นให้ติด พับแป้งชิ้นบนเข้าขอบจานให้หมด และกดด้วยส้อมรอบ ๆ จานเพื่อผลึกให้แป้ง ๒ ชิ้นแน่น ไม่ให้น้ำตาลไหลออกได้ ใช้ส้อมเจาะเป็นรู ๆ บนแป้งหน้าตามชอบ ทั้งนี้เพื่อให้ไอร้อนจากขนมผ่านออกได้ เอาเข้าเตาอบขนาดความร้อน ๔๒๕ ดีกรีฟาเรนไฮต์ เป็นเวลา ๔๐ นาที–๑ ช.ม. หรือจนกว่าแป้งจะเหลือง ถ้าชอบ เมื่อเอาออกจากเตาแล้วจะใช้เนยทาบนแป้งให้ทั่ว จะหอมน่ารับประทานยิ่งขึ้น

แพนเค็ก

ส่วนผสม	แป้งสาลีร่อนแล้ว	๑/๒ ถ้วย
	ไข่ไก่	๒ ฟอง
	เกลือ	๑/๒ ช้อนชา
	น้ำนม	๒/๓ ถ้วย
	เนยละลาย	๑ ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ ผสมทุกอย่างเข้าด้วยกัน แล้วใช้ไม้ตีไข่ ตีจนเข้ากันดี พักไว้ราว ๑/๒ ช.ม. จึงกรอกในกะทะทาน้ำมัน แผ่นเล็กใหญ่ ตามชอบ รับประทานกับน้ำผึ้งหรือแยม

ปาท่องโก๋

เครื่องปรุง แป้งสาลีอย่างดี ๔ ถ้วย น้ำมะนาว ๒ ช้อนโต๊ะ ผงฟู ๑ ช้อนชา ไข่ไก่ ๒ ฟอง เกลือป่น ๑½ ช้อนชา น้ำมันหมู ๒ ช้อนโต๊ะ โซดาไบคาร์บอเนท ๑ ช้อนชา น้ำเย็น ¾ ถ้วย น้ำมันทอด

วิธีทำ ผสมแป้งสาลีกับเกลือป่น ผงฟู เคล้าให้เข้ากัน แล้วตักใส่แร่งกรอง ๒–๓ ครั้ง โซดาไบคาร์บอเนทผสมกับน้ำมะนาว คนให้ละลายเข้ากัน แล้วเทใส่ในชามแป้งพร้อมกับต่อยไข่ใส่นวดพร้อมกับเติมน้ำเย็นทีละน้อยจนหมด แล้วนวดต่อนาน ๆ จนแป้งนุ่มและเหนียวดีแล้วใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำบิดหมาด ๆ คลุมไว้ประมาณ ๓ ช.ม จึงนวดต่ออีกสักครู่ใหญ่ ๆ ใช้ผ้าคลุมหมักไว้อีกประมาณ ½ ช.ม จึงเอาออกคลึ่นวดให้เป็นแผ่นหนาพอควร ตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ กว้าง ½ นิ้ว ยาว ๒ นิ้ว หรือจะตัดเป็นชิ้นเล็กหรือใหญ่จัด หยิบแป้งสองชิ้นทาน้ำตรงกลางแล้วประกบเข้าด้วยกันเบา ๆ ให้ติดกันจนสนิท แล้วดึงแป้งให้ยาว ใส่กะทะทอดกลับไป–มาจนสุกเหลืองทั้งสองข้าง ตักขึ้นใส่ตะแกรงให้สะเด็ดน้ำมัน

๑. กระเพาะหมู ขยำด้วยน้ำส้ม ๒–๓ ครั้ง ล้างด้วยเกลือให้สะอาด กลับล้างข้างในด้วยน้ำปูนขาวหรือปูนแดงที่ไม่ใส่สีเสียด ขยำสัก ๕ นาที ล้างน้ำปูนออกให้หมด กลับข้างนอกแช่น้ำเย็น บีบมะนาวสัก ๑ ซีก เวลาต้มบุบพริกไทยเม็ดใส่จะดับกลิ่นได้ดี

๒. เนื้อหมู เนื้อโค ฯลฯ ถ้ากลิ่นไม่ดี ให้ล้างด้วยน้ำส้มสายชู ทิ้งไว้สักพัก แล้วล้างด้วยน้ำธรรมดากลิ่นหายได้

๓. ปลาสด ถ้าไม่ให้ติดกระทะ ใส่เกลือในน้ำมันที่ทอด ๑/๔ ช.ช.

๔. มะระยัดไส้ ใช้น้ำเย็นต้ม พริกไทย ซี่อิ๊วขาว กระดูกหมู ไม่ต้องคน เดือดช้อนฟองออก น้ำจะใสและขมน้อย

๕. เนื้อหมู เนื้อวัว ถ้าต้องการให้เปื่อยแช่ในช่องแข็งค้างคืน แล้วนำมาใช้เนื้อจะเปื่อยดี

๖. วิธีผัดผักต่าง ๆ ให้ผัดหมูให้สุกใส่ผักผัดจนน้ำมันซึมเข้าไปในเนื้อผักหรือพอสุก จึงเติมน้ำซุปนิดหน่อยผักจะกรอบและเขียว

๗. วิธีทำซุปต่าง ๆ เช่น ไก่ เนื้อ หมู ใช้ไฟกลาง พอเดือดใช้ไฟอ่อน ๆ ใส่รากผักชี พริกไทยเม็ด ช้อนฟองทิ้ง น้ำซุปจะใสไม่มีกลิ่นคาว

๘. แกงส้มมะรุม หัวไช่เท้า มะละกอ ต้องให้ผักสุกเสียก่อนจึงใส่รสเปรี้ยว ผักจะนุ่ม

๙. ต้มยำต่าง ๆ ถ้าจะให้น้ำใส ใส่ตะไคร้ ใบมะกรูด แล้วยกลงทันที

๑๐. ไข่ตุ๋น ถ้าต้องการให้นุ่ม เวลาตีไข่ใส่น้ำมันหมูหรือน้ำมันพืช

๑ ช.ต. ตีไปเติมน้ำไป ๒ ½–๓ เท่าของไข่ ก่อนใส่ตุ๋นจึงใส่น้ำปลา ผักชีต้นหอม เวลาตุ๋นน้ำต้องเดือด ไข่จึงจะขึ้นและนุ่มดี

๑๑. การทำน้ำปลามะนาว พริก หั่นหรือบี้นพริกแล้วบีบมะนาวเสียก่อน จึงใส่น้ำปลา น้ำปลาจะไม่ดำ

๑๒. ผักบุ้ง ผักใบเขียว ใช้น้ำน้อยต้มให้เดือดใส่เกลือนิดหน่อย ใส่ผักลงต้มกลับไปมาให้สุกทั่วกัน จึงตักขึ้นแช่น้ำเย็น ผักจะเขียวและกรอบ

๑๓. เซ่งจี๋ ให้แล่เอาสาบออก หั่นใหญ่เล็กตามต้องการ ซาวด้วยน้ำเกลือจนหายเหม็น แช่ด้วยน้ำปนน้ำส้มหรือน้ำมะนาวนิดหน่อย ลวกพอสุกจะกรอบ

๑๔. ขาหมูต้มเค็ม ใช้ขาหน้าเพราะเนื้อมาก ย่างไฟขูดให้สะอาด ตัดเป็นท่อน ตั้งน้ำให้เดือด ต้มน้ำทิ้งเสียครั้งหนึ่งก่อน น้ำแกงจะใส ไม่เป็นวุ้น

๑๕. น้ำพริกมะขาม ต้องตำมะขามให้ละเอียดใส่เกลือนิดหน่อย มะขามจะไม่ดำ

๑๖. สตูลิ้นวัว ย่างลิ้นลอกหนังออกล้างให้สะอาด คลุกด้วยรากผักชี กระเทียม พริกไทย หมักไว้สักพัก ทอดทั้งลิ้นให้หอม ตุ๋นให้เปื่อยใส่ผัก หั่นชิ้นเล็กใหญ่ตามต้องการ

๑๗. กะทิตั้งไฟต้องโกรก จึงจะไม่เป็นลูก

๑๘. วิธีดองขิง ใช้ขิงอ่อนแง่งงาม ๆ ซอยจักให้สวย ขยำขิงด้วยเกลือบี้นบีบมะนาวนิดหน่อยพอเป็นสีชมพู ล้างน้ำเกลือสัก ๒–๓

ครั้งพอขิงหายเผ็ด บีบน้ำออก ผึ่งพอหมาด บรรจุใส่ขวดพักไว้

น้ำตาล น้ำส้มสายชู เกลือ ให้รสหวานนำ น้ำตั้งไฟพอน้ำตาลละลาย กรองด้วยผ้าขาวบาง ตั้งให้เดือด ราดลงบนขิงที่อยู่ในขวดพอท่วมสัก ๒–๓ นาทีเพื่อลวกขิง แล้วเทออกเอาน้ำตั้งไฟให้เดือดทิ้งไว้ให้เย็นเทใส่ในขวดขิง ปิดฝาให้สนิท หมั่นเทน้ำออกอุ่น ใช้รับประทานได้เป็นเวลานาน ๆ

๑๙. น้ำจิ้มเนื้อย่างหรือหอยลวกต่าง ๆ ใช้น้ำส้ม เกลือ น้ำตาลทราย หรือใช้มะนาว น้ำปลา น้ำตาลปีบ รสชาติจะกลมกล่อม

๒๐. วิธีทำเกลือสตุ

ตวงเกลือ ๒ ส่วน น้ำอุ่น ๕ ส่วน – ๖ ส่วน ตั้งไฟพอเกลือละลาย กรองด้วยผ้าขาวบาง ทิ้งไว้ให้ตะกอนนอนก้น รินเอาแต่น้ำใสของเกลือ เคี่ยวไฟแรงจนงวด เป็นเกลือราไฟ คนไปจนแห้งสนิทโขลกด้วยครก ป่นจะรวม

๒๑. น้ำสลัดน้ำข้น

ไข่แดง ๑๐ ฟอง เกลือ ๒ ช.ต. น้ำตาลทาย ๑/๒ ถ้วย มัสตาร์ด ๑ ช.ต. มะนาว ๑๕ ลูก น้ำมันสลัด หรือน้ำมันหมู ๑/๒ ก.ก.

ตีไข่แดงจนฟู ใส่เกลือ มัสตาร์ด น้ำตาล ตีให้เข้ากัน น้ำมันสลัดตั้งไฟพออุ่น ๆ หยดลงทีละน้อย ใส่น้ำมะนาวสลับกัน ชิมรสตามชอบ

๒๒. หมูแดง หมักเนื้อหมู กับรากผักชี กระเทียม พริกไทยซ้อทมะเขือเทศ เกลือ ซีอิ๊วขาว นึ่งพอสุก จึงจะนำมาย่างไฟให้หอมใช้น้ำหมูทำน้ำลาดหน้า

๒๓. ถ้าต้องการให้ดินและทรายในหอยแครงหมดเร็วต้องทุบหัวหอมแช่ลงในน้ำซาวข้าว แช่สัก ๑/๒ ช.ม. ดินทรายก็จะออกหมด

๒๔. วิธีล้างปลาให้หมดกลิ่นคาวและเมือก ล้างด้วยน้ำซาวข้าว

๒๕. หน่อไม้ปี๊บหรือกระป๋อง ถ้าต้องการให้หวานควรนำมานึ่งก่อนรับประทาน

๒๖. หน่อไม้ไผ่ตง ต้มน้ำทิ้ง ควรใส่เกลือ เนื้อจะเหลืองน่ารับประทาน

๒๗. หน่อไม้ไผ่ตง ต้มแล้วขาว ก่อนต้มต้องหั่นแช่น้ำ ล้างน้ำสะอาดสัก ๒ ครั้งจะขาวเหมือนหน่อไม้สด ๆ ที่ยังไม่ได้ต้ม

๒๘. หัวปลี จะขาว หั่นแล้วต้องแช่ด้วยน้ำผสมมะนาว หรือส้มมะขามเปียก

๒๙. ถั่วงอก ถ้าต้องการให้กรอบและขาวจะต้องแช่น้ำ เติมน้ำส้มหรือน้ำมะนาวนิดหน่อย

๓๐. กุ้งน้ำจืด รสจะอร่อยประมาณเดือนพฤศจิกายน–กุมภาพันธ์

๓๑. อาหารจะไม่บูดง่าย ถ้า

๑. ล้างภาชนะให้สะอาดแล้วลวกน้ำร้อน

๒. เช็ดด้วยผ้าสะอาดแห้งสนิท

๓. ช้อนที่ใช้ตักต้องลวกและเช็ดสะอาดเช่นกัน

๔. เมื่อทำเสร็จแล้วต้องตั้งไว้ให้เย็นจึงจะเก็บได้

๕. อาหารที่เสร็จแล้วไม่ควรตักอีก

๖. ฝาหม้อควรจะแง้มไว้ก่อนจนกว่าอาหารจะเย็น

๓๒. หัวกะทิถ้าเก็บค้างคืนต้องใส่เกลือนิดหน่อย

๓๓. อาหารที่เป็นแกงหรือซุปหรืออาหารตุ๋น ถ้าจะเก็บค้างคืนต้องเคี่ยวจนน้ำขลุกขลิ (พอท่วมเนื้ออาหาร) ถ้าน้ำมากจะทำให้บูดง่าย

๓๔. ถ้าจะเติมน้ำซุปใด ๆ ต้องเติมด้วยน้ำเดือด ให้น้ำพอดีคนให้เข้ากัน เคี่ยวจนเดือด ๑๐ นาทีจึงจะเก็บได้

๓๕. น้ำส้มพริกดองที่จะรับประทานกับก๋วยเตี๋ยวเนื้อวัว ควรใช้พริกขี้หนูสด ขิงอ่อน กระเทียมนิดหน่อย น้ำส้ม เกลือนิดหน่อยจะหอมขิง น่ารับประทาน

๓๖. ผักต่าง ๆ ถ้าต้องการต้มเขียวและกรอบ ตั้งน้ำให้ร้อนใส่ผักลงไป กดให้จมน้ำ ให้ผักสุกจริง ๆ (ถ้าสุก ๆ ดิบ ๆ จะดำ) แล้วตักขึ้นแช่น้ำเย็นจะเขียวและกรอบดี

๓๗. **วิธีทำแป้งเกี๊ยว**

เครื่องปรุง แป้งสาลี $\frac{๑}{๒}$ ก.ก. เกลือ $\frac{๑}{๒}$ ช.ช. ไข่ ๖–๗ ฟอง น้ำมันโอลีฟ ๑ ช.ต.

วิธีทำ ผสมแป้ง ไข่ น้ำมัน และเกลือ ขยำจนไข่แตก ผสมกันเป็นก้อน โรยแป้งพอเป็นนวล นวดจนเป็นเนื้อเดียวกัน (นวดไปทางเดียวกัน) ตัดแบ่งแป้งลงบนกระดานนวด บดคลึงแผ่จนบาง โรยนวลเสมอจะได้ไม่ติดกัน ตัดเป็นชิ้นสี่เหลี่ยม หรือจะทำใส่หมู ใส่กุ้งวางเป็นระยะ เท่ากันสัก ๑$\frac{๑}{๒}$ – ๒" แล้วใช้แป้งมาปิด

ข้างบนแล้วตัดเป็นตัว ๆ ทาตามริมด้วยน้ำเพื่อแป้งจะได้ติดกัน เวลารับประทาน ต้มในน้ำเดือด ใส่ในน้ำซุปเป็นชาม ๆ

๓๘. กล้วยทอดแบบไทย

เครื่องปรุง
แป้งข้าวเจ้า ๓/๔ ถ้วย
แป้งสาลี ๑/๔ ถ้วย
น้ำตาลทราย ๒ ช้อนโต๊ะ
เกลือ ๒ ช้อนชา
มะพร้าวขูด ๓/๔ ถ้วย
ปูนแดงไม่ใส่สีเสียด ๑/๔ ช้อนชา
น้ำเย็น ๑ ถ้วย

วิธีทำ ผสมแป้งข้าวเจ้า แป้งสาลี เกลือ น้ำตาล มะพร้าวขูดและปูนแดงให้เข้ากัน นวดให้กะทิของมะพร้าวออก แล้วจึงค่อย ๆ เติมน้ำเย็นลงทีละน้อย ๆ จนหมด ตั้งกระทะใส่น้ำมันให้ร้อนจัด กล้วยน้ำว้าสุกอย่างห่าม ปอกเปลือกผ่าซีกตัด ชุบแป้งที่ทำไว้ ทอดไปจนเหลือง ตักขึ้นใส่ตะแกรง ก่อนทอดจะโรยงาคั่วด้วยก็หอมดี แป้งนี้ใช้มันเทศ เผือก ฝานบาง ๆ ชุบทอดก็ได้

๓๙. **กล้วยหอมทอด**

เครื่องปรุง กล้วยหอมห่าม ๆ แป้งสาลี ๑ ถ้วย ไข่ไก่ ๑ ฟอง เอาแต่ไข่ขาว ถ้าเล็ก ๒ ฟอง น้ำมันสลัด ๑–๒ ช้อนโต๊ะ เกลือ น้ำสมควร

วิธีทำ ผสมแป้ง เกลือ น้ำมันสลัด น้ำ ให้เข้ากันดี ตีไข่ขาวให้ขึ้นแข็งผสมลงด้วยกันให้ทั่ว ผ่ากล้วยหอมเป็น ๔ แล้วชุบแป้งทอดในน้ำมันร้อน ๆ จัดใส่จานโรยน้ำตาลทราย หรือโรยน้ำผึ้ง หรือจะรับประทานกับนมข้นตามชอบ

◎ น้ำดอกมะลิ ใช้น้ำสุก หรือน้ำเชื่อมที่เย็นแล้ว แช่ดอกมะลิที่ปลิดก้านและล้างสะอาดแล้ว ลอยตอนเย็น เพราะมะลิแย้มหอม ปิดฝาภาชนะให้สนิท เช้าเก็บมะลิออกทิ้ง

◎ การกวนผลไม้หรือทำแยมผลไม้ต่าง ๆ ใส่น้ำเชื่อม ข้าวโพด ๓ ถ้วยต่อน้ำเชื่อมข้าวโพด ๑/๔ ถ้วย จะทำให้เข้มข้นเร็วขึ้น

◎ น้ำเชื่อมจะใส ใช้น้ำตาลคลุกเปลือกไข่ที่ล้างสะอาด ใส่น้ำเย็นตั้งไฟ ใช้ช้อนตักฟองแช่ในน้ำเย็น เพื่อให้ขี้ผงออกจากช้อน

◎ น้ำเชื่อมจะใส ใช้น้ำเชื่อมที่เดือด หยดน้ำมะนาวลงไปทีละหยดสองหยดจนน้ำเชื่อมเปลี่ยนใส ช้อนฟองทิ้ง

◎ ขนมแกงบวดต่าง ๆ มีรสหวาน มัน เติมเกลือนิดหน่อยรสจะกลมกล่อม

◎ กล้วยน้ำว้าเชื่อมเป็นสีแดง ใส่น้ำ กล้วยหั่นตามต้องการ

น้ำตาลทรายพร้อมกัน ช้อนฟองออก เติมน้ำเย็น น้ำตาล ไปจนกล้วยสุก เหนียว แดง (โดยไม่ใส่สี)

◎ มันเชื่อม เผือกเชื่อม น้ำตาลจะเป็นมันถ้าบีบมะนาวนิดหน่อยลงในน้ำเชื่อม

◎ มะตูมสุกรับประทานกับน้ำผึ้ง

◎ มะละกอสุกผ่าเป็นชิ้น บีบมะนาวรสดีขึ้น

◎ มะขามสดฝักใหญ่เสวย (พอเม็ดในแดง) ลวกน้ำร้อน ๑ ช.ม. เอาขึ้นแกะเปลือก ผ่าท้องหยิกเอาเม็ดออกใช้ทั้งรกแช่เกลือแช่ด้วยน้ำปูนขาว ½ ช.ม. ล้างให้หมดน้ำปูน แช่น้ำสารส้มแก่เกือบจะฝาดสัก ๑๕ นาที ล้างน้ำ ผึ่งให้หมาด ทำน้ำเชื่อมกรองให้สะอาดมะขามลงแช่สัก ๑ คืน เช้าเอาออกผึ่ง เรียงให้ดี ใช้ผ้าขาวบางปิดกันแดดดูน้ำมะขามจะชุ่มน่ารับประทาน ตากสัก ๒—๓ แดด

ใช้ได้กับ มะยม มะดัน มะม่วง มะปริง มะปราง

◎ ข้าวตังบรรดาศักดิ์ ข้าวสาร กุ้ง เกลือ น้ำตาลทราย (พิมพ์ทองม้วนอย่างเรียบ)

วิธีทำ สับกุ้งให้ละเอียด เกลือ พริกไทย น้ำมันนิดหน่อยรวนจนสุก ข้าวสารต้มจนเละและเหนียว ทาพิมพ์ตักข้าวเปียกใส่พิมพ์ปิ้ง พอสุกโรยกุ้งรวนนิดหน่อย ปิ้งต่อไปจนเหลือง เอาออกจากพิมพ์

ขนมปุยฝ้าย

ส่วนผสม ไข่ไก่ ๑ ถ้วย

น้ำตาลทราย	๑ ถ้วย
น้ำมะนาว	๑ ช.ช.
น้ำเปล่า	๒ ช.ต.
แป้งสาลี	๑ ๑/๒ ช.ต.

วิธีทำ ตีไข่พอขึ้นบ้างแล้วใส่น้ำเย็น ๑ ช.ต. น้ำมะนาว และค่อยใส่น้ำตาลตีจนขึ้นฟู ใส่น้ำอีก ๑ ช.ต. ผสมแป้งลงคนเบา ๆ คนจนเข้ากันดี แบ่งสีตามชอบ หยอดลงในกระทงกระดาษ ซึ่งวางอยู่บนถ้วยตะไล เรียงลงในลังถึง ยกขึ้นตั้งบนน้ำเดือด ๑๐–๑๕ นาที

ไอสครีมกาแฟ (ใช้ถัง ๔ ควอท)

เครื่องปรุง

เนสครีม	๒ กระป๋อง
ไข่ไก่	๔ ฟอง
นมข้น	๑ กระป๋อง
น้ำตาลทราย	๑ ถ้วย
นมสดคาเนชั่น	๑ ถ้วย
เกลือนิดหน่อย	
น้ำสุก	๓ ถ้วย
ผงกาแฟ	๒ ช.ต.
แป้งข้าวโพด	๒ ช.ต.

วิธีทำ ๑. ตีไข่ ๔ ฟองจนขึ้น ใส่นมข้นตีจนขาว ๒. ตั้งนมสด ๑ กระป๋อง ผสมน้ำ ๓ กระป๋อง นมสด เกลือนิดหน่อย ใส่น้ำตาลทราย ผงกาแฟ พอร้อนจัด เทข้อ ๒ ลงในอ่างข้อ ๑ คนพอเข้ากัน ตั้งไฟอ่อน ๆ ละลายแป้งข้าวโพดผสมกับเนสครีม พอไอสครีมข้นติดช้อนเทแป้งกับเนสครีม คนพอสุกยกลง ตั้งให้เย็น ปั่นนานสัก ๑๕ นาที เติมเกลือ น้ำแข็งในถังปั่นพอได้ที่ แช่ไว้นาน ๒ ช.ม. พอไอสครีมแข็งตัว รับประทานได้

◎ ดับกลิ่นในตู้เย็น ใช้ถ่านแห้ง กากกาแฟ กากชา อย่างใดอย่างหนึ่ง ใส่ถุงเท้าที่เก่าไม่ใช้แล้วสะอาด ใส่ไว้ในตู้เย็น

◎ ถ่านไฟฉาย เสื่อมคุณภาพแช่ตู้เย็น ใชได้อีกระยะหนึ่ง

◎ ห้องน้ำเป็นคราบ ใช้น้ำส้มสายชูต้มให้เดือด เทลาดทิ้งไว้ ๒๐ นาที แล้วขัดคราบจะออกหมด

◎ หม้อข้าวไฟฟ้า ก้นดำหรือเหลือง ใช้น้ำส้มสายชู ๒ ช.ต. น้ำ ๒ ถ้วย ใส่หม้อต้มให้เดือด หม้อจะขาวสะอาด เทน้ำออก ล้างให้สะอาด

◎ การทำความสะอาดกระจก บานหน้าต่าง ประตูกระจก ให้สะอาดหมดจด ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ พับเป็นสีเหลี่ยมพอเหมาะกับมือ ชุบน้ำให้หมาด ๆ แล้วนำมาเช็ด สะอาดหมดจด

◎ กากชา นำมาต้มกับน้ำ ใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำจากกากชา นำมาเช็ดตู้เย็น เตาแก๊ส จะสะอาดดี

◎ กันแมลงได้ โดยโรยพริกไทยเม็ดในตู้เสื้อผ้าหรือเสื้อกันหนาวที่ซักสะอาดเก็บใส่ถุงพลาสติก

สดุดีมหาราชา

ขอเดชะองค์พระปรมุขภูมิพล
มิ่งขวัญปวงชนประชาชาติไทย
มหาราช ขัตติยะ ภูวไนย
ดุจร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา
ขอเดชะองค์สมเด็จพระราชินี
คู่บุญบารมีจักรีเกริกฟ้า
องค์สมเด็จ พระเจ้าอยู่หัว มหาราชา
ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี
อ้าองค์พระสยมบรมราชันย์ขวัญหล้า
เปล่งบุญญาสมสง่าบารมี
ผองข้าพระพุทธเจ้า น้อมเกล้าขออัญชุลี
สดุดีมหาราชา สดุดีมหาราชินี

เราสู้

บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า
เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา หน้าที่เรารักษาสืบไป
ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า จะได้มีพสุธาอาศัย
อนาคตจะต้องมีประเทศไทย มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย
ถึงขู่ฆ่าล้างโคตรก็ไม่หวั่น จะสู้กันไม่หลบหนีหาย
สู้ตรงนี้ สู้ที่นี่ สู้จนตาย ถึงเป็นคนสุดท้ายก็ลองดู
บ้านเมืองเราเราต้องรักษา อยากทำลายเชิญมาเราสู้
เกียรติศักดิ์ของเราเราเชิดชู เราสู้ไม่ถอยจนก้าวเดียว

ความฝันอันสูงสุด

ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ
ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
ถึงทนทุกข์รุกโรมโหมกายใจ
ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนง

จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด
จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง
จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา

ไม่ท้อถอยคอยสร้างสิ่งที่ควร
ไม่เรรวนพะว้าพะวังคิดกังขา
ไม่เคืองแค้นน้อยใจในโชคชะตา
ไม่เสียดายชีวาถ้าสิ้นไป

นี่คือปณิธานที่หาญมุ่ง
หมายผดุงยุติธรรมอันสดใส
ถึงทนทุกข์ทรมานนานเท่าใด
ยังมั่นใจรักชาติองอาจครัน

โลกมนุษย์ย่อมจะดีกว่านี้แน่
เพราะมีผู้ไม่ยอมแพ้แม้ถูกหยัน
คงยืนหยัดสู้ภัยใฝ่ประจัญ
ยอมอาสัญก็เพราะปองเทอดผองไทย

สุดแผ่นดิน

สุดดินคือถิ่นน้ำ
เขตคามไทยสุดแนว
เราถอยไปไม่ได้อีกแล้ว
ผืนดินสิ้นแนวทะเลกว้างใหญ่
ชาติไทยในเก่ากาล
ถูกเขารานย่ำใจ
เคยเสียน้ำตามากเพียงไหน
เสียเนื้อเลือดเท่าไรชาวไทยจำได้ดี

เราถอยมาอยู่แสนไกล
รวมเผ่าไทยอยู่อย่างเสรี
พระสยามทรงนำโชคดี
ผืนดินถิ่นนี้คือแผ่นดินทอง
ไม่มีที่แห่งไหน
ให้ไทยไปจับจอง
เราถอยไปไม่ได้พี่น้อง
ใครคิดมาแย่งครองผองไทยจงสู้ตาย

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร ถนนพระสุเมรุ กรุงเทพมหานคร
นายเฉลียว โพธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา โทร. 2317790 ๑๙/๑๑/๒๕๒๐